مکمل او مدلل

د قدر او برات د شپې مسئلې

د قرآن او سنت په رڼا کښې

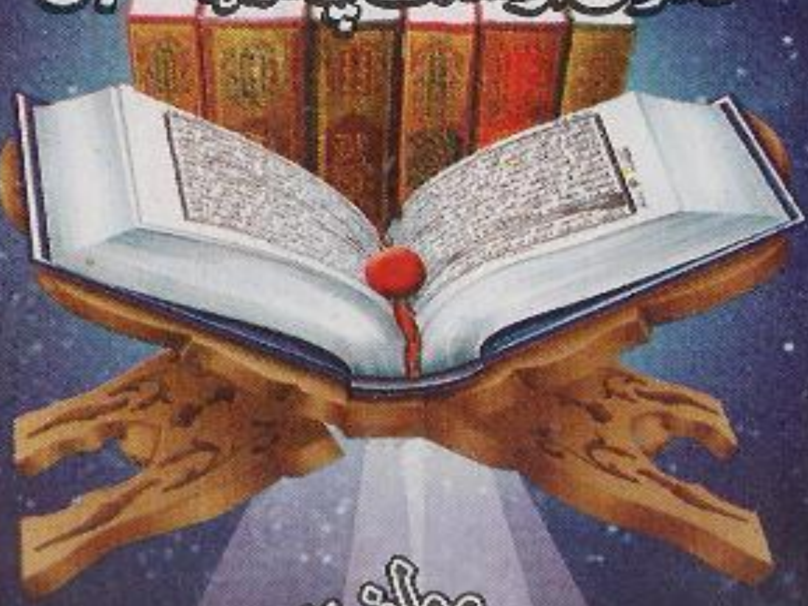

مؤلف:

مولانا محمد رفعت قاسمی

Ketabton.com

خپرونکی
مکتبه رشیدیه
سرکی روډ کوټه

www.taleemulislam-radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړاو مدلل

دقدراوبرات دشپې مسئلې

دقرآن او احاديثو په رڼاکې

ددیوبند ددارالعلوم دمفتیانو کراموله لوري تصدیق شوي

مؤلف

ددیوبند ددارالعلوم مدرس **قاري رفعت** (قاسمي)

پښتوژباړه

عبدالرحیم (غیاث)

خپرونکي

رشیدیه کتاب خانه سرکي روډ

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پېژندنه

دکتاب نوم: دقدراوبرات دشپې مسئلې
مؤلف: مولانارفعت (قاسمي)
پښتوژباړه: عبدالرحیم (غیاث)
دکمپوزاوترجمې چاري: دنورالقرآن اداري دترجمې اوکمپوزخانګه
کمپوزر: عبدالله (عزام)
تصحیح اوسمون: ابوخالد مولوی عبدالاحد (مجروح)
خپرونکي: رشیدیه کتاب خانه سرکی روډ کوټه
چاپ ځای: لاهور
چاپ شمیر: ۱۵۰۰ټوکه
چاپ کال: ۲۰۰۷ /فبروری میاشت
چاپونکي: محمد ساجد / دګرزنده ټیلفون شمیره /۰۳۳۳۷۸۲۵۴۸۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري یادونه:

یوازې لوی خدای ﷻ هغه ذات دی چې ټول کارونه ئې په پوره معنی بشپړ او مکمل دي خوانسان هغه ناقص او بې توانه موجود دی چې هیڅ یو کار ئې هم بې نمګړتیا نه وي.

ګرانو لوستونکو! که تاسو ته دلیکنې، تصحیح، چاپې، جلد سازي او دارنګه په هره برخه کې کومه غلطي په نظر درغله دمهربانۍ او بشري تقاضا له مخې یې موږ ته زموږ په نمبر یاادرس خبر راکړی. ترڅو په دوهم چاپ کښې ئې اصلاح کړو. او تاسو ته لوی خدای ﷻ اجر او ثواب درکړي.

د مکتبه رشیدیه سرکي روډ کوټه لخوا

فون: 081- 266223

موبائیل: 0333- 7825484

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان | مخ

دتسمي وجه ۸
دشعبان (حروف) توري ۸
دشعبان قدر او ارزښت ۹
برات او داصحاب کرامو کړه وړه ۱۰
غوره انتخاب ۱۰
دبرات دشپې فضیلتونه ۱۲
دبرات دشپې ځانګړتیاوی ۱۳
دامتحان نیته ۱۵
دبرات شپه څه ده؟ ۱۷
دجبرائیل علیه السلام راتګ ۱۸
دبرات شپې ولي مبارکې او سپیڅلې دي؟ ۲۰
دبرات په شپه کی دخدای جل جلاله نظام ۲۱
دملائکو اخترونه ۲۲
دمرګ او ژوند پریکړه ۲۲
په کال کي منظوري شپې ۲۴
دغوښتنې وړاندي کولو وخت ۲۵
دغوښتنې مضمون ۲۶
دقدر دشپې دپټوالي حکمت ۲۸
دبرات دشپې دښکاره والي حکمت ۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ
وېښوالې څوارلس شپې	۲۹
هره شپه دقدر شپه ده	۳۰
دبرات په شپه کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم عمل	۳۲
دحضرت عائشې رضی الله تعالی عنها بزرګي	۳۴
دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی	۳۵
دشپې په کومه برخه کې پورته کیږي	۳۷
دشیطان دوکه	۳۸
په مبارکه شپه کې ګناه کول	۳۸
ددې شپې ګناه	۳۹
دالفیه لمانځه حقیقت	۴۰
دبخښنې په شپه کې هم بې برخې توب	۴۱
دبې برخې خلګو لست	۴۲
کینه څه ته وائي ؟	۴۴
صله رحمي قطعه کول څه ته وائي ؟	۴۶
ترپندیو لاندې دپایڅو ځړول	۴۷
دسپې شرعې حکم	۴۹
دتصویر شرعي حکم	۵۱
دنجوم علم	۵۲
دشراب څښلو حکم	۵۳
دغیبت کونکې حکم	۵۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ

دمور او پلار دنافرمان حکم ۵۴
دشعبان دروژې ثبوت ۵۵
دبرات دشپې دروژې نیولو وجه ۵۲
دښخو دنفلي روژو حکم ۵۸
په عبادت کې ولې خوب راځي ؟ ۵۹
په عبادت کې دخوب نه راتللو طریقه ۵۹
دپورته کیدلو طریقه ۶۰
دشریعت مقصود ۶۱
په مبارکو شپو کې په مساجدو کې اجتماع ۶۲
نفل لمونځ په کور کې افضل ده ۶۴
په مبارکو شپو کې مسجد ښائسته کول ۶۵
داتش بازۍ تاریخ ۶۸
داتش بازۍ حکم ۷۰
له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ۷۱
داتش بازۍ نقصانات ۷۱
دبرات په شپه وهدیرې ته دتللو ثبوت ۷۲
ایا ښځې دمړو زیارت کولاشي ؟ ۷۳
ایا دمړي روح کورته راځي ؟ ۷۵
وهدیرې ته دتګ اداب او احکام ۷۵
وهدیرې ته دتللو مسنونه طریقه ۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان | مخ

ایا مړي زیارت کونکي پېژني؟ ۷۸
دثواب درسید و ضرو رې مسئلې ۷۹
دبرات دشپې رواجونه ۸۲
دبرات په شپه کي حلوی پخول او خوړل ۸۴
دبرات په شپه کي نیک عمل ۸۵
دبرات دشپې خاصې دعاوي ۸۶
دقدر دشپې لویې ۸۸
دیوه سوال ځواب ۹۰
ایا په ټوله دنیاکې دقدرشپه یوه وی؟ ۹۰
دقدر دشپې معنی ۹۱
دقدرشپه څه ده؟ ۹۲
دکتې شپه ۹۳
دملائکو راتګ ۹۵
دقدر دشپې دنامعلوم والي سبب ۹۶
دقدر دشپې دپټوالي راز ۹۸
دقدر دشپې علم نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته ورکړل شوی وو ۱۰۰
ایا دقدر شپه اوس هم باقي ده؟ ۱۰۱
بدنصیبه څوک ده؟ ۱۰۲
څرګنده ده چې دشپې دااخیري برخه به شب قدر وي ۱۰۳
دخدای تعالی حکمت ۱۰۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر شپه کله راځي ؟ ۱۰۴
اووه عدد او قدر شپه ۱۰۲
په زړه پورې نتیجه ۱۰۷
د۲۲ ویشتم په شپه قرآن کریم ختمول څه ګټه ده ؟ ۱۰۷
دقدر د شپې علامې ۱۰۸
دقدر د شپې اعمال ۱۱۰
صلوة تسبح ۱۱۱
په دی لمانځه کې یوه خاصه باریکی ۱۱۲
دصلوة تسبح خاص تاثیر ۱۱۲
دصلوة تسبح ثواب عام دی ۱۱۳
دصلوة تسبیح جماعت ۱۱۴
دتعلیم په غرض جماعت کول ۱۱۴
په دې لمانځه کې دلاس نیولو کیفیت ۱۱۴
دصلوة تسبیح طریقه ۱۱۴
دتسبیحاتو د حساب طریقه ۱۱۲
که ئې په لمانځه کې تسبیح هیرې شوي ۱۱۲

اللهم اعنا علی ذکرك وشکرك وحسن عبادتك

د کتاب پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ٤ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ٥

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

تړون

زه خپله دا پښتنه دام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها لور ته په خصوصي توګه سره منسوبوم د نیکبختۍ احساسوم دچا په سبب سره چې ډیر اسلامي تعلیمات او ددې مبارکې شپې احکام ترموږ را رسیدلي دي

(محمد رفعت قاسمی غفرله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمؤلف وړاندیز

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی سید المرسلین وعلی اله واصحابه اجمعین

دالله جل جلاله ثناه ده چې اتم کتاب (مکمل ومدلل دقدراوبرات دشپې مسئلې) وکتونکو ته وړاندې کیږي . چې فضائل ، مسائل بې حسابه جزئیات او سنت عملونه دقران اواحادیثو په رڼا کې جمع شوي دي دلوی خدای جل جلاله په فضل اوکرم سره دبې وزله داپلټنه ددیوبند ددارالعلوم دمفتیانو کرامو له نظره تیر شوه او اوس عامو مسلمانانو ته وړاندې کیږي . لوی خدایه جل جلاله تر ډیری مودې ددې محترمینو سایه زمالـه سره مه اخلې . امین

دلوی خدای جل جلاله په دربار کښې لاس په دعاء یم چې دلوی خدای جل جلاله په فضل اوکرم سره دمخکنیو کتابو په شان . لکه مکمل ومدلل دجمعې دلمانځه مسئلې . مکمل ومدلل مسائل داخترونو اوقربانۍ مسئلې . د اداب او ملاقات مسئلې . داکتاب هم مقبول اونافع په دنیا اواخرت کې وګرزوی اوداتوفیق نور هم راکړي . امین

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم

محمد رفعت قسمی غفرله

ددیوبند ددارالعلوم مدرس

۱۲ جماد الثاني ۱۴۱۲ هـ . ق

مطابق ۲ دسمبر ۱۹۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلوی خدای جل جلاله په نامه

ګران اومحترم مولانا محمد رفعت قاسمی ددارالعلوم دیوبند مدرس ، دمخکنیو دینی تألیفاتو په شان داکتاب چې دبرات او دقدر دشپې متعلق مسائل یې له ګڼ شمیر کتابونو فتاواوو څخه راټول کړی اوپرامت یې احسان کړی ، امید لرم چې ددې ټولګې په ذریعه سره به دبرات اوقدردشپې نور ناوړه رواجونه ختم شی .خدای جل جلاله دي قبول کړی دامت لپاره دي ګټوره وګرزوي . اومؤلف ته دي الله جل جلاله اوږد ژوند ورکړی ترڅو یې دخدمت سلسله جاری وي ، امین .

العبد محمود غفرله

چهته مسجد دارالعلوم دیوبند ۱۴۱۲ ه . ق

الحمد لله رب العلمین والصلوة والسلام علی سید المرسلین وعلی اصحابه واتباعه التابعین لهم الی یوم الدین . ستاسو په مخکې فتاوی چې دهر شخص لپاره بې شکه ډیره مفیده اوګټوره ده ، ځکه چې له ټولو معتبرو کتابو څخه یې انتخاب شوی دی .لاس په دعایم چې الله جل جلاله دقدرمن مؤلف داکتاب دنورو کتابو په شان مقبول اونافع وګرزوي . امین

فقط .کتبه العبد نظام الدین

رجب ۱۳۱۲ ه ق جنوری ۱۹۹۲ ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحمدلله والمنة چې دمولانا قاری محمد رفعت قاسمی ددارالعلوم دیوبند مدرس چې یوشمیر کتابونه یې خپاره (چاپ) شوی اهل علم اوعوامو ته مقبول دي. اوس قدرمن مؤلف ستاسو په لاسو کی کتاب دبرات اودقدر دشپې مسئلې) چې له مختلفو کتابو څخه یې احکام. مسائل اوفضائل راجمع (ټول) کړې. په خپل بشپړ کوشش سره یې داکتاب هم الحمدلله دتیرو کتابو په شان جمع کړی ما ددې کتاب مختلف مضامین مطالعه کړل خوښ شوم چې دمختلفو فتاواوو مضامین اومسائل په ډیره جالبه طریقه سره جمع شوی. هرځای چې به مې مطالعه کړه ډیر به خوشحاله شوم ډیرې مسئلې چې پخوا می په ذهن کی نه وی ومې لیدلی. په هر صورت ډیره ګټه می ترینه واخیسته اوبې اختیاره مې دعاوی ورته وکړې. خدای جل جلاله دې مؤلف ته له صحت اوسلامتیا سره په داسې علمي کار ژوند ورکړی. اوله دی څخه خواص اوعوام فائده اخیستلای شی.

الحمدلله قاری صاحب لاتراوسه ځوان دي پوره امید لرم چې دادخدمت لړۍ به یې ډیر پرمختګ وکړي څوک چې داکتاب بشپړ مطالعه کړي په خوشحالي سره به ددواړو شپو دبرات، اوقدر شپه دشپې لمانځنې لپاره بشپړه وړتیا ولري همداشان داڅوک به ډیرې نیکۍ په خپله عمل نامه کښی جمع کړی. کوم چې ددنیا او اخرت دکامیابۍ سبب ګرزی.

عامو خلګو چې په دې شپو کی کوم ناوړه بدعتې رواجونه رامینځته کړی. ددې کتاب په ویلو سره به هغه هم ورمعلوم شې اودځان ژغورینې لپاره به ورته ښه زمینه مساعده وي په هر صورت داکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

جامع اومکمل دي هرډول احکام اومسائل پکښې دي .له ځوانو علماؤ، معاصرو ،پوهانو اوعامو مسلمانانو څخه زما داغوښتنه ده چې داکتاب ضرور مطالعه کړي ، انشاء الله ددوئ به پوره رهنمايي وکړي امید دي چې ددې شپو داسې اهتمام وشي څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي په اخیر کی دادعا کوم چې الله جل جلاله دي دمؤلف داخدمت قبول کړي چې ددنیا اواخرت دکامیابی ذریعه شي .

واخر دعوانا ان الحمد لله رب العلمين .

طالب دعا محمد ظفیر الدین غفرله

مفتی دار العلوم دیوبند

مؤرخه یکم شعبان المعظم ۱۳۹۲ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

حم ۱ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ۳ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۴ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

سوره الدخان پاره ۲۵

ژباړه: حم (ددې په معنی فقط الله جل جلاله خبر دی) قسم دی په دې کتاب (قرآن) واضح. چې مونږ له لوح محفوظ څخه ددنیا آسمان ته په یوه مبارکه شپه کی رانازل کړی دی ځکه چې د شفقت په وجه دخپلې ارادې وبندګانو ته خبر ورکونکې وو. ځکه چې زمونږ داخوښه وه چې له ضرر څخه دخلاصیدو لپاره پر خیر او شر خبر ورکړو. داد قرآن دنازیلیدو هدف وو. مخکې ددې شپې دبرکتو او ګټو بیان دی. په دې شپه کی دهرې معاملې حکم زمونږ په وړاندې صادریږي او بیا پرهغه ترتیب عملې کیږي. یعنی دټول کال هر اړخیزې معاملې ضرور پر یوه حکمت بنا کیږي، پر کومه طریقه چې لوی خدای جل جلاله ته خوښه وي. پرهغه طریقه داټول معاملات ترتیب شي. بیا وموظفو ملائکوته وړاندې شي. له څنګه چې داشپه داسې دقدر وړ وه، او دقرآن کریم نزول هم دلوی حکمت کار وو. نو ددې لپاره یې ځکه داشپه تعین کړه. (معارف القرآن ۹۸مخ ۷ټوک)

په دې هکله دحضرت عکرمه (رح) او دمفسرینو دیوې ټولی دا رأیه ده چې له (ليلة مباركة) څخه دبرأت شپه (دشعبان پنځلسمه) مراد ده. لکه څنګه چې له (فيها يفرق كل أمر حكيم) څخه معلومیږي. له دې تفسیر څخه دبرأت (دشعبان دمیاشتې دپنځلسمې شپې دخصوصیت لوی فضیلت څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقرآن له نزول څخه حقیقتاً نزول ندی مراد. بلکه دنزول فیصله ورڅخه مراد ده. پدې معنی چې مونږ پدې مبارکه شپه دقرآن کریم دنزول فیصله کړېوه او حقیقي نزول د(لیلة القدر) دقدر په شپه شوی دی.
دبرات په پنځلسمه شپه دټولو امورو فیصله کېږي. له دې څخه ښکاره شوه چې دقرآن کریم دنزول فیصله هم پدې شپه شوېده. ځکه چې دقرآن کریم دنزول څخه بغیر بل کوم لوی او محکم کار کیدای شي.

(فضائل الایام والشهور ۱۰۸ مخ)

دبرات په شپه فیصله وشوه چې دراتلونکې روژې دمیاشتې د قدر په شپه به قرآن کریم نازلیږي. بیا د(لیلة القدر) په شپه کی هغه نازل شو. ځکه چې عادةً دهرې فیصلې دوې مرتبې وي. یوه دتجویز (وړاندیز) اوبله دنفاذ (عملي کیدو). دلته هم دوې مرتبې کېږي. دقرآن کریم دنزول تجویز دبرات په شپه وشو اونفاذ یې دقدر په شپه وشو. په هرحال دآیة غرض که له (لیلة مبارکة) څخه هر څه وي. خوله احادیثو څخه ددې شپې برکت او فضیلت معلومیږي. (التبلیغ ۱۴ مخ ۸ ټوک)

دتسمیې وجه

شعبان له شعب او تشعب څخه مشتق (جوړ) دی. معنی یې جلاوالی او تیتوالی دی. په حدیث شریف کی راځي چې پدې میاشت کې پر روژه نیونکو انسانانو دخدای جل جلاله داسې رحمتونه او برکتونه نازیلېږي، ترڅو یې جنت ته داخل کړي. لکه څنګه چې دا میاشت د رحمتونو دنازیلېدو میاشت ده نو ځکه شعبان ورته ویل کېږي. (فضائل الایام والشهور ۹۹ مخ)

دشعبان (حروف) توري:

دشعبان پنځه توري دي: ش – ع – ب – ا – ن. له دې څخه هریو پرعظمت او لویې دلالت کوي. ش. (شرافت) ع. (علو) لوړوالي. ب. برّ (نیکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

، الف ، الفت ، ن ، نور ، دا پنځه نعمتونه الله جل جلاله بندګانو ته پدې میاشت کې ورکوي . (غنیة الطالبین ۳۵۲مخ)

دشعبان قدر او ارزښت

هر هوښیار (عقلمند) ته ضروري ده چې په شعبان کې غفلت (سستې) ونکړي او دروژې د استقبال لپاره تیاري په دې میاشت (شعبان) کې ونیسي . له خپلو ګناهونو څخه توبه وکړي . کوم عملونه چې کم شوي وي هغه باید پوره کړي دبرأت په میاشت کې باید لوی خدای جل جلاله ته عاجزې او زاری وکړي . په مطمئن زړه دالله جل جلاله طرف ته رجوع وکړي . دحضرت محمد صلی الله تعالی علیه واله وسلم په وسیله دلوی ښتن جل جلاله څخه رحمت وغواړي ، ترڅو دهغه زړه پاک شې ، او دباطني (پټو) مرضو لپاره باید دوه کاره وکړي . باید دا کارونه ونه ځنډوي او پدې میاشت کې یې وکړي ، ځکه چې په حقیقت کې درې ورځې دي : یوه پرون کومه چې تیره شوه دوهمه نن ورځ ده کومه چې دکار کولو ده ، دریمه دسبا ورځ کومه چې دامید ورځ ده . او دراتلونکې ورځې هیڅ علم چاته نشته چې ژوندی به پاته شي کنه ؟

کومه ورځ چې تیره شي باید نصیحت او عبرت ورڅخه واخیستل شي ، ننی ورځ باید غنمیت وګڼل شي او راتلونکي ورځ دخطرې ورځ ده چې رابه شي او

کنه ؟ همدا راز دا درې میاشتې دي : رجب تیر شي او دروژې انتظار کیږي ، داهیچاته نده معلومه چې ددې میاشتې (روژې) پورې به ژوندی وي کنه ؟ شعبان ددې دوو میاشتو (رجب او روژې) مینځنۍ میاشت ده ، پدې کې دلوی خدای جل جلاله عبادت او بندګي غنیمت وګڼه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضرت عمر (رض) ته نصیحت وکړ چې پنځه شیان تر پنځو مخکې غنیمت وګڼه تر سپین ږیریتوب مخکې ځواني ، تر مرض مخکې روغتیا ، تر غریبي (مسکیني) مخکې شتمني ، تر مصروفیت مخکې فراغت او تر مړیني مخکې ژوند. (غنیة الطالبین ۳۵۷ مخ)

برأت او داصحابو کرام کړه وړه (افعال):

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې: دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم قدرمنو ملګرو (اصحابو کرامو) رضی الله عهنم. به چې کله دبرات میاشت ولیده دقرآن کریم تلاوت به یې ډیر کاوو. مسلمانانو به دخپل مال زکوة هم اداء کاوو ترڅو چې مسکینان ور څخه ګټه واخلي او درمضان المبارک دروژې دنیولو لپاره ورته کومه وسیله جوړه شي. حاکم صحابه وو به بندیان راوغوښتل کوم چې به دحد (سزا) مستحق ؤو پر هغوی به یې حد جاري کړ ، او نور به یې خلاص (ازاد) کړل. تجارانو به هم پدې میاشت کې پور (قرض) اداء کاوو. پر نورو به یې چې قرض باندې وو هغه به یې هم په دې میاشت کې ور څخه وصول کاوو ، درمضان دمیاشتې په لیدلو سره به خلکو غسل کاووا و په اعتکاف کې به کښینستل. (غنیة الطالبین ۲۵۲ مخ)

غوره انتخاب:

لوی خدای جل جلاله فرمایي: وربک یخلق مایشا * (۲۰ پاره ، ۱۰ رکوع)
کوم څه چې الله جل جلاله غواړي هغه پیداکوي. او کوم شی چې وغواړي هغه غوره کوي. الله جل جلاله په خپلو مخلوقاتو کی څلور شیان غوره کړو او بیایې منتخب کړ. په ټولو ملائکو کی یې څلور غوره کړي: جبرائیل ، اسرافیل ، میکائیل او عزرائیل علیهم السلام بیایې پدې څلورو کی جبرائیل علیه السلام منتخب کړ ، او په انبیاؤ علیهم السلام کی یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ابراهیم ، حضرت موسی ، حضرت عیسی علیهم السلام او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم غوره کړل او بیایې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم منتّخب کړ. په صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم کې یې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه او حضرت علي رضی الله تعالی عنه غوره کړل بیایې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه منتخب کړ. په مسجدونو کې یې مسجد حرام ، مسجداقصی ، مسجد مدینه (مسجدنبوي) او مسجد طورسینا غوره کړل بیا یې مسجد حرام منتخب کړ. په ورځو کې یې عیدالفطر (کوچنی اختر)، عیدالضحی (لوی اختر) ، عرفه او عاشوری یې غوره کړې. بیایې په ورځو کې عرفه (دذالحجې لسمه) بهتره کړه. په شپو کې یې دبرات شپه ، دقدر شپه دجمعې شپه او داختر شپه غوره کړې بیایې دقدر شپه ترټولو بهتره کړه. مکه ، مدینه ، بیت المقدس او مساجد العشار یې غوره کړل او مکه یې بهتره کړه. په غرو کې یې أحد ، سینا ، ولکام اولبنان غوره کړل او دسینا غریې منتخب کړ. په دریابو کې یې جیحون ، سیحون ، فرات او نیل غوره کړل او فرات یې منتخب کړ.

په میاشتو کې یې رجب ، شعبان ، رمضان او محرم غوره کړې بیایې شعبان ترنورو بهتره کړه. شعبان ته دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم میاشت ویل شوي ده. لکه څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر نورو پیغمبرانو فضیلت لري ، همداراز دامیاشت (شعبان) تر نورو میاشتو افضله ده. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: شعبان زما(محمد ﷺ) میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ، رجب دخدای جل جلاله میاشت ده او رمضان المبارک زماد أمت میاشت ده. شعبان دګناهو دلیري کولو میاشت ده او درمضان میاشت مسلمانان پاکوي (له ګناهو څخه).

دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمان دی چې شعبان درجب او رمضان ترمینځ داسې میاشت ده چې دهغی دبزرګي (برکت) خلګو ته علم نشته. پدي میاشت کی دخلګو اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي کیږي، نوځکه زه خوښوم چې کله زما اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي کیږي او زه روژه لرونکی یم.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې درجب میاشت پر نورو میاشتو دومره فضیلت لري . لکه دقرآن کریم فضیلت پر نورو کتابو همدا راز دشعبان فضیلت پر نورو میاشتو دومره دی. لکه زما (محمد ﷺ) فضیلت پر نورو انبیاء کرامو علیهم السلام او د رمضان فضیلت پر نورمیاشتو دومره ده لکه دالله جل جلاله فضیلت پر تولو بندګانو. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

دبرأت دشپي فضیلتونه:

له ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها روایت دی: چې وایې ماله حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې څلور شپې داسې دي چې په تولو کي دخدای جل جلاله درحمت دروازي خلاصې وي؛ دلوی اختر شپه، دکوچني اخترشپه، دشعبان مینځنۍ شپه او دعرفي شپه پدي شپه د الله جل جلاله له لوري دخلګو دعمرونو، درزق او دهغوی دحج په هکله احکام لیکل کیږي. (غنیة الطالبین ۳۲۲ مخ)

دبرأت شپې ته هم مبارکه شپه وایې چې پربندګانو رحمت، برکت او دخدای جل جلاله نعمتونه نازلیږي. له حضرت علي رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان په مینځنۍ شپه کې د دنیا او آسمانو خلګو ته دالله جل جلاله حکم کیږي ، هرمسلمان ته بخښنه کوي . بغیرله مشرک، کینه کونکي صله رحمي قطع کونکي او زانیې ښځې ښځه. (غنیة الطالبین ۳۵۹ مخ)

له حضرت انس رضی الله تعالی عنه ښځه روایت دی چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ښځه پوښتنه وشوه چې په روژو کې کومې روژې ښې (بهترې) دي ؟ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان روژې چې د رمضان المبارک دروژو د درناوي لپاره وي حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها وایې چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په نزد دشعبان ډیره خوښه ده ځکه چې دا رمضان المبارک ته نژدې ده.

له حضرت عبدالله رضی الله تعالی عنه ښځه ورایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کوم شخص چې د شعبان دآخیري دوشنبې روژه ونیسي ؛ الله جل جلاله دهغه ګناه وربخښي ، یائې د دې میاشتې اخیري دوشنبه. داسې نه چې د دې میاشتې اخیري ورځ ځکه چې دعامو خلګو لپاره د رمضان المبارک ښځه یوه یادوي ورځې مخکې روژه نیول منع دی.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه ښځه روایت دی: چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې د دې میاشتې نوم یې ځکه شعبان کیښود چې پدې کې ډیرې نیکۍ تقسیمیږي ، او د رمضان المبارک نوم یې ځکه کیښود چې پدې کې ټول ګناهونه سوځل کیږي.
(غنیة الطالبین ـ ۳۵۴ مخ)

دبرأت دشپې ځانګړتیاوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرأت دشپې ځانګړتيا داده چې پدي شپه کی له ماښام وروسته دالله جل جلاله تجليات او توجهات ددنيا آسمان ته راځي (رالوزيږي).
او عام اعلان کيږي چې ايا کوم دبخښني غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم. اياکوم دروزي (رزق) غوښتونکی شته چې زه رزق ورکړم اياکوم مصيبت ځپلی شته چې زه ساتنه ورکړم. ،ايا داسې څوک شته ؟
غرض داچې ټوله شپه دلوی خدای جل جلاله درحمت دربارخلاص اود عامي بخښني باران اوري ترڅو چې سپيدې راڅوی (صبح صادق) او وروسته دا دربارتړل کيږي. که څه هم دا دربار ټول کال هره شپه خلاص وي هغه يوازې دشپې تر وروستی برخې پورې خاص دی. ددې شپې فضيلت دادی چې دلوی خدای جل جلاله درحمتونو دربار له لمر لويدو څخه شروع او تر سپيده داغه دوام لري. داهغه شپه ده چې پکی رحمتونه نه تقسيمېږي ، بلکه پوره پوره ونډه ورکول کېږي. لکن افسوس څومره نېکبخت دی هغه څوک چې له دې ونډې څخه برخه من شي .... شايد چې په سلو (۱۰۰٪) کی به يو يادوه هم ويښ نه وي ؟
ددې مياشتې له نورو ځانګړتياوو سره سره يوه ځانګړتيا دا هم ده چې څوک په آينده (راتلونکي) کال کی مړکيږي. پدي شپه کی يې دمرګ نيټه معلوميږي. نو پکار ده چې ددې مياشتې له ځانګړتيا سره سره په ښه عبادت مشغول شي ترڅو يې دژوند پريکړه (فيصله) په داسې وخت کې وشي چې په عبادت کی بوخت (مشغول) وي.
حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها له نبي کريم صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې ته په شعبان کی ډيرې روژې نيسې. ددې وجه څه ده ؟
حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ورته په ځواب کی وويل چې: پدي مياشت کی لوی خدای جل جلاله دهغه چا نومونه ليکي چې په راتلونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کی مړ کیږي ، زه غواړم چې زما دمرګ لیکنه په داسې حالت کی وشي چې زه روژه لرونکی یم. له دي څخه اشارهٔ معلومیږي چې دچادمرګ فیصله پداسې وخت کی وشي چې هغه په عبادت کی بوخت (مشغول) وي. له الله جل جلاله څخه ډیر امید ده چې ددې مرګ به هم دعبادت په حالت کی وي او انشاء الله خاتمه به یې هم په خیر اوبرکت وي. (فضائل الایام والشهور ۱۰۴مخ)

دامتحان (ازموینې) نیته

عن اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم شُعْبَانُ شَهْرِيْ وَ رَمَضَانُ شَهْرُ الله.

ژباړه :له حضرت اسامه بن زید څخه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: شعبان زما او رمضان المبارک دالله جل جلاله میاشت ده.

تشریح : شعبان ته محمد صلی الله علیه وسلم خپله میاشت ویلې ، او خپل لورې ته دي منسوبه کړی له دې څخه وروسته دشعبان دمیاشتې دنورو فضائلو بیان ته اړتیانشته ځکه چې کومه میاشت دمحمد صلی الله علیه وسلم وي دهغې برترې او بهترې څرګنده ده . ددې میاشتې یوه ځانګړتیا داده چې پکی دبندګانو دټول کال عملونه (کړنې) دخدای جل جلاله حضورته وړاندې کیږي ، لکه څنګه چې دمحمد صلی الله علیه وسلم قول دی چې دشعبان میاشت کومه چې درمضان او رجب مېنځنۍ میاشت ده ورځخه غافل دي خوپه هغې کی دټولو بندګانو اعمال دخدای جل جلاله حضورته وړاندي کیږي ، ځکه زه دا خوښووم چې پداسې حالت کی چې اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي شي چې زه روژه لرونکی یم.

(رواه البیهقی فی شعب الایمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ په عامو مدرسو، ښونځیو او ټولو تعلیمي ادارو کې وینوچې زده کونکې په ټول کال کې چې زړه یې غواړي هغسې ګرزي. خوچې کله دکال په اخیره کې دټول کال دتعلیمي امتحان (ازمویني) وخت رانژدې شي ،له ټولو څخه بې استعداده . بې شوقه او بې محنته (کوښښه) طالب العلم هم دټولو کتابونو په تکرار او زده کړه بوخت وي. غرض داچې دانساني فطرت تقاضاً ده چې کله دکوم کار دنتیجې (پایلې) وخت راشي ټوله توجه یې همدې لور ته وي. همدا راز اعمال دي ، دادنیا دانسانانو دهمیشني ژوند ځای ندی انسانان به یکی دتل لپاره نه وي ، دالکه یو هوټل یاسرای دیوې ،دوو یاڅو ورځو دمسافرانه ژوند لپاره ده.

د « الدنیا مزرعة الاخرة » مشهوره مقوله خوبه تاسو هم اوریدلي وي ، ددې مطلب همدادی چې الله جل جلاله انسان دڅو ورځو دامتحان لپاره دې دنیاته رالیږلی دی ، چې وګوري چې څنګه عملونه کوي ، خپل عاقبت سموي ، که یې خرابوي. داسې هم نه ده چې الله جل جلاله انسان دې دنیاته هسې رالیږلی دی ، بلکه هر کال دتیر وخت عملونه کتل کیږي. او دراتلونکي کال لپاره نوی ترتیب نیول کیږي. دبرأت میاشت دامتحان میاشت ده ، پدې کی دټول کال عملونه خدای جل جلاله ته وړاندې کیږي او دراتلونکي کال حکمونه صادریږي. په تیرشوي حدیث کی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خپل اُمت ته ددې نکتې (باریکۍ) لارښوونه وکړه چې دا میاشت دتیرو اعمالو دنتیجې میاشت ده ، نوپه ځانګړي دول باید نیک (ښه) اعمال وشي ، لکه څنګه چې دنورو ازمینو (امتحانو) لپاره هلې ځلې کیږي باید پدې امتحان کی هم بشپړ کوښښ وشي ترڅومخکي غلطۍ پوره شي او دکامیابۍ لورته دې مخ شي ، داسې نه چې یوازې محمد صلی الله علیه وسلم قول کړی ، بلکه خپله یې عبادت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او يو عملي تصوير يې زمونږ مخ ته ايښئ. له ګڼ شمير احاديثو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم په کومه اندازه په شعبان کی ډيرې روژي نيولې دي له رمضان څخه سوا داخصوصيت بلې مياشتې ته نه ؤ حاصل. له ځينو روايتو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم به ټوله شعبان روژي نيولي کله به چې روژه راغله هغه به يې هم پيل کړه.

ددې لپاره چې امت يې کمزوری اوله رمضان المبارک څخه يې برخې نشي ددې اجازه ورکړل شوه چې د شعبان په لومړی نيمايې کی روژې ونيسي او په نصف اخرکی استراحت وکړي چې د روژې (رمضان المبارک) لپاره تکړه (زورور) شي. د بشپړ شعبان د روژي د ممانعت وجه ضعف ده چې د رمضان په روژو کی کوتاهي ونکړي، ځکه که څوک زورور او تندرست وي ددې وس (طاقت) ولـــري چې دوې مياشتي پيوست روژې پرې کوم اثرنکوي اوصحت ته يې کوم زيان نه رسېږي. نو ورته رواه (جائز) ده چې د شعبان او رمضان مياشتې مسلسلې روژې ونيسي. د محمد صلی الله عليه وسلم دقول او فعل ترمينځ تعارض نشته قول يې دامت لپاره او عمل يې دځان لپاره. (فضائل ايام والشهور ۱۰۳مخ)

دبرأت شپه څه ده؟

داسلام دمقدسې عقېدې (توحيد) له مخې دزمانې هره لحظه، ساعت، دقيقه شپه او ورځ هره شيبه مبارکه او غوره ده په کومه لحظه کی دبې کاره او شر تصور داسلام خلاف کار دی، حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دحديث قدسي په واسطه ددې حقيقت انکشاف (څرګندونه) کړی ده چې دزمانې هرې لحظې ته ناخوښ او بدويل منع دی، ځکه چې زمانه په حقيت کی دالله جل جلاله دشان نوم، او الله جل جلالـه دبرکت، نيکبختي، سعادت فضيلت او بهتری په وجه دکومې مياشتې پر بلې مياشتې دځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو پر نورو ورځو . یا شپو پر نورو شپو ، آن دځینو ساعتونو پر نورو فوقیت او بهتري حاصله ده. او ددې قسم فوقیت او فضیلت دقرآن او حدیث په ذریعه ثابت دی. دکوم چې فضیلت بهتري او خواصي په قرآن کریم کی بیان شوی او په نبوي احادیثو کی هم بیان شوی دی داسې دي:
دمعراج شپه ، دبرأت شپه ، دقدرشپه او داخترونو شپې قرآن کریم دبرأت شپې ته (لیلة المبارکه) ویلې کومې ته چې حدیث شریف لیلة البرأت ویلې ده. او زمونږ په اصطلاح کی دبرأت په شپه مشهوره ده. دبرأت معنی په عربي ژبه کی دخلاصون او نجات ده. او دا داسې شپه ده چې الله جل جلاله دزیات شمیر انسانانو ګناهونه بخښي او دجهنم (دوزخ) له عذاب څخه یې خلاصوي. ځکه یې ددې شپې نوم لیلة البرأت (دبرأت شپه) کیښود .
بله داچې پدي شپه کی دانسان دژوند او دهغه دارتیاؤ دیوه کال لپاره فیصله کېږي. او دامبارکه شپه دشعبان دمیاشتي پنځلسمه شپه ده کومه چې دخوارلسم تاریخ له ماښامه شروع کېږي بیاتر صبح صادقه پوري.
ددې شپې شرعي حیثیت دومره دی چې دبرأت شپه یوه سپېڅلي (مقدسه) شپه ده. پدي شپه کی به نبی کریم صلی الله علیه وسلم له عادت څخه زیات عبادت کاؤ . اودمړیو دمغفرت ددعاؤ لپاره به هدیرو ته تلي ، په دوهمه ورځ به یې روژې نیولي . دادبرأت دشپې دلمانځني اصل طریقه ده چې پدي شپه کی ترټولو زیات عبادت وکړي دخپلو ګناهونو دبخښني دعاوي وکړي اوهدیرې ته ولاړشي دسنت طریقې مطابق دخپلو پلرونو ، نیکونو ، دوستانو ، قریبانو او عامو مسلمانانو دنارینه اوزنانه لپاره دبخښني دعاوې وکړي او په راتلونکي ورځ روژه ونیسي. (محمدرفعت "قاسمي")

دجبرائیل علیه السلام راتګ :

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حضرت ابو هریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې د شعبان په مینځنۍ شپه کی حضرت جبرائیل علیه السلام ماته راغلی او ویې ویل: ای محمد صلی الله علیه وسلم! خپل سر د آسمان لور ته پورته کړه، ما هم سر پورته کړ آسمان ته مې وکتل. د جنت ټولې دروازې خلاصې وې په لمړنی دروازه کی یوه ملکه ولاړه وه ناري یې وهلې چې کوم شخص پدې شپه کی رکوع (لمونځ) کوي هغه ته دې زیری (خوشخبري) وي په دوهمه دروازه کی یوې ملکې ناري وهلې چې څوک پدې شپه کی سجده کوي هغه ته دې زیری وي.
په دریيمه دروازه کی یوې ملکې ناري وهلې چې کوم شخص پدې شپه کی دعا کوي هغه ته دې زیری وي په څلورمه دروازه کی یوې ملکې ویل چې پدې شپه کی څوک ذکر کوي هغه ته دې زیری وي. په پنځمه دروازه کی یوې ملکې ویل چې څوک پدې شپه کی دخدای جل جلاله له ویرې ژاړي هغه ته دې زیری وي. په شپږمه دروازه کی ملکې ویل چې پدې شپه کی ټولو مسلمانانو ته زیری دی. په اومه دروازه کی ملکې ویل چې که څوک څه غواړي (غوښتنه به یې پوره شي) په اتمه دروازه کی ملکې ویل که څوک د مغفرت (بخښنې) سوال کوي، سوال به یې قبول شي.
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمایي: له جبرائیل علیه السلام څخه مې پوښتنه وکړه چې دا دروازې به ترکومه خلاصې وي؟ ځواب یې راکړ چې د شپې له لمړنی بیا تر سپیده داغ (صبح صادق) پورې. بیا یې وفرمایل: ای محمد صلی الله علیه وسلم! پدې (د برأت پنځلسمه) شپه کی الله جل جلاله د دوزخ له اوره دومره خلک خلاصوي څومره چې د بني کلب د بوزو ویښتان دي. (غنیة الطالبین ۳۲۲ مخ)
په عربو کی دهرې قبیلې ډیرې بوزې وې خو د کلب قبیلې ډیرې زیاتې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ټولو بوزو پرصورت (بدن) باندې چې څومره ویښتان دي له دې څخه زیات شمیر مسلمانان د دوزخ له اوره څخه خلاصیږي. (له دې مثال څخه هدف ډیروالی دی چې دیوې بوزې څومره ویښتان وي او د داسې بې حسابه بوزو به څومره ویښتان وي چې له دې څخه هم زیاتو کسانو ته لوی خدای جل جلاله مغفرت کوي. (محمد رفعت «قاسمي» غفرله الباري)

دبرأت شپه ولې مبارکه (سپېڅلې) ده ؟

کومه شپه چې راتلونکې ده (د شعبان پنځلسمه) ددې په هکله ډیر فضیلتونه راغلي دي. نو ځکه ورته مبارکه شپه ویل صحیح ده، که څه هم په احادیثو کی د مبارک لفظ ندی راغلی لکن په قرآن کریم کی راغلی دی. که څه هم دا تفسیر متحمل دی خودې شپې ته د مبارکې لقب ورکول کوم تاوان نه لري ځکه چې برکت په حقیقت کی کثرت نفع (ډیري فائدې) ته وايي. نو چې د کوم شي ډیره فائده ثابته وي نو مبارک ورته ویل صحیح دی. کوم فضیلتونه چې په احادیثو کی ددې شپې راغلي دي زیاته نفع (فائده) ور څخه ضرور ثابته ده نو مبارکه ورته ویل صحیح ده. ګواکه د مبارک لفظ ندی راغلی، لکن په قرآن کریم کی آیة دی:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ۳ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

ژباړه :- مونږ دا قرآن په یوه برکتناکه شپه کی نازل کړی، بېشکه چې مونږ بیروونکې یو. پدې شپه کی دهر امر حکیم (د حکمت کار) فیصله کیږي.

یعني دا هم یو برکت دی چې پکی د ټولو کارونو فیصله کیږي. په ټولو امورو کی ټول شیان داخل دي یوازې لمونځ او روژه نده. بلکه د دنیا کارونه هم پکی شامل دي. د مثال په توګه دیوه کښت به دومره حاصلات کیږي، جنګ به کیږي، بریځ (فتح) یا ماتې به کیږي. دونه او به به وار وي، دمرګ، ژوند، کوزدې، واده (نکاح) او د نورو شیانو فیصله او انتظام به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي. داټول شیان په برکت کی داخل دي ځکه دایو ډول برکت دی او دوهم ډول برکت دیني دی چې په احادیثو کی ذکر ده.
کله چې د شعبان دمیاشتي پنځلسمه شپه شي او ماښام الله جل جلاله د دنیا آسمان راکښته شي، داد دي شپې دخصوصیت وجه ده. ځکه چې هره شپه له نیمې شپې وروسته لوی خدای جل جلاله د دنیا آسمان ته تشریف راوړي او پر بندګانو د رحمت نظر کوي. یعني په نورو شپو کی له نیمائي وروسته او په دې شپه کي له ماښامه څخه د خداي جل جلاله د رحمت نزول کیږي، داهم یوه د برکت وجه ده د دې شپې قدر به هغه څوک کوي، چې له الله جل جلاله سره ئي بې پایه مینه وي ځکه چې د دې شپې هره لمحه غنیمت ده او هر حبیب د خپل محبوب توجه ډېره قدرمنه ګڼي. خو د برات او قدر په شپه داد یدار (توجه) ټوله شپه وي. (التبلیغ ۲۲مخ ۸ټوک حضرت مولانا تهانوي صاحب

د برات په شپه کي د خداي جل جلاله نظام

حضرت عکرمه رضی الله عنه له ابن عباس رضی الله عنه څخه د دې ایت تفسیر داسې نقلوي: چې په دې ایت کي چې د کومې شپې ذکرشوی هغه د شعبان مینځنۍ شپه ده په دې شپه کي هر مهم کار (امرحکیم) جلا کیږي، په دې شپه کي الله جل جلاله د کارونو تدبیر کوي، مړه کیدونکي خلک له ژوندو څخه جلا کوي، کوم خلک چې په راتلونکي کال کی مري په دې شپه کي دهغوي نومونه جلا کیږي. ګواکي دهغوي فهرست په دې شپه برابریږي، د کومو خلکو چې د بیت الله شریفي سفر (حج) په نصیب وي دهغوي نومونه جلالیکل کیږي، او کوم زیادت او کمبود پکي نوي، د حکیم ابن کیسان رحمة الله علیه وینا ده چې د شعبان په مینځنۍ شپه کی الله تعالی پر مخلوق باندي نظر کوي، او څنګه چې لوی خدای جل جلاله داخلګ پاک کړي تر راتلونکي کاله به داسې پاک (معصوم) وي، له عطاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن يسار رحمة الله عليه څخه روايت دي چې دشعبان په مينځنۍ شپه کې دخلګو دټول کال اعمال الله جل جلاله ته وړاندې کيږي ، چې يو څوک په سفر ځي يانکاح کوي ، خو الله جلا جلاله دهغوي نومونه دژوندو له فهرست څخه راباسي ، يعني دبنده چې څنګه اراده وي خو الله جل جلاله ورته مرګ ليکلی وي ، (غنية الطالبين ۳۲۱/مخ

دملائکواخترونه

لکه څنګه چې په ځمکه کښې پرمسلمانانو دوه اختره دي همدا رنګه په اسمان کښې پرملائکو هم دوه اختره دي دمسلمانانو اخترونو کچنی اختر (دشوال اول تاريخ) او لوی اختر (دذي الحجي لسم) ورځې دي ، اودملائکو اخترونه دبرات اوقدر شپې دي.

دملايکو اخترونو څکه دشپې دي چې هغوی ويديږی نه اودمسلمانانو اخترونه څکه دو ځې شول چې هغوی ويديږي. (غنية الطالبين) ص ۳۲۳ ۳۲

دمرګ اوژوند پريکړه

له حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها څخه روايت دي : چې حضرت محمدصلی الله عليه وسلم له ماڅخه پوښتنه وکړه : ايا ته خبره يې چې په دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کښې څه کيږی ؟ ما ورته وويل يا دالله تعالی رسوله ! زه نه يم خبره ، ته راته ووايه چې څه کيږی ؟ حضرت محمدصلی الله عليه وسلم وويل : چې دانسانانو هرهغه څوک چې په راتلونکی کال کښې پيداکيږی دهغه دپيدائښت نيټه معلوميږی ، اوکوم څوک چې په اينده کال کښې مري په دې شپه کښې يې دمرګ نيټه ليکل کيږی اوپه دې شپه کښې دخلګو عملونه پورته (خداي جل جلاله ته) ځيږی اودبندګانو روزې (رزق) کښته راځي (معلوميږی) حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وايې : چې ماپوښتنه وکړه ای دخدای جل جلاله رسوله ! آيا کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخص بغیر دخدای تعالی له رحمت نه جنت ته نشي داخلیدلای هغه صلی الله علیه وسلم راته وویل: هو هیڅوک هم بې د خدای له رحمت څخه جنت ته نشي تللای نبی کریم صلی الله علیه وسلم دا الفاظ دری واره مکرر کړل مابیا وویل چی ته هم بیله اجازې دخدای تعالی نشی جنت تلای ؟ ده په خپل تندی مبارک لاس کښیښود وې ویل: هو زه هم دخدای جل جلاله له رحمت څخه بغیر جنت ته نشم تللای دا الفاظ هم هغه درې واره تکرار کړل .

تشریح : په دنیا کښی چی څومره انسانان پیدا کیږی یا مره کیږی ډیر مخکې لا دهغوئ دپیدا ئښت او مرګ په اړه فیصلې په لوح محفوظ کښی درج (ثبت) دي لیکن هرکال دبرات دمیاشتې په پنځلسمه شپه کښی دوخت تعین کیږی چی څوک په دې کال کښی مري او څوک پیدا کیږی (دعملونو دختلو) مطلب دادی چی په دي کال کښی چی بنده کوم اعمال کوی نیک یا بد په دې شپه کښی لیکل کیږی لکه څنګه چی په حدیث شریف کښی راغلی دي چی په دې شپه کښی مرګ اوژوند لیکل کیږی اودکوم چاچی دحج نصیب وي هغه هم لیکل کیږی .لکه چی حضرت عاشې رضی الله عنها واوریدل چی کوم عملونه چی په راتلونکی کال کښی یې بندګان کوئ نیکل کیږی دا پوه شوه چی جنت ته دخول هم محض (خاص) دالله جل جلاله تر مهربانی تعلق لری .لکه څنګه چی غواړی په خپل فضل اوکرم سره یې جنت ته داخله وي ، اوکه یې خوښه شوه نه یې داخلوی .دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قیمتی وینا ددې ایت کریم سره خلاف نه ده (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) یعنی داجنت هغه ده چی تاسوته دهغه څه(ددنیا داعمالو) په بدل کی درکړل شوی دي چی تاسو به هغه کارسرته رساوو. (پاره ۸ رکوع ۱۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې ښه (نیک) اعمال دجنت ته داخلیدو ظاهري سبب دي ،لکن حقیقي سبب دالله جل جلاله فضل . کرم او مهرباني ده . نه نیک اعمال) . بیا هم نیک اعمال دلوی خدای جل جلاله فضل او کرم دي که له چا سره دلوی خدای جل جلاله مرسته نه وي نو هغه به څنګه نیک اعمال وکړي ؟نیک او صالح اعمال بنده هغه وخت کوی چې دالله تعالی فضل او کرم دهغه رهنمائي وکړی له دې ټولو شواهدو سره سره بیا هم ویلی شو چې جنت ته تګ یوازې دالله تعالی پر مهربانی باندی موقوف دي بعض علما وایې چې جنت ته دخول محض دالله تعالی درحمت نتیجه (پایله) ده او په جنت کښې مختلفې درجې داعمالو پر ډیروالې او کم والې پورې تعلق لری .یعنی وجنت ته داخلیدل خو دالله تعالی رحمت موقوف دي ، او اختلاف دمرتبو بیا تر اعمالو تعلق لري (داعمالو مطابق درجې دي)

(مظاهر حق جدید ص۲۰۰ ج۲)

په کال کې دمنظورۍ شپه

نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي چې هر بنی آدم (انسان) چې په آینده کال کښې پیداکیږی . پدې میاشت کښې دهغه نوم نیته لیکل کیږی او دبنی آدم هرشخص چې په آینده کال کښې مړ کیږې په دې شپه کښې یې نوم او نیته لیکل کیږی . دانسانانو اعمال پورته خیژی (خدای تعالی ته وړاندی کیږی) او دهغو بې چې څومره روزي په نصیب وي هغه راکښته کیږی (لیکل کیږی) .

تشریح : ددنیا دټولو حکومتونو دستور دي چې دخپلو وسائلو او پالیسو مطابق یو کال مخکې داخراجاتو اوصادراتو لست جوړوي په دې کښې دپارلیمان (ولسي جرګه) او وزیرانو په میاشتو ناستې اومجلسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(شورى) وي .دالست بې دحكومتي كارونو لپاره رهنما هم وي له دينه داهم معلوميږي چې په راتلونكي كال كښې څونه اندازه ترقي كيږي.
همدا راز دشعبان دڅلورلسم اوپنځلسم تاريخ په مينځ كښې لوى خداى جل جلاله هر كال دخپل لوى اوپراخ حكومت لست برابر وي چې دالست دانسانانو دژوند پر هر اړخ محيط وي .په دي شپه كښې ددې فيصله هم كيږي چې څونه خلگ به دنيا ته راځي اوڅونه به له راتگ نه وروسته له خپل عمل سره ځي ، اوڅومره خرڅ به كيږي اوله چانه به څومره بيرته اخيستل كيږي .دشعبان په پنځلسمه شپه دلوى خداي جل جلاله له حكم سره برابر له هغه څه نه چې په اوله ورځ يې فيصله شوى . ديوه كال داعمالو (لست) به دخداى تعالى امين مخلوق اومقربو ملائيكو جبرئيل. ميكائيل ، اسرائيل اوعزرائيل عليهم السلام ته حواله كيږي په دې دنيا كې به هغه څه كيږي څنگه چې ملائكو ته سپارل شوي دي.

دغوښتنې دوړاندې كولو وخت

تاسو به لېدلي يا اوريدلي وي كله چې دېوه مملكت كلني حساب دورځې دټول ملك په اړوند دمختلفو شعبو دمطالبو عارضې حكومت ته وړاندې كيږي ، اودخپلو ضروورياتو دپوره كولو لپاره حاضريږي، همدا شان كله چې لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دژوند په اړه يوه لائحه ترتيبوي نوټول بندگان بايد دلوى خداى جل جلاله په حضور كښې حاضر شي ترڅو هريو ورته دخپل حاجت وړانديز وكړي لكه څنگه چې حكومتونه دخپلو عامو مطالبو ملحوظ وي اوبيا دهغوى دضرورت مطابق لست جوړوي ترڅو يې مشكلات په بشپړه توگه ختم شي . همداشان لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دوعاوې اوري اوبيا دهغوى ددعاوو مطابق خپل رحمت ورباندى كوي څكه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السماء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفرله الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الا کذا حتی یطلع الفجر

(الترغیب-۳۲ مخ ۲ټوک. تفسیر روح المعاني ۱۰۲ مخ ا ټوک)

ترجمه: له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم ویلي دي: کله چې دشعبان پنځلسمه شپه شي تاسو باید عبادت وکړی او په راتلونکی ورځې یې روژه ونیسئ ځکه چې لوی خدای جل جلاله له لمرلیدو وروسته ددنیا آسمان ته راکوزیږي او الله تعالی وایي چې آیا کوم دبخښنې غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم آیا کوم درزق غوښتونکي شته چې زه رزق ورکړم. اوآیا کوم دمصیبت زده شته چې زه یې مشکلات ورته حل کړم. او داسې نور......... اوداآواز ونه ترصبح صادق پورې وي.

دغوښتنې مضمون

له دوعا څخه علاوه دشعبان په پنځلسمه شپه کښې دعبادت اوپه راتلونکي ورځ کښې دروژې نیولو هدایت شوی دي موږ چې کله حکومت ته عارضه وړاندې کوو نو په الفاظو، جملو اومضمون کښې دعاجزۍ اظهار کوو. نوبیا کله چې موږ دخدای تعالی دربار ته ددعاو وړاندیز کوو چې الله تعالی دټولې دنیا دپاچاهانو پاچا اومالک حقیقي دي نو لازمه چې ورته په هر حالت کښې عجز او زاري اختیار کړو اودخپلې کمترۍ او دلوی خدای جل جلاله دلویې اظهار وکړو اوپه عاجزۍ سره عارضه ورته وړاندې کړو زموږ داعجز او زارۍ دټولې شپې پرعبادت دلالت کوی .اوله احادیثوڅخه ثابته ده کله چې بنده په عجز او زاریو دلوی خدای تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضور کښې لاس په دوعا شي دلوی خدای جل جلاله رحمت په جوش راځي اودبنده دادوعا انشاء الله قبلیږي .ای مسلمانانو ! اوس لاهم وخت شته چې څه خطاکښې درنه شوی باید داسې نیک اعمال وکړو چې دهغې کفاره شي ، اوچې کوم وخت راتلونکی وي دلوی خدای جل جلاله د رحمتونو لمن وغوړوي دشعبان مبارکې شپې چې تیر شوی اوپه هغې کښې چې موکوم ناوړه رسمونه کړي وي لکه اورلګول یا داسې نور دهغې په وجه مه مایوسه کیږی (راشی دلوی خدای جل جلاله دربارته ! په دې شپه کښې دلوی خدای جل جلاله دربار ته رجوع وکړئ، غمجن کیږی مه . له پښیمانۍ سره راشئ دلوی خدای جل جلاله په دربار کې اوښکې وبهوئ ، تاسو وګورئ چې خدای جل جلاله له تاسونه راضی دي ، نور هم دهغه درحمت انتظار وکړئ نن یوازې او یوازې دخدای تعالی درحمت ضرورت دي دلوی خدای تعالی لورته رجوع وکړئ که چېرې یوقدم دخدای تعالی په لار کښې واخلئ ، دخدای تعالی له لورې به لس واره پرتاسو دخدای تعالی رحمت وشی .همدا شان پدې مبارکه شپه کښې چې چېری دخدای تعالی په حضور کښې دوعا کوی نوباید وټولو دوستانو ، قریبانو ،ملګرو ، اولیاء کرام اودعامو مسلمانانو لپاره هم دمغفرت دوعاوې وکړئ دخپلو اولادو لپاره هم دوعاوې وکړئ . که چېرې ممکنه وي هدیرې (مړستون) ته لاړشئ دقبرونو زیارت پرسنت طریقه وکړئ اودپنځلس تاریخ روژه هم ونیسئ .اوکه چېرې دامکن نه وي لږ ترلږه خپل ځان او اولاد له ګناهونو ، خرافاتونه وژغورئ لکه څنګه چې الله تعالی وايي:

(یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَکُمْ وَأَهْلِیکُمْ نَارًا (/ التحریم /پاره/ ۲۸)

ای دایمان خاوندانو ! خپل ځانونه اواولاد له اوره ځخه وساتئ

(ترجمه: شیخ الهند ص ۷۴۳ مولانا محمد رفعت قاسمی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر دشپې دپټوالي حکمت

دبرات دشپې په ښکاره والي اودقدر دشپې په پټوالي کښې دالله تعالی حکمت دادي چې دقدر شپه دلوی خدای تعالی درحمت دنازلیدو، دګناهونو دبخښنې اوله دوزخ څخه دخلاصیدو شپه ده لوی خدای جل جلاله څکه داشپه پټه کړي ده ترڅو چې خلک یوازې ددې شپې پرعبادت بسنه (اکتفا) ونکړي، اونور عبادت پرې نږدي.

دبرات دشپې دښکاره والي حکمت

دبرات شپه (دشعبان دمیاشتې پنځلسمه شپه) لوي خدای جل جلاله داشپه ښکاره کړې ده څکه چې داشپه دقضاوت اوحکم، دغضب اورضامندی، دقبلیدو اوریدو، دنن دیوالی اولېریوالی، دنیکمرغی اوبدبختی، دکرامت اوپرهیزګاري شپه ده په دي شپه کښې څینې نیکمرغه اوځینې بې رتل کیږی ځوک دښو کارونو په وسیله سو بمن(کامیاب) کیږی ځینې بیا دبدوکارو په بدله سره خوار او ذلیل کیږی. څوک دبرکت اوکرامت خاوند کیږی، ځینې نور بیا له دینه بې برخې کیږی چاته دنیکو عملونو ثواب ورکول کیږی اوځینو ته بیا زجر ورکول کیږی ډیرخلک په ښارونو کښې په کار اووظیفه مشغول وي خودخدای تعالی په نزد بې دکفن تیاری کیږی. دځینو بیا دقبر تیاری کیږی، خوهغوی ددنیا په خوښیو بوخت وي ځینې بیا په تکبر، خندا اوساتیری بوخت وي، لکن دهلاکت وخت بې نژدې وي په ډیرو دنګومانیو ښکلا ختمه وي، خوژر ده چې مالک بې پناه اوخوړو ته لاړ شي ځینې بیا دثواب په تمه وي، لیکن پر دوئ عذاب نازلیږی. ځینې بیا دښه زیری (بشارت) په امید وي لکن دوئ ته تاوان رسیږی ډیر بیا دجنت په تمه وي خو دوئ ته دوزخ ورنصیب کیږی. څوک بیا د یوځای والی په تمه وي، لکن دهغوی بیلتون په برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږي ځینی نور بیا دپادچاهی دورکیدلو په امید وي ، خودهغوی تباهي په برخه وي (غنیة الطالبین ص ۳۶۳)

دوینوالی څوارلس شپې

دټولو علماؤ کرامو پدې اتفاق دی چې دکال په دغو څوارلسو شپو کښی ویښتوب اوعبادت پکار ده

(۱) دمحرم دمیاشتي لمړی شپه

(۲) دعا شوری شپه

(۳) درجب دمیاشتي لمړی شپه

(۴) درجب مینځنی شپه

(۵) درجب اوویشتمه شپه

(۶) دشعبان (برات) مینځنی شپه

(۷) دعرفې شپه

(۸) دکوچني اختر شپه

(۹) دلوی اختر شپه

(۱۰) دروژې دمیاشتي لمړی

(۱۱) یوولسمه

(۱۲) دولسمه

(۱۳) دیارلسمه

(۱۴) اودروژې داخیری لسوتاق شپې یوویشتمه ، درویشتمه ، پنځه ویشتمه ، اوویشتمه ، اونه ویشتمه شپه.

همدا راز دعلماء کرامو پر دي هم اتفاق دي چې په دغو اوولسو ورځو کښی عبادت کول هم باعث دډیر ثواب دي ، دعرفې ورځ ، عاشورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دمحرم دمیاشتې لسمه) ورځ ، دبرات دمیاشتې مینځنی ورځ ، دجمعې ورځ . ددوا‌ړو اخترو ورځې . دذالحجې لس معلومې ورځې اودتشریق ورځې (دذالحجی یوولسم ، دوولسم اودیارلسم تاریخ)
په دې ټولو ورځو کښی دجمعې ورځ او دروژې دمیاشتې دټولو ورځو په هکله ډیر ټینګار شوی دی.

نوټ : درجب دمیاشتې په لمړۍ ورځ پورته شئ عبادت وکړئ اوپه ورځ بې روژه ونیسئ ددوا‌ړو اخترونو په شپو عبادت و کړئ . لکن په ورځو کښی بې روژه مه نیسئ دبرات (شعبان) په مینځنی اودعاشوری په شپو کښی عبادت وکړئ اوپه ورځو کښی بې روژه ونیسئ. (غنیة الطالبین ص ۳۴۱)
حضرت ذوالنون مصری رحمة الله علیه وایي چې درجب میاشت دبدیو دختمیدو لپاره اودبرات (شعبان) میاشت دعبادت کولو لپاره ده لکه څنګه چې دروژې میاشت دکرامتونو دلیدلو لپاره ده په رشتیا چې کوم شخص بد اعمال نه پریږدي . دلوی خدای تعالی بندګي اواطاعت نه غاړه نه ا‌ړدي اودلوی څښتن کرامتونه ته منتظر نه وي همدا شخص له دعبث کارونوله کوونکو څخه ده همداراز دذوالنون مصری رحمه الله وینا ده چې درجب میاشت دکښت کرلو میاشت ده یعنی په رجب کښی کښت کرل کیږی په شعبان کښی اوبیږی اوپه روژه کښی بې حاصلات اخیستل کیږی ،ظاهره ده چې حاصل اخیستونکی هغه څه ریبي کوم چې بې کرلې وي همداراز څوک چې څه کوي دهغه بدله به ورکول کیږی کوم څوک چې خپل کښت ضائع کوی دریبلو په وخت کښی به له پښیمانتیا سره مخامخ کیږی ، ددې پایله (نتیجه) ضرور بده وي. (غنیة الطالبین ص ۳۳۹)

هره شپه دلیلة القدر (دقدر شپه) ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې ليلة القدر دلغوی معنی په لحاظ مراد شي : نو هره شپه ليلة القدر او دقدر وړده . ځکه چې هره ورځ نعمت او هره شپه دولت (شتمني) ده. په حديث شريف کښی راغلی دي چې هره ورځ دنيمې شپې نه وروسته الله جل جلاله ددنيا (اول) اسمان ته تشريف راوړي او دبندګانو ولور ته متوجه کيږی او دنيا زمونږ کور دي او ځمکه موفرش ده ګواکه لمړی اسمان ددنيا بام دي او دخونې بام دخونې جزوي لکه چې الله تعالی زمونږ کور ته تشريف راوړي او دانيکمرغی مو په برخه کيږی چې دپاچاهانو (شهنشاه) هره ورځ زمونږ کور (ددنيا اسمان) ته تشريف راوړي .مونږ ته متوجه کيږی او دنيکيوژمنه (وعده) راسره کوي .دخدای تعالی يوې بلې مهربانی ته خير شئ : که چيرې مونږ دکوم ملګری دروازې ته ورشو خصوصا ديومريد (شاګرد) کورته ورشو ، خودهمدې کور خلک له مونږ سره خبري ونکړی ښکاره خبره ده چې مونږ به مايوسه کيږو که مايوسه هم نه شو دومره ګيله خو به ضرور وکړو چې مونږ کورته درغلو خو تاسو راسره خبرې و نه کړي.

که چېرې دکور خلک ويده وي ، نو وبه وايو چې د اختګه خوب دي چې زمونږ دورتګ يې کوم تصور ونکړ (مطلب داچی څومره تعلق زياتيږی هغومره ګيله زياتيږی) او که چېرې دخطه په واسطه سره لمړی خبر ورکړل شی چې په نيمه شپه کښی زه درځم پدې صورت کښی خو دې مريدانو ته دخوب اجازه هم نشته .او اوس دلوی خدای جل جلاله معامله وګورئ له دې سره سره چې دهغه الله جل جلاله حقوق واقعي او يقيني دي ليکن دخپل راتګ له خبر نه وروسته راځي او مونږ ويده وينی خو بيا هم نه ناراضه کيږی او وايې چې دې بنده يو مستحب کار پرې ايښی دي او الله تعالی مونږ ته دبې همتی لقب نه راکوی سبحان الله څومره دمهربانی خاوند دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت مولانا اشرف علي تهانوي دبيان خلاصه داده: که چیری مورډ دکوم ملګري يامريد کورته ورشو اوهغه له مورډ سره خبرې ونه کړي مورډ به څومره خوابدي اوپه غصه شو .خوالله تعالی زموږ کور (ددنيا اسمان) ته تشريف راوړي اوموږ په خوب ویده وینی بیاهم هغه الله تعالی له موږ څخه نه ناراضه کیږي.ددې مهرباني تقاضا خو داده چې موږ هرڅه کولاي ددې لپاره چې الله رب العزة هیڅکله ناراضه نه شي دلوی خدای تعالی په حضور کښې هروخت عاجزی کول پکار ده .لنډه داچې هره شپه دقدر شپه (ليلة القدر) ده په دې معنی چې الله تعالی هره ورځ زموږ ولورته په رحمت سره توجه کوی. (التبليغ ص ۳۰ ج ۸ حضرت تهانوی(رح)).

دبرات په شپه کښې درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل

دځينو علماؤوپه نزد ددې شپې يوه ځانګړتيا داهم چې هديرې (مړستون) ته تلل هلته دټولو مسلمانو روح ته دمغفرت دعاکول اوڅه حصه دالله تعالی دکلام (قران) لوستل ثواب يې مړو ته وربخښل سنت دي حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې یوه شپه (پنځلسمه دشعبان) وه زما واروو چې حضرت محمدصلی الله علیه وسلم زماخونې ته راغي کالې يې کښل چې لايې پوره کښلي نه وو بيرته يې واغوستل او ولاړشو ماورباندي بدګماني وکړه هسې نه چې دکومې بلې بې بې کوټې ته لاړشی ، زه هم دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په وروسته پټه پټه ورپسې ولاړم ، چې کتل مې نبی کریم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (دمسلمانانو هديرې) ته ولاړی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دمسلمانو ښځينه نارينه اوشهیدانو ته دوعا کوله .اومابه خپل زړه کښې وویل چې زما مور اوپلار دي ترتاقربان وي ماخه مکر کوئ اوته څه کوې بيا بيرته راهي شو اوزما کوټې ته راننوت اوویې ویل : ای عائشې! ولی دي دومره ساه وکښه ؟ماورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل :ای دخدای تعالی رسوله ! زمامور اوپلار دي تاقربان وي ، ستا په تګ سره ما ته دابدګماني راپیداشوه هسې نه چې دکومې بلې بې بې کوټې ته لاړ شې نوزه هم درپسې لاړم ترخومې ته په جنت البقیع کښې په دوعا ولیدلی .حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په جواب کښې راته وویل ! ای عائشې ایا ستا داخیال وو چې الله تعالی اودهغه رسول به ما سره ظلم وکړی؟ ، ماته حضرت جبرائیل راغی اوویې ویل چې نن دشعبان پنځلسمه شپه ده نن الله تعالی دبنو کلب دقبیلې دوزو دروزغنو (ویښتانو) په اندازه (دبنو کلب ترټولو ډېرې وزې وې) مخلوق له جهنم (دوزخ) څخه ازادوي.

البته :په مشرک ، حاسد (کینه کونکی)صله رحمی قطع کونکی ، ترپڼېو دلاندی دپایڅو ځړونکي . دمور اوپلار نافرماني کونکی اودهمیشه شراب څښونکی باندی درحمت نظر نه کوی .لدي وروسته نبی کریم صلی الله علیه وسلم کالی وکښل اوویې ویل چې ای عائشې آیا نن شپه دعبادت کولو اجازه راکوی ؟ (اجازه یې ځکه غښتی وغوښته چې د محمد صلی الله علیه وسلم عادت داوو چې دشپې په څه حصه کښې به یې عبادت کاوو اوپاتې برخه به یې داستراحت او دخپلو بیبیانو دطبعیت سمولو لپاره امعلومه وله چې په دې شپه کښې یې امکان نه وو) حضرت عائشة رضی الله تعالی عنهاوایې ما ورته وویل هو زما مور اوپلار دې ترتاقربان وي هغه وو چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر لمانځه ودریدی اویوه داسی اوږده سجده یې وکړه چې زما خیال شو هسې نه چې دمحمدصلی الله علیه وسلم ساه ختلې وي او روح یې قبض شوی وي زه ورولاړه شوم اوحضرت محمدصلی الله علیه وسلم پر تلو می لاس ورکښېښود دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په پښو کښې یوقسم حرکت وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما زړه پرې مطمئن شو (دزړوند مې يقين شو) او حضرت محمد صلى الله عليه وسلم په سجده کښې دا الفاظ ويل

«اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضاك من سخطك واعوذبك منك جل وجهك لااحصى ثناً عليك انت كما اثنيت على نفسك

ژباړه: زه ستا له غضبه ستا په عفو سره پناه غواړم او ستادناراضيتوب څخه پنا غواړم ستا په رضامندى سره او زه له تاڅخه (ستادعذاب څخه پناه) غواړم ستا په مهربانى سره. ستا ذات لوى او عالى دي، زه ستا تعريف او ثناء نه شم ويلاى لکه څنګه چي ته ثنا وايې پرځان خپل. حضرت عائشة رضى الله عنها وايي چي له حضرت محمدصلى الله تعالى عليه واله وسلم څخه پوښتنه وکړه چي دادوعا څه فضيلت لرى؟ حضرت محمدصلى الله تعالى عليه واله وسلم په ځواب کښي راته وويل: اى عائشې! دادوعا زده کړه اونورو ته يې هم ورزده کړه. ما ته جبرائيل عليه السلام دادوعا راښوولې، اوزه دادوعا په سجده کښي بيا بيا وايم (رواه البيهقى).

لدې تفصيل څخه به تاسو ته ددې مبارکې شپې دستور (کړنلاره) معلومه شوې وې او دا به هم درته معلومه شوې وې چي په دې شپه کې بايد څه وکړو؟ څنګه عبادت وکړو څنګه هد برې ته لاړ شو او هلته څه وکړو او چي وروسته کورته راشو په عبادت مشغول شو دهغې طريقه ددې تولو اعمالو کولو سنت طريقې به درته معلوم شوې وې. (فضائل الايام والشهور ص ۱۱۳).

دحضرت عائشة (رضى الله تعالى عنها) بزرګي

دحضرت عائشې رضى الله تعالى عنه دخواب حاصل دادي اى دخداى جل جلاله رسوله نعوذبالله چي الله جل جلاله او دهغه رسول به لماسره دظلم معامله کوى. خوزما فکر داوو چي الله تعالى به درته حکم کړي وي، يابه تاسو دخپل اجتهاد له مخې دکومې بلې بي بي کوټې ته ځئ علامه ابن

(c) ketabton.com: The Digital Library

حجر رحمه الله دحضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) ددې جواب په باره کې وایی چې خدای ناکرده (خدای مه کړه) که چیری حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په خواب کښی نعم (هو) ویلې واي نوخبره به ډیره باریکه شوی وای . آن داچی داځواب به کفر حساب شوی وای لکن حضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) له ذهانت څخه کارواخیست ځکه یې خپله عاجزی اوعذر ښکاره کړ.بیا حضرت محمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم دولاړیدو وجه بیان کړه چې دشعبان په پنځلسمه شپه ددنیا اسمان ته تشریف راوړي ، اویوبی پایه رحمت پرخپلو بندګانو کوی چې دبنوکلب دوزو دوزغنو (وړیو) په برابر خپل بندګان ددوزخ له اوره څخه ازاد وي ، نوځکه چې داوخت دلوی خدای جل جلاله دمهربانۍ اواحسان وخت دي ځکه ماوغوښتل چې په دي مقدس اومبارک وخت کښی دخپل امت لپاره دمغفرت دوعاوې وکړم هغه وو چې جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړم هلته له لوی خدای جل جلاله څخه په مغفرت مشغول شوم. (مظاهر حق جدید ص۱۹۵ج۲)

دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی

لوئ خدای جل جلاله زموږ پر بدعملې اوبدکارې ښه عالم (پوه) دي په کومو ورځو کښی چې دبنده لپاره دډیر عمل کول ضرورت وي په هغو ورځو اوشپو موږ لا په ډیرو ګناهونو کښی بوخت یو موږ داښه زده کوو چې دبرات په پنځلسمه شپه کی پورته کیدل ضروري دي لیکن داځای موهیر کړی چې ولی ؟ اوڅنګه پورته کیدل ضروی دي ؟ دخدای جل جلاله درضااوخوشحالولو لپاره نه ، دخپلو ګناهونو څخه دتوبې کولو لپاره نه ، خدای جل جلاله درحمتونو څخه دبرخې اخستلو ، دخپلې عمل نامې څخه دګناهونو دپاکولو لپاره نه بلکه دخدای تعالی دقهر اوغضب دحاصلولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره دخپلو ګناهونو دبښنې لپاره . دخدای جل جلاله دنعمتو څخه دځان لپرې کولو . دخپلې عمل نامې دتورولو اودنیکیو ختم کولو لپاره (الا ماشاء الله) ای مسلمانانو ! غور اوفکر وکړئ ! غوږونه خلاص کړئ او واورئ ! لکه څنګه چې لوی خدای جل جلاله رحیم (رحمت کونکی) اوغفار (بخښونکی) دی همداشان جبار اوقهار هم دي داسې عمل کول خودخدای تعالی په رحمتونو دملنډو وهلو سره برابر دي اولکه څنګه چې په ښو وختو کې داعمال صالحه (نیکو عملو) اجر زیاتیږی . همداشان دبدوکارو ګناهونه هم زیاتیږی . تاسو فکر وکړئ که چیرې یوپاچا خپل فوځ ته امر اواعلان وکړي . چې سبا د(یوه معلومه ورځ) فلانکې ګرونډ ته دفوځی ازموینې لپاره راشئ ، خپلې فوځې تجربې ښکاره کړئ . دپاچاه له لورې به انعامونه درکړل شی اوفوځیانوداخبره واوریدله میدان (ګرونډ) ته حاضر شول خودفوځی ازموینې لپاره نه دفوځی شجاعت کمالات ، دهرکلې اودفوځې قربانی دښکارولو لپاره نه بلکه دبــاتیری لپاره آیا پردي به پاچاه غصه نشی ایا ددې پرځای چې فوځیانو ته انعامونه ورکړی لعنت اوسرزش به ورنکړی ؟ خامخا به یې ورکوی . غور اوفکر وکړئ په کومه طریقه چې موږ دبرات شپه دخدای تعالی په حضور کوم عملونه کړی .آیا دخدای تعالی قهر اوغضب به له هرلوره پر موږ نشی نازل ، آیا داموږ دخدای تعالی پررحمتو پسخند نه دي وهلی بیا نو ولې مسلمان پر خپلو تکلیفونو اومصیبتونو ژاړې تراوسه موږ اوتاسوڅه کړې دي خدای تعالی موږی اینبی دي خدای تعالی موهیر کړی دي دخدای تعالی دعبادت پر ځای په شیطانې اعمالو فخر کوو . خدای تعالی هم موږ پری اینبی یو . ای مسلمانو ! خپل عملونه بشپړ کړئ له نافرمانیو څخه راوګرځئ له عبث اوبې هوده کارو څخه ځان وساتئ دیوه خدای تعالی بشپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تابع او مخلص بندګان شئ لکه څوارلس سوه کاله مخکې چې تاسو دهغه تابع واست . تاسو دخدای تعالی شئ خدای تعالی او ټول کائنات به ستاسو شي (فضائل الایام و لشهور ص ۱۱۵)

دشپې په کومه برخه کی پورته کیږئ ؟

اوس دغور او فکر ځای دادی چې دشپې په کومه برخه کی پورته کیدل افضل دي ؟ ددې تعین له قران کریم څخه هم کیږی او له حدیث مبارک څخه هم ځکه چې له قران څخه معلومیږی چی دشپې په اخیره برخه کښی پورته کیدل ضروري ده . لکه څنګه چی الله تعالی وایې:

(إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ۶) (المزمل پاره ۲۹)

البته دشپی پورته کیدل سخت تکلیف دي لکن خبرې بې صحیح برابرې دي او له ناشئة اليل څخه له خوبه وروسته ثابتیږی ځکه ددې په اختیار سره پر نفس ډیر تکلیف راځی نو ځکه داافضل دي اودسورة له اخیری برخې څخه هم معلومیږی دابهتری له قران کریم اوله حدیث شریف څخه هم معلومیږی (۲ الله تعالی وایې) دشپې دآخیرې حصې فضیلت له ډیر مختلفو احادیثو څخه معلومیږی اوله عقل څخه هم دامعلومیږی ځکه چی داوخت دخوب وي اوخوب پری ښودل مشکل ، ګران وي په یوه حدیث کښی راغلی دي چی کوم شخص دشپې پورته شې عاجزې او زاری کوې زه الله تعالی له هغه څخه ډیر خوشحالیږم . ځکه چې زما درضا لپاره یې خپله محبوبه اوتوده (ګرمه) بستره پری ایښی وي لدي نه هم معلومیږی چې دشپې اخیرې حصه ډیر فضیلت لري لکن که چا ته داکار مشکل وو بیا دي دشپې په اوله حصه کښی څه برخه مختاره کړي ځکه چې په نورو شپو کی لوی خدای تعالی دشپې په اخیرې برخه کښی ددنیا اسمان ته راځی او په دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کی له لمرلویدو وروسته راکوزیږي ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومو خلګو ته دشپې په اخیره کښې عبادت کول مشکل وي هغه دی دافضیلت دشپې په لومړۍ برخه کښې حاصل کړی ، کمه درجه یې داده چې دماخستن ترلمانځه پورې دي په عبادت کښې مشغول شي
(التبلیغ ص ۳۲ ج ۸)

دشیطان دهوکه (چل)

دادنفس عادت دي چې کله یوانسان دثواب حاصلولو اراده وکړي ، نفس ورته خپلې بانې جوړ وې خویې له دي کاره وګرځوی همداشان ، دبرات دشپې اوشب قدر دعبادت په وخت نفس انسان ته دهوکه ورکوی چې دشپې په اخیره کښې عمل فضیلت لرې دشپې په اوله برخه کښې څه فائده لری ؟ وګوریٔ څومره دافسوس ځای ده دشپې په اوله حصه کښې په داسې شان لدي عظیم عبادت څخه بې برخې کیږی ، بعض انسانان دنفس په ډیر خفی (پټ) چل سره غولیږی ددې لپاره عبادت کوی چې زه په خلګو کښې مشهور شم په دي سره نفس خوشحالیږی خو داعبادت هیڅ ګټه نه لری ځینی خلګ په دي نیت دشپې په اخېره حصه کښې راپورته کیږی چې په خلګو کښې ممتاز عابد ونومول شی لکن افسوس داتکبر اوغرور دي چاته چې تکبر او غرور خوښ وي الله تعالی ته ډیر مبغوض دي (التبلیغ ص ۲۷ ج ۸)

په مبارکه شپه کښې ګناه کول

ددې مبارکې شپې ډیر فضیلت دي اوپه دې شپه کښې ګناه کول هم ډیره ګناه لري په نسبت دنورو وختو . لکه څنګه چې دځای حکم دي همداشان دزمان (وخت) حکم دي دمثال په توګه : په یوه عام ځای کښې ګناه کول ، اوپه مسجد کښې ګناه کول ډیر فرق سره لری بیا په مسجد و کښې مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی او مسجد حرام په کوم کښې چې لمونځ کول ترنورو زیات (ډیر) ثواب لری . په داسې پاک ځای کښې ګناه کول او په مسجد کښې ګناه کول ډیر عذاب لری لکه څنګه چې په یوه عام وخت کښې ګناه کول او بل په یوه مبارک وخت کښې ډیر لوی عذاب لری مثلاً : په روژه کښې ګناه کول ډیر بدکار دي ترديې چې بیله روژې وي داهم مبارکې ورځې دي په دې کښې ګناه کول ډیر لوی عذاب لری . (التبلیغ ص ۷۵ ج ۸)

ددې شپې ګناه :

کومه ګناه چې په دې شپه کښې کیږی دوه ډوله ده : یو ډول هغه ګناه چې دعبادت په رنګ نه وي ددې بدوالی ډیر ظاهر او ښکاره ده . لکه پدې شپه اورونه لګول ، له دې څخه ډیر زیاته نقصانات راپیداکیږی مالی تاوان هم دي ، او کله دچا لاس ، یا کوز یابل څه اندام پری سوي وي له ګناه څخه علاوه نور نقصانات هم ورسره تړلی دي دوهم ډول هغه ګناه ده چې په رنګ دعبادت سره وي . دابدعت ده لکه څنګه چې په اکثره خلګو کښې دارواج دي چې په دې شپه (حلوی) پخوي څنګه چې په بدعت کښې خوند یامزه ډیره ده څکه ډیر انسانان پری مبتلا دي . او دخپلو په جوړولو سره یې روابولې یو تأویل (حیله) داده چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک شهید شوی وو او محمد صلی الله علیه وسلم حلوی خوړله ، داخبره غلطه ده دا عقیده لرل ګناه ده څکه چې داواقعه په شوال کښې وه بعض خلګ وایې دادحضرت امیر حمزه رضی الله تعالی عنه دشهادت ورځې دي دادهغه فاتحه ده . داهم بې بنیاده ده څکه چې دحضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهادت هم په شوال کښې وو . اصلاح الرسوم ص ۱۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثره خلگ په داسې گناه اخته دي چې دامنع کیږي هم نه ځکه چې بدعت کښې ډیر خوند دي . بدعت هم یوه عظیمه گناه ده لازمه ده چې په دې مبارکه شپه کښې ځان ترینه وژغورئ .(التبلیغ ص ۲۴ ج ۸)

دالفیه (زرگوني) لمانځه حقیقت :

داخبره هم دیادولو وړ ده چې په ځینو کتابونو کښې لیکلي دي چې دشعبان په پنځلسمه شپه داخاص نفل (چې سل رکعته او په هررکعت کښې لس ، لس ځله قل هوالله ویل کیږي) چې کول یې په کار ده ځکه داپه کوم قوي حدیث ، یا دیو صحابي اوتابعي له قول څخه نه ده ثابته ، دعبادت په تعین کښې کوم قید نشته . په احادیثو کښې دمبارکو شپو په عبادت کښې کوم قید نشته . کوم چې چاته اسانه وي باید هغه وکړي ، که څوک نوافل کوی اوکه تسبیحات ورته عام اختیار شته کوم چې دمخکې علماؤو له لوري دنوافلو کوم خاص هیئت ذکر شوی دي ، ددې سبب دادی چې کوم پیر وخپل مرید ته په یوخاص حالت کښې داطریقه ویلې وي ، خودهغه لپاره ضرور یومصلحت ده ، لکن داطریقه عامول بدعت دي ، همداشان نورو بزرگانو ته بدویل رواندي په حدیث شریف کښې کوم معلوم عمل نه دي راغلی که غواړی چې تلاوت وکړی ، یا دلوی خدای تعالی ذکر وکړی ، یانوافل وکړی اویا نصیحت بل چاته کوی یا یې پخپله واوري لکه څنگه چې حضرت اشرف علی تهانوی صاحب فرمایلې دي په کانپور کښې موږ په دې شپه باندې نصیحت (تبلیغ) کاوو ځکه چې په نصیحت کښې سړی ته خوب نه ورځي ،خوبیا هم ځینې ملگری ویده وو (التبلیغ صحه ۴۱ ج ۸)

نبه فکر وکړئ چې په دې شپه کښې دعبادت کومه خاصه طریقه نه ده ثابته . خونبه موکه دچانصیحت اورئ . نوکه نفل کوی او که تلاوت قران کریم کوئ دهرڅه اختیار دي داکوم حدیث چې دي : (صوموا نهارها) دامرهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره داستحباب دي یادپنځلسمې ورځې روژه نیول مستحب ده فرض او واجب نه ده ، غرض (قوموا لیلها) له دي څخه ددې شپې فضیلت ثابتیږي اوپه حدیث کښې راغلي چې لوی خدای تعالی په دې شپه کښې ددنیا اسمان ته راکوزیږي (هل من داع فاستجیب له هل من مستغفر فاغفرله) یعني کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې بخښنه ورته وکړو ؟آیا کوم دوعا کونکی شته چې دوعا یې قبوله کړو ؟ ترسهاره پورې به درحمت لمن ویره وي. (التبلیغ ص ۸۴ ج ۸ الترغیب ص ۱۰۴ ج ۲).

دبخښنې په شپه کښې هم بې برخیتوب

وعن ابی موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه عن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال ان الله تعالی لیطلع فی لیلة النصف من شعبان فیغفرلجمیع خلقه الالمشرک اومشاحن –رواه ابن ماجة ورواه احمد عن عبدالله بن عمر وبن العاص رضی الله تعالی عنهم

ژباړه : له حضرت ابوموسی اشعری رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل : لوی خدای جل جلاله دشعبان (برات) په پنځلسمه شپه خپل مخلوق ته متوجه کیږي له مشرک اوحاسد څخه علاوه نورو ټولو ته بخښنه کوي په یوبل روایت کښې راغلي دي چې له کینه گر اوله ناحقه وژونکي څخه علاوه نورو ته بخښنه کوي.

تشریح : دحدیث شریف حاصل دادی چې لوی خدای جل جلاله په دې مبارکه اومقدسه شپه کښې له خپل رحمته سره مخلوق ته متوجه کیږي ، رحمت یې دومره په جوش راځي چې خپل حقوق هم ورمعافوي (بخښي) اوانسان ته دومره مهلت ورکوي چې دخدای تعالی په بندگې عبادت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او طاعت کښې نیمګړتیا ولرې باید بشپړ یې کړی او د تیر وخت له اعمالو توبه وکاږی نو به یې توبه قبوله کړی . او که چېری توبه ونه کاږی او خپلو بدو عملو او بد اعتقاد ته دوام ورکړی الله تعالی به یې پخپل عذاب مبتلا کړی . له حاسد (کینه) څخه هغه شخص مراد دي او په خپله سینه بغیر له کومې شرعې وجې بلکه دخپلې نفسي تقاضا له وجې له چا سره حسد او کینه کوی او په خپله سینه کښې دحسد اور بلوي داسې بدبخت انسان ددې مبارکې شپې له برکته څخه هم بې برخې دي داسې څوک به دخدای تعالی له رحمته او بخښنې څخه بې برخې وي : ددې تفصیل په مختلفو احادیثو کښې راغلی دي .چې ددې شپې له برکته ، مشرک ، ناحقه قاتل او کینه ګر بې برخې دي په ځینو روایتو کښې داهم راغلی دي چې صله رحمی قطع کونکی (له وروره ، قریبه او دوست سره تعلق نه ساتی) هم الله تعالی نه بخښی .او په ځینو روایتونو کښی داهم راغلی دي چې پایڅې (پرتوګ ترپنډیو) کښته کونکی ، دمور او پلار نافرمانې کونکی ، همیشه شراب څښونکی ، زانی ، او په ظلم محصول اخستونکی ، جادوګر ، کاهن (دغیب خبرې کونکی) او سازنده او باجه غږونکی پر دې ټولو دخدای تعالی درحمت نظر په دې مبارکه شپه کښی نه کیږی (اعوذ بالله خدای تعالی ته پخپل فضل کرم موږ ته هدایت وکړی او له داسې خلګو څخه مو مه حسابوی. (مظاهر حق جدید ص۲۰۲ ج۲).

دبې برخې خلګو لست

له مختلفو روایاتو څخه دبرات دپنځلسمې شپې فضیلت په روښانه توګه معلوم دي چې داشپه دالله تعالی په وړاندی مبارکه او قیمتې شپه ده ، او الله تعالی پرخپلو بندګانو عام رحمت کوی او خاصه توجه لکن دارحمت پرهغو کسانو کوی چې هغوی هم ددې رحمت په انتظار ناست وي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیوي اواخروي حاجات دلوی خدای تعالی په وړاندی عرضوی اولوی خدای جل جلاله يې ورپوره کوی لکن ځینی داسی سخت ګناهونه دي چې ترڅو ورڅخه توبه ونکړی سوال يې نه قبلیږی:

اول: مشرک دوهم: کینه ګر دریم: دمور اوپلار نافرمان څلورم: زانی پنځم: شراب خور شپږم: کاهن اووم: صله رحمی قطع کونکی اتم: پرتوګ تر پنډیو لاندی کونکی. دلته دهر یوه په اړه څه تفصیل ته ضرورت دي:

شرک: دخدای تعالی په ذات اوصفاتو کښی بل څوک شریک کول، اوله هغه سره دمعبود په شان معامله کول اودهغه عبادت کول او نور .... دالله تعالی ارشاد دي(**إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا**) (پاره ۵ سورة النساء)

ژباړه: بیشکه الله تعالی بخښنه نه کوی هغه چاته چې له الله تعالی سره شریک نیسی، اوله دي لاندی نورو ته بخښنه کوی چې خوښه يې شی،

دوهم ایت: (**وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ١٣**) (سورة لقمان. پاره ۲۱)

ژباړه: اوکله چې لقمان وویل خپل زوی ته کله چې يې هغه ته نصیحت کوی ای زویه له الله تعالی سره شرک مه نیسه ځکه چې شریک نیول لوی ظلم دي له خدای جل جلاله سره شریک نیول داډیر لوی جرم اونافرماني ده، اودبخښنې قابل هم نه ده پرخپل ځان باندی تر دي بل لوی ظلم نشته چې همیشه په هلاکت اوبربادې کښی وي الله تعالی چې دځمکې اواسمانونو خالق دي، دټولو مخلوقاتو مالک، یوازې اوبې احتیاجه دي، دهغه هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریک نشته ((قل هو الله احد) لوی خدای جل جلاله چې کریم اورحیم ذات دي داسې چاته مغفرت نه کوی . لکه څنګه چې دخدای تعالی له ذات سره شریک نیول ظلم عظیم دي ، همدارنګه دهغه له صفاتو کمالیه وو سره شریک نیول هم لویه ګناه ده . (حقیقت شب برات ص ۱۹)

کینه څه ته وایې ؟

دیو مسلمان له بل مسلمان سره کینه کول بالکل ناروا ده او دخدای تعالی له رحمت څخه دلېرې کیدو سبب دي الله تعالی فرمایې:

(خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ۱۹۹) (پاره ۹ سورة الاعراف)

عفوه او درګذر خوښه کړه ، په نیکې امر کوه اوله جاهلانو څخه ځان وژغوره ، له انسان څخه حتما خطایې کیږی که چېرې داسې وشول ، بیا معافې دالله تعالی ډیره خوښه ده ، ځکه یې وفرمایل چې معافی (بخښنه) اختیار کړه اوکه له بې عقلانو څخه چېرته کومه خبره درته وشی ، ځان ترینه وژغوره ، جنګ اوجدال مه ورسره کوه حدیث شریف کښې راغلی دي قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لاتباغضوا: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چې یوله بله سره بغض مه کوی.

کینه : کومې ته چې په عربی کښې حسد وایې تعریف یې داسې شوی دي کله چې له یوه دښمن څخه انتقام (بدله) اخیستل ممکن نوی ، دخپل قهر په راکنټرولولو سره پر زړه تکلیف راځی .بس ددې علاج دادی چې دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابل شخص بدی ورمعاف کړه او راشه دوشه ورسر شروع کړه په یوځو ورځو کښې به ټول مشکل حل شي. (تعلیم الدین مولانا تهانوی رحمه الله ص ۵۸).

په حدیث شریف کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې تعلق ختم کونکی جنت ته نه شی داخیلیدلای (بخاری ، مسلم)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې په هره دوشنبه او پنج شنبه دجنت دروازې خلاصیږی اوهر هغه بنده ته مغفرت (بخښنه) کیږی چې له خدای تعالی سره شریک ونه نیسی لکن هغه ځوک لدي مغفرت څخه بې برخې دي چې دده اودمسلمان ورور په مینځ کښې کینه وي. (مشکوة ص ۴۲۷).

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې په هره هفته کښې په دوشنبه اوپنج شنبه دټولو انسانانو اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی ، اوهر مؤمن ته بخښنه کیږی ، مګر نه هغه خلګو ته چې یوله بل سره کینه ولری ، او ددې خبرې ډیر تائید کوو ، چې داخلګ دي کینه پریږدي اویوله بل سره دي ملاقات وکړی. (مشکوة شریف ص ۴۲۸)

په دې روایاتو کښې دکینه دبدعمل بیان شوی دي کوم چې په دنیا اواخرت کښې دهلاکت سبب دي خپل مینځې اړیکې خدای تعالی ته ډیرې خوښې دي ، که چیرې دڅه مشکل له وجې کوم خفګان پیښ شی ، باید ژر صلح وشې او چې اوږ دنشې ، ددې لپاره ښه لاره سلام اچول دي چې دتعلق اومحبت یوازنی لاره ده .تر درو شپو او ورځو زیات باید تعلق پرې نشې ځکه چې په حدیث شریف کښې راغلی دي چې له خپل ورور (مسلمان) سره تر درو شپو او ورځو زیات خفګان کول حرام دي چې یو له بله په تریو تندی سره ګوری. (مولانامحمد رفعت قاسمی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

صله رحمی قطع کول څه ته وايي؟

څرنګه چې دقریبانو اوخپلوانو حقوق پرموږ واجب دي . دهغو نه اداکول . له هغوی سره بده رویه (سلوک) کول او تعلقات ختم کول دصله رحمی قطع کول دي .په احادیثو کښی دکینې ډیر بدوالی ، راغلی دي . اوکینه ګر ته يې ډیر بدویلی ، دنبی کریم صلی الله علیه وسلم وینا ده چی دوې ګناوې ډیرې سختې دي چې کونکی ته یې په دنیا او هم اخرت کښی عذاب ورکول کیږی (۱)بغاوت (ظلم) (۲) صله رحمی قطع کونکی (مشکوة شریف).

په ډیرو احادیثو کښی راغلی دي چې الله تعالی فرمایلي دي : د(رحم) لفظ دالله تعالی له پاک صفت رحمن څخه مشتق دي څوک چې . له چاسره رحم کوی رحمن پرهغه باندی رحم کوی ، اوڅوک چی له چاسره ، قطع کوی رحمن به له هغه قطع کوی (فضائل صدقات ص ۲۱۹ ج ۱) فقیه ابوالليث رحمة الله علیه ویلی دي: چی صله رحمی قطع کول دومره بده ګناه ده چې دډیرې او مرتبې خاوندان هم دخدای تعالی له رحمته بې برخې کوی ، نوځکه دهر مسلمان لپاره لازمه ده چې ډیر ژر له دې بده کاره توبه وکاږی اوکه يې چیرې عادت وي نو ضرور دې پریږدي اوتعلق دې زیات کړی.

حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه یوه ورځ دسهار له لمانځه وروسته یوه مجلس ته تشریف یووړ او ورته یې وویل : که په تاسو کښی څوک دصله رحمی قطع کونکی وي لاړ دې شی ځکه چې موږ خدای تعالی ته سوال اودوعاوي کوو اوپر صله قطع کونکی دخدای تعالی درحمت دروازې بندې وي .وګوری څومره دناراضۍ ځای دي ، شاید چې دعبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه جنره دې دقران اواحادیثو په رڼا کی وي ددوعا په کولو کښی له صله رحمی نه توبه ضروري ده .که چیرې دوعا په اجتماع سره کیږی ، ددوعاء په ادابو کښی داهم ده چی له داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو څخه به پاک وي چې دخدای تعالی رحمت وربانديٍ نه کيږي ، کله چې دکينې دومره ګناه ده چې په سبب سره يې بل څوک دخدای تعالی له رحمته لېرې کيږي نوپخلپه به دکينه کر څه حال وي ، همداراز ددې شخص توبه نه قبليږي ترڅو چې يې ځان ترې ساتلی نه وي. (حقيقت شب برات ص ۲۴)

په خپلو مينځو کښې دښمنی کول ، ډيروخت دحق اوناحق په فرق کښې غفلت وي ، دبل حق چې دکوم چا پرذمه وې هغه له نظره غورځوی ، دشريعت پاک تعليم دادی که چېرې ددوو ورونو په خپل مينځ کښې کوم تعصب پيدا شي بايد په ايمانداری سره هر شخص خپلې ګناه ته ځير شي اوخپله ګناه تسليم کړی اوتوبه ترينه وکاږی اوصلح وکړی .اوخپله ايمانې جذبه بايد رامخ ته کړی اوترټولو مخکې صلحې ته غاړه کښيږدي .خدای تعالی چې انسان ته کوم جسم اوصورت ورکړی دايو امانت دی ، انسان ددې په سبب سره په نيک کار کښې پوره کوشش کولای شي ، بايدضائع يې نکړی او کوم شخص چې داخيانت کوي بدیانتې کوی دخدای تعالی په نزد داشخص لوی مجرم اوباغی دي ، کوم څوک چې دشپې له برکته څخه بې برخې شي دنورو ډيرو سزاګانو مستحق ګرځي. (الترغيب ص ۳۶۰ ج ۳).

ترپنډيو لاندې دپايڅو ځړول

ترپنډيو لاندې پرتوګ يا لنګ کول يا لوی لستونې جوړول يا لوشمله پرېښوول ، دبخاری اومسلم شريف په حديث کښې راغلی دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل : چې دخدای تعالی درحمت نظر پرهغو خلګو نه کيږی چې پايڅې يا لنګ ترپنډيو لاندی کوی.

دوهم :په دوهم حديث کښې ددې اندازه معلومه شوی ده ، چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وفرمايل چې : دکوم چا پرتوګ چې ترپنډيو لاندي وي داشخص به په دوږخ کښې وي . (بخاری شريف).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په دریم حدیث کښې دنورو جامو ځړول هم حرام بلل شوی دي نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمايلی دي: چې اسبال) یعنی اوږدول له خپلې اندازې څخه که پرتوګ وي که کرتی ، او لنګوټه نوداکه د تکبر له وجې اوږده وي الله تعالی ورته درحمت په نظر نه ګورې .ددې حدیث روایت (ابو داؤد . نسائي اوابن ماجه کړی دي) .او ددې په تائید کښې یوبل حدیث داسې دي چې کوم شخص خپلې جامې ځړولې وي خدای تعالی ورته درحمت په نظر نه ګوری.(ددې حدیث روایت امام بخاری شریف کړی دي) .په دې حدیث کښې مطلق کالې ذکر شوی دي ، مګر دپای په څو حدیثو کښې ذکر شوی دي .اودنورو جامو په هکله علماؤو محقيقنو ويلې چې لستونې ترګوتو تیریدل اوشمله ترنیمي ملا تیریدل داټول په اسبال کښې داخل دي او ممنوع دي .بعض کم فهم خلګ وايې چې داممنوع هغه وخت ده چې دتکبر له وجې وي که ځیرشو لمړی خو داویل غلط دي چې وايې موږ خوتکبر نه کوو ، بیانو ولی داسې کوی ، سنت طریقه ولې نه اختیار وي ددې په اختیارولو کښې مو زړه ولی تنګیږی ، لنډې پایڅې مو ولی نه خوښیږی آیا داتکبر نه ده نوڅه ده ؟ بل په حدیث شریف کښې چې کوم دتکبر لفظ راغلی دي داقید اتفاقی ده احترازی نه ده څنګه چې یې اکثره خلګ دتکبر له وجې کوی نوځکه (نبی کریم صلی الله علیه وسلم) داقید ذکر کړ لکن دامطلق حرام دي په بل حدیث کښې چې دپنډیو حد معلوم شوی هلته پکښې دتکبر لفظ نشته مطلق ناروا ده که دتکبر له وجې وي اوکه بغیر دتکبر ، مګر که دتکبر له وجې وي بیا دوې ګنا وې شوی اوبیله تکبره یوه ګناه ده ، هسې دروا والی لپاره بانې مه لټوئ ، که څوک وايې چې دامطلق (بغیر له قیده دتکبر) موږ په مقید (سره له قیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتکبره) حمل کوو ، ددې ځواب په اصول فقه حنفي کښې شوی چې مطلق پرخپل اطلاق پاته دي . غرض داچې دروا والی لپاره هیڅ صورت نشته .
ځینی خلک په لمانځه کښی پایڅې یانور کالي برابر وي لکن له لمانځه نه بغیر هم له ګناه څخه ځان ساتل پکار ده بعض خلک پایڅې غټې (اوږدې) جوړ وې خو بیا یې په لمانځه کښی بیرته راټولوي مګر اصلا په وخت ضائع کولو کی ګناه ده که پندی پټې وي که ښکاره ، اوخیاط ته هم داسی کالي جوړول جائز نه دي ځکه چې په ګناه کښی کومک کول هم ګناه ده ، باید ټول خیاطان داسې ناروا کالي جوړ نکړي له خدای تعالی څخه دي حلاله روزي (رزق) طلب کړی . (اصلاح الرسوم ص ۲۸)

دسپې شرعی حکم

دناروا رواجو څخه تصویر (عکس) اوسپی بلا ضرورته ساتل هم شامل دي دبخاری اومسلم شریف په حدیث کښی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلې دي چې هغه کورته درحمت ملائکې نه داخلیږی چې پکښی سپی یاعکس وي ،نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې چې ترټولو غټه ګناه تصویر جوړول دي یوه حدیث کښی راځی چی نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې چې ترټولو غټه ګناه تصویر جوړول دي ، یوه حدیث شریف کښی راځی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې : څوک له دریو غرضو بغیر سپی ساتی .
اول: دمال (پیسو) دحفاظت لپاره
دوهم: دښکار لپاره دریېم:
دکور یا کښت دحفاظت لپاره دهغه له ثوابه هره ورځ یو قیراط کمیږی (دقیراط اندازه په حدیث کښی داحد دغره په مثال ده) داحدیث په بخاری شریف اومسلم کښی راغلی په دي احادیثو کښی تصویر جوړول ، تصویر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنوول بغير له ضرورته سپي د رول حرام ثابت شوی دي د جديد تهذيب په لوازمو کي بلل شوی وي لږ حقيقت ته ځير شئ . له دي دوا ړو شيانو څخه پوره ځان وساتئ . دبعض خلکو عقلونه دې حال ته رارسيدلی دي چې دسپيو صفات حميده (ښه صفات) بيانوی او دممانعت لاره بند وي خو په پته کي حکم شرعی لغو کوی خو که دچا داخيال وي نو دايمان دنوی کولو ضرورت ورته شته . له مسلمانانيدو وروسته دشرعي احکامو دعلت پوښتنه (طلب) کول مناسب نه دي ډير مجازی (دنيوی) احکام په علت سره نه معلوميږی ، بې له علته يې منل لازم دي دحاکم حقيقي لوی خدای تعالی په حکم کښی ولی څه څوک ويل وکړی ؟که څوک ووايې چې زموږ ددين احکام له عقل سره برابر دي ، مګر ددې ځواب دادي چې له عقل سره برابر دي مګر بعض احکام ته عقل نه شي رسيدلای ،مثلا ډير شيان په سترګو ليدل کيږی مګر په صحيح توګه يې سترګی ادراک شي کولای ، داد عقل کار دي چې داحکامو علت وپيژنی . داعقل دانبياء عليهم السلام دکامل اولياء اودعلماء راسخينو عقل وو چې دلوی خدای تعالی خاص رحمت وو . دعامو خلکو په عقل کښی دومره قوت نشته . اوددې زماني متعلمين دعامو له صفه نه وزي .داچې له دې څخه ددين اصول مراد دي چې دا عقلې دي يعنی : څوک چې قران کريم اوحديث نه منی ، پرتوحيد (دالله تعالی پريوازی ذات) اورسالت ايمان يې علم په دليل عقلی سره هم ثابتيږی اوفروعی شيان يعنی فلانکی شی ولی حرام دي فلانکی ولی حلال دي داسې شيان په عقل سره ثابتول ضروري نه ده بلکه ددې منل په دليل شرعی سره پکار ده ، اودعقل موافقه هم داخبره ده چې حاکم ، حاکم منل په دلائل مختلفه ؤسره کله چې حاکم په حاکم ومنل شی . بيا دهغه دهرحکم دلائل پوښتل يوقسم بغاوت (نافرماني) ده يعنی چې کله خدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومنی ایمان وربادی راوړي بیا باید دهغه هرحکم ومنل شي . اوعلت یې ونه پوښتل شي ځکه چې دنیایې قوانین په وجه او علت سره زموږ په ذهن کښې نه راځي مطلب غرض داچې شرعي حکم بې له کومې نزاع څخه منل واجب دي هو . وروسته له منلو څخه دکوم حکمت لپاره که تحقیق وشي داجائز دي بعض خلګ حیله جوړ وي چې موږ سپې دحفاظت لپاره ساتو ، لکن پوه شئ چې الله تعالی په هرنیت عالم اوپوه دي که چېرې فقط یوازې دطبیعت برابرولو لپاره ساتل کیږي دابالکل حرام دي سپی خوهغه ځوک ساتی چې پیره دار یې نوی خپل مال . کوراوپسونه وربادی ساتې نن سبا خو الحمد الله دهرچا پیره دار شته نو دسپي څه ضروت دي ؟
همداشان دښکار تمام اسباب شته ، لکه: کلاشینکوف . توپک اوتوپنچه ، نوولی سپی ځوک وساتی ؟ (اصلاح الرسوم ص ۳۰ از حضرت مولانا اشرف علی تهانوی رحمة الله علیه)

دتصویر شرعي حکم

ځینی خلګ وایې چې ناجائز خو پوره (مکمل) تصویر دي موږ خونصف تصویر جوړ وو او ساتوبې نوځکه داجائز دي کله چې په تصویر کښی داسې عضو(اندام) نه وي چې بغیر له هغه ژوند ممکن نوی داجائز دي حقیقت دادي چې عکس (تصویر) ترهغوپوری ناجائز دي چې ترڅو دهغه حیوان شکل ته بند معلومیږی . مثلا که دانسان نمایې تصویر واخیستل شی چې مخ اونوری اعضاوي یې معلومیږی دابالکل حرام وي ، اوداسی نورحیوانات .ځینی خلګ اعتراضات کوي چې دروپو (پیسو) عکسو نه هم باید ناجائز شي ځکه له هغه څخه هم انسان معلومیږی ؟
ځواب دادي چې دلته اشد (سخت) ضرورت دي اوضرورت په وخت کښی مکلفیت کمیږي او نور خلګ یوازې دشوق لپاره سپی ساتې چې داقطعا حرام دي. (اصلاح الرسوم ص۳۱).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : په کوم کور کښې چې سپی سور (خنزير) ، شراب ، زاني يا زانيه او تصوير (عکس) وي داسې کور ته د رحمت ملائکه نه داخلیږي.
(غنية الطالبين ص ۳۸۰).

دنجوم علم

حضرت عبدالله ابن عباس له نبی کريم صلی الله علیه وسلم څخه روايت کوی : چې چا د علم نجوم يو څه برخه چې د شريعت مخالفه وي حاصل کړی ګواکی دي شخص جادو حاصل کړ او نجومې کاهن دي کاهن جادوګر دي او جادوګر کافر دي . (مشکوة ص ۳۹۴).
له حضرت ابوهريرة رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې نبی کريم صلی الله علیه وسلم وويل : « ومن سحر فقداشرك »

ژباړه : چاچې جادو وکړ هغه مشرک شو. (نسائي شريف ص ۱۷۱ ج ۲)

جادو او داسی نور تمام (ټول) د شرک او کفر ښاخونه دي کوم چې بالکل حرام دي همداشان جادو کول هم حرام دي او بل چاته جادو ورکول هم حرام دي نن سبا د عامو خلکو باوجود خواص هم په دي مهلک مرض کښې مبتلا دي . چېرې چې له چا سره يې دښمنې وي ياکومه بله خبره وي ، ضرور جادو ورباندی کوی او د خپل زړه براس ورباندی کاږی ښځينه مخلوق هم په دې کښی مبتلا (اخته) دي کله چې معلومې خبرې مخ ته راشې ضرورمندې وهي او داجادو کوی که چېرې يوه مسلمان ته کوم ضرر ورسيده مخکې وعيد ونه ورته راجمع کيږی او داکار قطعا ناجائز او حرام دي .لدې ټولو شيانو څخه ځان ساتل پکار ده ، څوک چې داکار کوی هغه هم سخت ګنهګار دي او پر دې باندی اجرت (مزدورې) اخيستل او ورکول دواړه حرام دي . (حقيقت شب برات ص ۱۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشراب څښلو حکم

اسلام شراب اوهره نشه کونکی شی حرام کړی دي ، په قران کريم اواحاديثو کښې ددې حرمت مفصل بيان شوی دي.

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالأَنْصَابُ وَالأَزْلاَمُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۹۰) (پاره ۷ رکوع ۲)

ژباړه اي هغو کسانوچې ايمان موراوړي بې شکه شراب ، خمار ، اوبت پرستی ټول بدله کارونودشيطان څخه دي نو پرهيز ترينه وکړئ بنايې چې خلاصون ومومئ. په مشکوة شريف ص (۳۸۲) کښی حضرت ابن عباس له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوی چی: (کل مسکر حرام) هرنشه کونکی شی حرام دي.

له حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل: احسان اچونکی ، دمور اوپلار نافرمانې کونکی اوشراب څښونکی به جنت ته نه داخليږی (مشکوة شريف ص ۴۲۰)

په يوه بل حديث کښی دنبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه ارشاد دي: چی پر دريو خلکو جنت حرام دي له هغو څخه يو شراب خوردي (مشکوة شريف ص ۳۱۸)

دغيب ويونکی حکم

په حقيقت کښی علم غيب د خدای تعالی ذاتې صفت دي له الله تعالی څخه بغير علم غيب په خپله اصطلاحې معنی دبل چا لپاره نشته نوځکه دغيب خبرې ويل اوپلټل يې په هره طريقه چې وي صحيح نه دي شريعت بالکل حرام بللی دي ، په قران کريم اواحاديثو کښی ددې تفصيل راغلی دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم غیب یوازې خدای تعالی لره ثابت دي د لوی خدای تعالی فرمان دي چې ((إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ)) (پاره ۲۱ سورة لقمن).
په احادیثو کښې پرداسې شخص چې دعلم غیب خبرې پوښتې او بیل چاته بې وایې سخت عذاب راغلی دي له حضرت حفصې رضی الله عنها څخه روایت دي: چې څوک دهغه چا څنګ ته راشي چې هغه دعلم غیب خبرې کوی او له هغه څخه کومه خبره وپوښتې ددې شخص لمونځ (۴۰) ورځې نه قبلیږي (مشکوة ص ۳۹۳).

دمور اوپلار نافرمانې کونکې حکم

دانسان په تربیه کښې دمور اوپلار درجه له ټولو انسانانو څخه لوړه ده. نو څکه هر راز نیکې او ښه رویه له مور اوپلار سره پکار ده. په خاصه توګه چې کله یوله دوی څخه بوډا شی. په داسې حالت کښې لازمه ده چې هر راز خدمت او په نرمې سره خبرې وشی، په ژبه لاس او پښو ددوی په وړاندی هیڅ دبد تمیزی اظهار باید و شی، بلکه ددوی مخکې حقوق یادکړی او دمغفرت دوعا ورته وکړې. مور اوپلار دخپلو بچیانو په ډیر شفقت سره حفاظت کوی نو پکار ده چې نن دهغوی هر اړخیز خدمت او شفقت وړاندی وشی او په هر حالت دهغوی خدمت وشی یوازې خدمت نه بلکه له لوی خدای جل جلاله څخه دمغفرت دوعاوې هم ورته شې دمور اوپلار سره دښه سلوک په باره کښې بی شمیره صحیح احایث راغلی دی چې مورډ ور څخه څو رااخلو: امام احمد او مسلم دابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه نقل کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: ذلیل دی وې هغه څوک چې ورسره مور اوپلار یا یو له دوی څخه ژوندی وی بیا هم جنت ته داخل نشي (یعنی ددوی خدمت او فرمانبرداری ونکړي) یو صحابی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په خدمت کښی حاضر شو او ویې ویل ای

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدای جل جلاله رسوله ! ما دجهاد اراده کړې ده او ستا سره مشوره کوم ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل چی ستا مور شته؟

صحابی ورته وویل هو (شته) بیا نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل دمور خدمت پرتا لازم ده هغه وکړه جنت دهغې تر پښو لاندې ده په مختلفو مجالسو کښی نبی کریم صلی الله علیه وسلم داحدیث دوه واره ویلی دي (رواه النسائی وابن ماجه).

نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې دخدای تعالی رضاء دمور اوپلار په رضا مندي کښی ده ، دالله تعالی نارضائی دمور اوپلار په نارضائی کی ده . (ترمذی تفسیر بیان السبحان ص ۳۹۵ ج ۲).

دشعبان (برات) دروژې ثبوت

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السماء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفر له الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الا کذا وکذا حتی یطلع الفجر (رواه ابن ماجة)

ژباړه :له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل : کله چی دنصف شعبان شپه راشی (دبرات پنځلسمه شپه) په شپه یې لمونځ وکړئ اوپه ورځ یې روژه نیسی ځکه چې لوی خدای تعالی په دي شپه ترلمر ولیدو وروسته ددنیا اسمان ته تشریف راوړی (یعنی له خپله خاص رحمته سره توجه کوي) او ددنیا خلګو ته وایې چې خبر اوسئ ! کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې زه بخښه ورته وکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم درزق غوښتونکی شته چې ورته رزق ورکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم مصیبت زده شته چې ورنه خلاص یې کړم ؟ خبراوسئ ! داسې اوداسې (یعنی الله تعالی دهر شي نوم اخلی اوبنده ته اواز کوی مثلا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې آياشته کوم غوښتونکی چې څه ورکړم ؟ آيا شته کوم غمجن چې خوشحاله يې کړم ؟ اوداسې نور دادرحمت اوازونه به جارې وې ترصبح صادق پورې (ابن ماجه).

تشريح : دبرات دشپې دنعمتونو اوفضيلتونو څومره لوړ مقام دي ؟ داهغه مقدسه شپه ده چې لوی خدای تعالی دخپل خاص رحمت سره ددنيا اسمان ته تشريف راوړي خپل بندګان وخپل رحمت عامه ته رابولی ، بشارت دي هغه نيکبخته انسانانوته کوم چې په دې مبارکه شپه کښې دلوی خدای تعالی درحمت سيوري ته ناست وي . عبادت اوبندګې کوی ، دخدای تعالی په وړاندی خپل ضرورتونه اوحاجتونه وړاندی کوی اوخدای تعالی په خپل رحمت سره دهغوی سوالونه قبلوی .افسوس دی پرهغو انسانانو چې ددې مبارکې شپې استقبال په عبث کارو کوی په آتش بازۍ (په اورو) کوم بد فعل دي خپله نيکبختې اوسعادت له لاسه ورکوی خدای تعالی دې موږ اوتاسې ته توفيق راکړی چې دبرات دشپې دفضيلت احساس وکړو ددې شپې دتقديس اوپاکوالی احترام وکړو . ټوله شپه په اخلاص سره دخدای تعالی په عبادت اوبندګې کښې مشغول شو ترڅو دلوی خدای تعالی درحمت عامه جوګه شو . (مظاهر حق جديد ص۲۰۱ ج۲).

دبرات دشپې دروژې نيولو وجه

عن اسامة بن زيدرضی الله عنهما قال قلت يارسول الله لم ارک تصوم من شهر من الشهور ماتصوم من شعبان قال ذاک شهر يغفل الناس عنه بين رجب ورمضان وهوشهر ترفع فيه الاعمال الی رب العالمين واحب ان يرفع عملي وانا صائم (رواه النسائی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : له حضرت اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې ماله نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه ! چې ای دخدای تعالی رسوله ! ته چې دشعبان په میاشت کښې کومې روژې نیسې په بله کې میاشت ماستا دومره روژې نه دي لیدلې ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ! دادرجب اورمضان ترمینځ میاشت ده اکثره خلګ ترینه غافل دی په دې میاشت کښی دخدای تعالی حضورته دبندګانو اعمال وړاندی کیږی . زه داخوښوم چې کله زما اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی او زه روژه داریم .په یوه بل روایت کښی دا الفاظ راغلی دې چې په دې میاشت کښی دټولو مړه کیدونکو خلګو دمرګ فیصله کیږی زه داخوښوم چې کله زما دمرګ فیصله کیږی او زه روژه داریم.

تشریح درمضان المبارک میاشت خوترټولو میاشتو افضله میاشت ده درجب میاشت هم یوه له اشهر حرم څخه ده ذی القعده ذی الحجة محرم اورجب داسلام نه مخکې هم ددې میاشتې زیات قدر کیدی اوشعبان ددوو مبارکو میاشتو په مینځ کښی دي پخپله دشعبان هم زیات فضائل دي تردې چې ترمذی اوبهیقی دحدیثو مشهور کتابونه دي) له انس رضی الله تعالی عنه څخه دنبی کریم صلی الله علیه وسلم داقول نقل دي : چې له رمضان المبارک څخه وروسته ترټولو دقدرو روژې دشعبان دي چې دروژې لپاره تیاری ده . خکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم غوښتل چې خلګ دامیاشت په غفلت کښی تیره نکړی لکه څنګه چې سنت دفرض لمانځه دنقصاناتو پوره کونکی دي . همدا راز دشعبان روژه درمضان المبارک دروژو لپاره پوره کیدونکي ده. په شعبان کښی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دپرله پسې روژو یوه وجه داهم وه چې دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم عادت وو چې په هره میاشت کښی بې (۳) درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

روژې نیولې اوکله به يې پرېښودلې هم . خوبیا به يې يوځای په شعبان کښې نیولې. دشعبان په میاشت کښې دنبي کریم صلی الله علیه وسلم دروژو په باره کی روایات مختلف دي داهم ثابته ده چې اکثره شعبان نبی کریم صلی الله علیه وسلم روژې نیولي اويه يوه روایت کی داهم راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم له رمضان المبارک څخه علاوه نوری میاشتی هم بشپړه میاشت روژی ندی نیولی. ځکه چې د علماؤوپه دي روایت کښی له ټولې میاشتې څخه اکثره مراد دي ، داهم ممکنه ده چې په کوم کال يې ټول شعبان روژې نیولې وې . اوپه کوم کال يې يوه برخه نیولې وي (الترغيب والترهيب ص ۳۵۲ ج ۲)

دښځو دنفلي روژو حکم

عن ابی هريرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لايحل لامرأة ان تصوم وزوجها شاهدالا باذنه

ژباړه :له حضرت ابو هريرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چی دښځو لپاره روانده چې دخپل میړه په موجودګې کښی دهغه له اجازې بغير روژې ونیسې ،ا وپه يوه روایت کښی راغلی دی چې د رمضان المبارک له روژو بغير نورې روژې دي پريږدي .

تشريح : دنفلي روژې لپاره که په ژبه سره اجازه واخلی داولی ده اوکه چېری دښځې دايقين وې چې که زه چېرې روژه ونیسم خاوند مې نه خفه کیږی اوپا داچی مخکې يې ترې اجازه اخیستې وي او اوس دنوې اجازې ضرورت نه وینی .اودنفلي روژې دممانعت وجه داده چې نه ده معلومه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم وخت يې خاوند مانع شي . البته درمضان المبارک روژې فرض دي دهغه لپاره داجازې ضرورت نشته . (الترغيب والترهيب ص ۳۸۳ ج ۲)

په عبادت کښې ولې خوب راځي ؟

خوب په يوازيوالي کښې سړي ته راځي . په ساتيرى او سيل کښې يوازيوالي نه وي په هرجز کښې يې جلاجلا خوند وي ځکه په هغه کښې توجه بدليږي اوتوجه تقسيميږي ځکه خوب نه راځي . له لمانځه بغير ، کله چې په لمانځه شروع وشي . موږ په دې پوهيږو چې دفکر اوسوچ ضروت نشته خودچا په اختيار کښې نه راځي .لکه دساعت کېلي چې پخپله چليږي ځکه نو په لمانځه کښې يورنگه يوازيوالي راځي ځکه خوب هم ورسره راځي . همداشان کله چې وعظ (نصيحت) شروع شي اوڅوک وزته غوږ شي داهم يوقسم يوازيوالی دي چې خوب انسان ته ورولی او په ساتيرې اوسيل کښې توجه بدليږي ځکه خوب انسان ته نه ورځي مطلب داچې په يوازيوالي کښې خوب انسان ته پېښيږي . (التبليغ ص ۱۲۵ ج ۸ ، ۲۱)

په عبادت کښې دخوب نه راتللو طريقه

په عبادت کښې دخوب نه راتللو تدبير دادي چې متفرق اعمال کول پکار دي ترڅو چې توجه بدله شي يوڅه برخه نوافل ادا کړي . تلاوت وکړی ، ذکر وکړی ، بيا وعظ (نصيحت) شروع کړی اويا يې له بل چا څخه واوري نبه طريقه داده چې دخپل کور خلک راټول کړل شي اوعبادت په مشترک ډول وشي که ټوله شپه نشي کښېنستلای خوب مو غالب وي اواکثره برخه کښېنستلای شئ بيا هم دشب قدر فضيلت موندلای شئ بايد له سستی څخه ځان وژغورئ او دخوب نه راتللو تدبير هم وکړئ مثلا داچې دشپې په ډوډۍ کښې کموالی راولئ . بيا هم که ضرورت پيداشو (تورمرچ) وژوياست له دې څخه هم خوب تښتي که هرتدبير دخوب دختملو وي بايد

(c) ketabton.com: The Digital Library

و شي بيا هم له دې ټولو سره سره که خوب ډير وو په دې وخت کښې داخوب معتبر دي (يعنې بيا ويده شئ) داسې نه چې معمولې غوندې خوب د رته پيښ شي اوتاسو ويده شئ .دخوب غلبه داسې ده چې د يوچا په قصه هغه ددې پر ځاى :کريما ببخشا بى برحال ما) دخوب په حالت کښې ويل (ارى مان) (التبليغ ص ١٢٧ ج ٨).

مطلب دا چه که چېرې معمولې غوندې ارږمې راشي ديته هيڅ اعتبار نشته بلکه دخوب د ډيروالې په وجه په ويلو کښې فرق راځي آن داچې دبعض الفاظو معنې هم بدله شي که چېرې داسې حالت ؤ بايد ويده شي . ځکه چې داعمالو دارو مدار په نيت موقوف دي په داسې حالت کښې هيڅ مکلفيت نشته اواميد دي چې پوره ثواب به الله تعالى ورکړى . دعبادت شروع (پيل) دشپې په لمړى برخه کښې وکړى ځکه چې دشپې په اخېره کښې دهغه چا عبادت افضل چې پورته کيدل ورته اسانه وي ، يا اميد لرى چې پورته به شم. (مولانا محمد رفعت قاسمى)

دپورته کيدلو طريقه

دخوب نه راتللو لپاره په متفرق عبادتونو کښې مشغول شئ له چاسره مختصره (کوتاه) خبره هم کولاى شئ (کوم چې غيبت اوداسې نورڅه نه وي) لکه داچې وواڼې له ډوډى سره کله کله (مربا) اچار اوسرکه هم خوند کوى ، په داسې اندازه خبروکښې کوم ممانعت هم نشته .داسې نه چې ټول وخت په خبرو تير کړى .ځکه چې يوازې پورته کيدل مقصود نه دي عبادت مقصود دي ځکه چې مايوخوک وليدى چې يوازې دوبينتوب لپاره بيې (افيون) خوړل چې له شريعت څخه مخالف کار دي په داسې کښينستلو کښې څه فايده ده ، داهيڅکله نه ده پکار . کښينستل خودعبادت لپاره دي لکن دطبعيت دسمولو لپاره لږلږ خبرې هم جائز دي . لکه څنګه چې نبى

(c) ketabton.com: The Digital Library

کريم صلی الله عليه وسلم له حضرت عائشې رضی الله عنها سره خبرې کولې ، دهغه هم خبرې مقصود نه وې . لکه دطبعيت دسمولو لپاره يې داسې کول همداشان نفس بنه په قبضه کښې راولئ اوپورته شئ(السلوص۴۲ج۸)
بعض خلک وايې چې ټوله شپه پورته کيدل مشکل دي اويوڅه برخه پورته کيدلو کښې څه فائده ده ؟ داخيال غلط دي ځکه چې که اکثره شپه عبادت و شې بياهم دافضيلت حاصلېږی اوټوله شپه پورته کيدل هم کوم مشکل کار ندي ځکه چې په حکومتي مسؤليت . په تجارت اوپه نورو دنيوی کاروکښې ډيرې شپې متصلې ويښې وي . اودافخر کوی چې زه دومره شپې ويښ پاتې شوی يم لږ فکر پکار ده چې دنير کال په دې مبارکه شپه . کوم خلک وو چې نن په دنيا کښې نشته . اوهغه مبارکه شپه دهغوی لپاره اخېری شپه وه اوله مونږ څخه به چاته اجل راشی اوله دې مبارکې شپې څخه به محروم شو هرهوښيار انسان پوهېږی چې په راتلونکې کښې دضرورت اوس انتظام پکار دي ديخ لپاره تاوده (ګرم) کالي پخوا لاپيداکول پکار دي دواده اوداسې نوروفراسمو لامخکې تياری پکار ده نوآيا دمرګ لپاره به تر مرګ وروسته تياری کوي ؟ داسې نه دی تاسې فکر وکړئ چې کله دامضمون لولئ له دې څخه وروسته په کوم ساعت اوکومه ورځ يقين لرئ چې ته به ژوندی يې ؟ په ژوند کښې داسهار اوماښام دي چې بايد پکښې عبادت و شی ، بس که هره ورځ مرګ راغی بيا هيڅ نشو کولای . همدا اوس زمونږ دکاميابۍ اوناکامۍ فيصله پخپله زمونږ په لاسو کښې ده څنګه چې مونږ غواړو فيصله کولای شو.ځکه چې خدای تعالی راکړی وخت موجود دي دادنيا دارالعمل (دعمل ځای) ده . محمدرفعت قاسمی غفرله.

دشريعت مقصود

(c) ketabton.com: The Digital Library

که اړېږي داسې شوی چې له خوب څخه بې اختیاره شوې بس نور ویدېږئ ځکه چې ارشاد مبارک دي (فلیرقد) بیا دې ویده شی) په داسې وخت کښی ویدیدل فضیلت دي په هرصورت دخدای تعالی بندګی مقصود ده که په خوب کښی وي اوکه په ویښه . خپل ځان خدای تعالی ته وسپاری څرنګه چې حکم وي هغه سې وکړئ . مطلب داچې دنفس لپاره هیڅ مه کوئ دخدای تعالی چې څنګه حکم وې هغه سې وکړئ اصلا عبدیت مقصود ده نور هیڅ شی بالذات مقصود نه ده خینی وختونه لمونځ اداکول منع دي .(التبلیغ ص ۴۴)

په مبارکو شپو کښی په مساجدو کښی اجتماع

سوال : دشعبان په پنځلسمه ، اخترونو اودرمضان المبارک په لسو اخیرو کښی چې په مساجدو کښی خلک یوځای کیږی (یوعام رواج دي) ذکر ، تلاوت اوداسی نور عبادات کوی ددې شرعا څه حکم دي ؟

ځواب:په دې مبارکو شپو کښی په مسجدکې دعبادت درې طریقې دي:

اول : چی مسجد ته اتفاقا راشي دعبادت په نیت نه اوبیا ذکر ، تلاوت اوبل عبادت شروع کړی ، داجائز ده . لیکن اولی داده چې دانوافل اوذکر که په کور کښی وشي ترمسجد زیات ثواب لری آن داچې ترمسجد حرام اومسجدنبوی صلی الله علیه وسلم هم نوافل په کور کښی ډیر ثواب لری . او دا په حدیث سره ثابت دي .

دوهم : داچې قصدا مسجد ته راشې دنوافلو لپاره . دابدعت دي ځکه چې دنوافلو لپاره مسجد ته راتلل دامعنی ورکوی چې نوافل په مسجد کښی زیات ثواب لری اودا پر شریعت زیادت دي : بلکه دخدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم مقابله ده څکه په حدیثو کښې په صراحت ذکر شوی چې نوافل په کور کښې زيات ثواب لري.

دريم : په خاصو شپو کښې په هيئت اجتماعيه دعباداتو کول په مساجدو کښې . مثلا : نوافل په جماعت کيږي يا تقريرونه . داصورت بدعت دي . له بله جهته هم دا ډير بد دي يوه خرابي خوداوه چې په نمبر۲ کښې ذکر شوه . بل داچې نفلي عبادت په جمع کيږي او دا شرعا منع دي.

بعض خلک وايي چې په کور کښې د ماشومانو شور وي او ژاړي څکه موږ په اطمينان سره عبادت نشو کولای . دا دشيطان يوفريب دي .اصلا د(خشوع) نوم دادي چې دسنت طريقې موافق عبادت کول . که چيرې له سنت طريقې سره برابر لمونځ وکړي . خشوع او خضوع پخپله پکښې راځي که چيرې کښته اوپور ته شي اوهئيت دخشوع اوژړا اختيار کړي ، دشريعت له نظره ديته خشوع نه ويل کيږي . دغور ځای دي چې کريم صلی الله عليه وسلم به له ډيرې سختې مجبورتيا سره سره نفل تهجدوغيره په کور کښې کول اوزيات ثواب يې درلوده . اوموږ نن صباداً بهانه کوو چې په کور کښې مو توجه نه برابريږي ، داپه ښکاره دشيطان فريب دي په حديث شريف کښې راځي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم پخپله مبارکه حجره کښې نفل کول او حضرت عائشة رضی الله عنها پښې غزولې وې کله چې به حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سجدې ته راغی دهغې پښې به يې ونبوروليِ هغې به ليرې کړې ده به سجده وکړه کله چې به حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دوهم رکعت ته ولاړ شو دي به بيرته پښې وغزولې ، په توره شپه کښې چې څراغ به هم نه وو خونه به هم دومره پراخه نه وه چې يوکس پريوزې او بل سجده ولګوی . اومسجد نبوی صلی الله عليه وسلم هم دومره نژدې وو چې له خونې پښه راوباسي مسجد دي ، اومسجدهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسجدنبوی صلی الله علیه وسلم وو چی فضیلت یې هرچاته ښکاره دي له دې تولو سره سره دنبی کریم صلی الله علیه وسلم عمل داؤ چې په کور کښې یې عبادت کاوو اومسجد ته به نه تلی. بعض خلګ داوایې چې په کور کښې یوازې په لمانځه کښې انسان ته خوب ورځی، که چېرې په مسجد کښې په هئیت اجتماعی سره نوافل شی، یوځه تقریرونه. یوځه نفل په جمع سره نوخوب ختمیږی اوداشان عبادت هم ډیر کیږی، که چیرې په کور کښې نوافل اوداسې نور یوازې وشی ددې نیمائی هم نه کیږی لږغور وکړئ چې ډیروالی دعبادت اودهغه کمیت مقصود نه ده بلکه دعبادت پر څرنګه والی موقوف دي، که چېرې یوځه وخت په عبادت کښې مشغول واوسې اوچې کله خوب درغی استراحت وکړه.داله حدیث څخه ثابته ده (احسن الفتاوی ص ۳۷۳ ج ۱)

نفل لمونځ کول په کور کښې افضل دي

لدې سره سره چې په مسجد نبوی کښې یو لمونځ په زر واره ترنورو لمونځو ډیر ثواب لری لکن نفل لمونځ په کور کښې ترمسجد نبوی ډیرثواب لری ځکه چې په کور کښې لمونځ کول بالکل له ریاء څخه پاک اوخلاص دي (مظاهر حق جدید ص ۱۹۲ ج ۲)

مسئله : نوافل په جماعت سره که تهجد وی یا بغیر له تهجده صلوة تراویح ،صلوة کسوف.استسقاء کچیری څلور نفره ؤ په نزد دحنفی علماؤ مکروه تحریمی دی، که مجمع وی او یا په طلب دجمعی وی په دریو کی اختلاف دی او په دوو کی کراهت نشته. (فتاوی رشیدیه ص ۲۹۹)

مسئله : که چېری مقتدیان په جماعت کی څلور شی نو دا بالاتفاق مکروه تحریمي دی (طحطاوی علی مراقی الفلاح ص ۲۱۱ وشامی ص ۵۲۴ جلد اول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : که چېرې دامام له صراحتا کنایتا او اشارتا اجازې پرته خلک ورسره شریک شول نو دکراهیت په صورت کی مقتدیان مسئول دی لیکن امام ته پکار ده چې مسئله ورته ووایې اوله شراکت څخه یې منع کړی .کنه نو ملا صاحب مسئول دی. په شامی کی راغلی دی چې په نفل کونکو کی له یوه یا دوو څخه وروسته که نور خلګ شریک شول نو علامه رحمه الله وایې چې دکراهیت مسئولیت وروسته خلګو ته راجع دی.

(فتاوی رحیمیه ص ۳۲۵ ج ۴ بحواله شامی ص ۲۲۴ ج ۱)

په مبارکو شپوکی مسجد ښائسته کول

دبرات یا قدر او داسې نورو شپو کی مسجد ښائسته کول یا روزمره تر حاجت زیات څراغونه یابتی، لګول دزیاتې رڼا لپاره جائز نه ده پر ډېرو مفاسدو او بدعاتو مشتمل دی. اول داچی تر ټولو خرابیو مخکی باید هغه اعمال صحیح شې چې نرڅراغ بلولو مخکې وې که چېرې دافرض شې چې دمساجدو داسې ښائسته کول مستحب او اولی هم شې بیا هم په خاصو شپو کې لکه د برات او قدر و غیره کی دداسې شیانو خاص اهتمام کول بدعت دی ځکه چی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم له سپیڅلی عهد څخه نیولی بیا تر ټولو قرونو مشهود لها بالخیراو دټولو علماء دین او صلحاؤو په ښه زمانه کی ددې کوم مثال ندی لیدل شوی که چېری دادکوم ثواب کار وای نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ترټولو زیات ددی مستحق وو چی عملا او قولا یې ددی دعوت ورکړی وای ، او صحابه کرام تر ټولو زیات مستحق ددی وو چې دایې قبول کړی وای ډېر زیات څراغونه بلول ضرورت هغه وخت وو چې تلاوتونه کیدل او په وار وار قرانونه ختمیدل داڅراغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت هم وو دصحابه کرامو او تابعینو په زمانه کې چې دقران جمع او دقران کتابت وسو وروسته له دې وخراغ ته لا ډیر ضرورت پیدا شو . کله چې هغو محترمو دا ضرورت ضرورت نه وباله بلکه نفس اجتماع په مساجدو کې یې ځان ساتلی دی نواوس به چاته داحق پیداشي چې دې بدعت ته سنت ووایې او دثواب توقع ولري او که داسې نه شي نو دامام مالک رحمة الله علیه قول به ثابت شي چې وایې نعوذ باالله څوک نوی شیان پیداکوی ددی مطلب دادی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دنبوت په زمانه کې خیانت کړی دی دثواب شیان یې امت ته نه دی رسولی که چیرې موږ دسلف صالحینو لکه اصحاب کرامو او تابعینو مخالفت وکړو بیاهم داخبره مکروه کیږی.غرض داچې که چیرې داسې زیات څراغونه لګول جائز بلکه مستحب هم شي خوپه داسې خاصو شپو کښې یې خاصول او دزیات ثواب نیت لرل بدعت او ګمراهي ده او ددې پریښودل ضروری دی لکه څنګه چې دسلف صالحینو اعمال او اقوال پر شامل دی.

په کتاب الاعتصام ذوهم ټوک کې علامه شاطبی رحمه الله زیات شمیر دسلفو اثار رانقل کړی وایې چې که چیرې دیو حکم مخکې مستحبوالی او سنت والی ثابت هم وو لیکن دهغه په عمل کولو سره خلګ له شریعت څخه تیریدل او نور بدعات ورسره پیداکیدل نو دداسې کار پریښودل پکار دی ،

دشوال دمیاشتې لومړنی ۶ شپې (دکوچنی اختر شپږ شپې) دکوموچې فضیلت په احادیثو کې راغلی دی دحضرت امام مالک رحمه الله حضرت امام ابو حنیفه رحمة الله په نزد ددې اهتمام او التزام مکروه دی څکه چې عوام خلګ دا د رمضان المبارک جز بولي . (الاعتصام ص ۱۷۰)

همدا شیان چې دبرات او دقدر په شپه په مسجد کې اجتماع او دهغه التزام دا پخپله یو مستقل بدعت دی دکوم چې مثال په خیرالقرون کې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی لیدل شوی.څوک ویلی شي چې دا اجتماع یو مقبول شی دی بلکه سنت او مستحب یو ازی هغه دی کوم چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه ثابت دی چې یوازې به یې په دغو مبارکو شپو کی نوافل او تلاوت کاوو همدا شان زیات رڼښانه کول له بدعت سره سره پر نورو ډیرو مفاسدو مشتمل دی مثلا ۱- دمال بې فائدې خرچ کول ۲ او کوم چې خلګ دا ضرورت بولی چې راجمع شی او دقرانکریم تلاوت وکړی څکه دڅراغونو ضرورت دی داقسم تلاوت پخپله یو مستقل بدعت دی او دا بیا څنګه اسلامی ضرورت وبلل شی اودبرقی رڼا هم داحکم دی چې ترضرورت یې زیات لګول اسراف دی باید له دی ټولو شیانو څخه ډډه وشی

۲ دداسې زیاتو بتیو او څراغونو لګول باید له دې وجې هم بند شي چې نن او سبا ډیر مسلمانان او هندوان سره یوځای وی ترڅو دمسلمانانو او هندوانو مشابهت رانشي او په مسجد کښې چې کوم دڅراغ بلولو فضیلت دی یوازې ددې لپاره چې ضرورت دی چې له دې څخه هیڅوک منکر نه دی همدا شان په سیرت ((حلبیه)) او نورو کتابو کی راغلی دی چې حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دتراویحو لپاره زیاتې بتی او څراغونه لګول او حضرت علی رضی الله تعالی عنه ورته وویل چی خدای جل جلاله دی ستا قبر رڼښانه کړي لکه څنګه چې تا زموږ مساجد رڼښانه کړو دا بالکل غلطه ده چی دحضرت علی رضی الله تعالی عنه له رڼا څخه داظاهری رڼا مراد وه بلکه نور دقران یې ترینه مراد وو پر داسې غلط روایت دیوه بدعت بنیاد ښوول سراسر بناء فاسد علی الفاسد ده.دحضرت علی رضی الله تعالی عنه مراد داوو چې حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه په خپله زمانه کې دتراویحو دلمانځه یوازنې اهتمام وکړ مساجد یې په تراویحو او قرانکریم منور کړل همدې طرف ته دحضرت علی رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشاره وه چې خدای جل جلاله دې د حضرت عمر رضی الله تعالی عنه قبر داسې منور کړي لکه څنګه چې ده زموږ مساجد دقران په نور منور کړل

رفعت قاسمی غفرله

تنبیه : په دې بیان کی دهر نمبر سوال او جواب شوی دی مطلب داچې دبرات او قدر په شپه مساجد مزین او ښائسته کول یو بدعت دی او څراغونه او بتی لګول دوهم بدعت دی او دخلکو یو ځای کول دریم بدعت دی البته که چېرې اتفاقا خلګ سره یو ځای شول په مسجد کې داکوم بدعت نه دی تر هغو پورې چې ددې اجتماع دسنت بللو خطر نه وی له دې بدعاتو نه علاوه په څراغونو لګولو کی اسراف هم دی او تشبه بالهنود (له غیر مسلمانانو سره) هم ده نوځکه له دومره مفاسدو سره سره په هیڅ ډول جواز نلری دا ممنوع کارونه حسنات بلل او بیا خصوصا په داسې مبارکو شپو کی ځکه چې په مبارکو ځایو او وختو کی چې څنګه عبادت ډیر اجر لری همدا شان بدعت او معصیت زیاته ګناه لری . لکه څنګه چې محقق علامه ابن همام رحمة الله په فتح القدیر کی په حرمینو کی دزیاتی ګناه تصریح کړی ده او دټولو علماؤ په نزد متفق علیه ده چې کله نیک کار له کوم بدعت سره ملګری شي نو پرېښودل یې ترکولو زیات افضل دی لکه څنګه چې دشامی په حواله مخکی ذکر شو . والله سبحانه وتعالی اعلم واحکم

(امداد المفتین ۲۱۱ دوهم ټوک)

دآتش بازی تاریخ

په غور سره فکر وکړئ چې داتش بازی (اورنه غورزول) چې نن په هندوستان کی رواج ده دا اسلامی شعار نه دی بلکه دهندوانو شعار دی ، دا دهندوانو یو مشهور عادت دی له هندوانو سره په ګډه ژوند کی له ډیره وخته موږ له دوی څخه ډیر شیان زده کړی دی او دوی له موږ څخه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

افسوس دادی چې هغوی له موږ څخه زموږ شیان زده کړی وای او داچې موږ ددوی څخه بد شیان زده کړی دی. آتش بازۍ خاص دهندوانو رواج دی چې په اسلام کی هم ځای نلری ددې قول تر ټولو لوی حجة او دلیل دادی چې ددې رسم وجود نن سبا په هیڅ اسلامی ملک کی نشته ددنیا په هره ټوټه کی چې هلته دوه یا درې مسلمانان اباد وې هو که وی هغه په بر صغیر کی یا دفارس په شاوخوا کی چې هلته یو وخت اتش پرست اباد وو.
دفضائل الایام والشهور ص ۱۱۳

دبرات په شپه کی دڅراغونو دبلولو او ساتیری لپاره راجمع کیږی او داقبیح فعل کیږی چې دا ډیر اشد بدعت دی ځکه چې ددې اصل نه په کوم معتبر او غیر معتبر کتاب کی نشته او نه په دې باره کی کوم کمزوری او ضعیف حدیث شته او په هند کی داعام عادت دی په نورو ممالکو کی ددې رواج نشته . داعادت هندوانو له ډیوالی څخه اخستی دی ځکه چې اکثره مسلمانانو دهند وانو ښځی مینځی کړی دی ځکه دارواج په مسلمانانو کی ددوی په خاطر شائع شوی دی (الجواهر الزواهر ص ۲۵۳)

په امریکه کی یو اتش پرسته قوم تیر شوی دی بیا وروسته مسلمانان شوی دی بیا هم داتش پرستی رواج په کی پاته دی ، ځکه چې دغه قوم دڅراغانو خاص اهتمام کاوو . دخلیفه هارون الرشید عباسی او دهغه دزوی مامون رشید عباسی دخلافت په دور کی برامکه ته عروج حاصل ووودی قوم ته په برامکه کی یحیی برمکی محمد خالد برمکی او جعفر برمکی ته عباسی خلفاء خاص عهدی ورکړی وی ځکه چې هغوی ددې رواج دعامولو ښه زمینه مساعده کړې وه او تر ډیره حده هغوی کامیاب هم شولهمداشان علماء اسلام ددې مخالفت په عامه توګه کړی دی ، داکار یې دشریعت مخالف بللی دی ، دمسلمانانو په لکونو روپۍ هر کال په داسې حرامو او ناجائزو شیانو مصرفیږی . (حقیقت شب برات ص ۴۴۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دآتش بازی حکم

ددې فاسدو رواجو څخه اتش بازی هم ده چې په دې کی ګڼ شمیر خرابۍ شته.
۱- دمال ضائع کول چې حرمت یې له قران څخه ثابت دی
۲- دخپل ځان او لاس او ګاونډیانو دسوزلو خطر هم دی ځکه چې ډیرې واقعې داسې شته چې خلګو خپل لاسونه او نور اندامونه په اورسوی دی او همداشان هر ارخیز تاوانونه باید له فکره ونه وزی. دداسې نقصاناتو ممانعت په قرانکریم کی ذِکر شوی دی. (وَلاَ تُلقُواْ بِأَيدِيكُمْ إِلَى التَّهلُكَةِ)
پاره سیقول سوره بقره
یعنی خپل ځانونه په قصد سره مه هلاکه وئ یه دې اړه په حدیث شریف کی راغلی دی چې بیله ضرورته له اور سره ګډوالی منع بلل شوی دی. ځکه چې بل اور او بل شوی څراغ پریښودل دخوب په وخت کې په حدیث شریف کې منع شوي دي.
۳- ځیني وختونه په اتش بازې کې کاغذونه هم مصرفیږی کوم چې دعلم اسباب دی ، دداسې شیانو بې ادبې کول په خپله قبیح (بد) کار دی ډیر بدکار خو لا دادی چې ډیر وخت په دی کی لیکل شوی کاغذان هم وی مقصد داچې هر څه پر لیکل شوی وې ځکه چې دداسې رواجو خلګ اکثره غیر مسلمانان او جهال وی او پر دې کاغذانو قرانې ایاتونه هم لیکل شوی وی لکه څنګه چې ماته حضرت اشرف علی تهانوی صاحب دیوه معتبر شخص قصه وکړه چې ما دکاغذ ساتیری ولیدله چې دا دقرانکریم ورقه وه
۴- دکوچنیانو ابتدائی تعلیم دګناه او معصیت په اسبابو سره وې چې اصلا امر داسې دی چې علم او عمل ورزده کړي او یه دې عمل سره ګواکی دشریعت مقابله شروع ده نعوذبالله منها خصوصا په دې مبارکه شپه (دبرات پنځلسمه) هسې خرافات اوناوړه اعمال عادت شوی دی داخبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیاتکرارکوو لکه څنګه چې په مبارکو وختونو عبادت زیات اجر لري همدا شان ګناه په داسې اوقاتو کې زیاته ګناه لري . (اصلاح الرسوم ص ۱۹)

له یاجوج اوماجوج سره مشابهت

داتش بازۍ ځینې الات داسې وې چې داسمان لور ته غورځیږي او داکله کله دخلګو پر سر راشیوه کیږي او سوزي له دې څخه علاوه اتش بازي (اورلوبې) له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ده لکه څنګه چې هغه غشې داسمان لو ر ته غورزوي او له کفارو سره مشابهت هم دې ځینې خلګ ددې دجواز لپاره وایي چې په مکه معظمه کې دحج په شپو کې توپونه خطاکوي له دې څخه معلومیږي چې داجائز ده که نو ولې هغوی داسې کول؟ددې جواب دادی چې دادعوامو خلګو فعل دی داپه شریعت کې کوم حجة نه دی البته دعالم محقق او دینداره عالم فتوی کوم چې دقواعد شرعیه مطابق وی حجة ده ښکاره خبره ده چې توپونه چلول دلښکر فعل دی نه ده دکوم عالم فتوی ده بل داچې په دې کې کوم حکومتی مصالح هم شته داسلامی شوکت ظهوردحج دشعائر تعظیم او دارکانو اعلان داسې نور او په اتش بازي کې کوم شوکت دی؟ البته که چېرې په یو ځای کې دکوم ضروری امر په خاطر داعلان دپاره اور ولګیږی بقدر ضرورت روا او جائز ده لکه دروژه مات او پیشلمی دوخت لپاره کوم اور ولګیږی په دې کوم ممانعت نشته که چېرې ترضرورت زیات شو داهم ممنوع دی .
(اصلاح الرسوم ص ۲۰)

داتش بازي (اورلوبې) نقصانات

خلګو ددې شپې برکات پرې ایښیدی دی بې فائدې حرکات یې اختیار کړی دی . لکه څنګه چې اتش بازي دیو بد حرکت نوم دی . اوبدوالی یې هم ثابت دی داسې تجویز کیږی چې اتش بازی (اورلوبه) هم ده له نامه څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلومیږی چې دخطرې او لهو لعب شی دی فکر وکړئ چې اور دشیطان عمل دی ایا دایو ښه کار دی ؟په حدیث مبارک کی دومره قدر راغلی دی چې دخوب په وخت کی څراغونه مړه کوی او عادتا څراغ لیری ایښودل کیږی لکن نبی کریم صلی الله علیه وسلم بیاهم بل څراغ نه دی خوښ کړی ، څکه چې له خطرې خالي نه دی ، داور لګیدو امکان پکې شته او ددې په اړه زیات شمیر واقعات پیښ شوی دی څه فکر کوئ چې له خپل ځان سره به نژدی ولی نه وی منع : په رشتیا هم چې ډیر خطري شی ده ، داتش بازی په سبب هرکال زیات شمیر واقعات مینځ ته راځی دچالاس سوزل کیږی ،دچا ځان او دچابیا کور او داسې نور سوزل کیږی که چیرې فرض کړو چې داهیڅ هم نه کیږی دمال نقصان خو ضرور دی دډیر تعجب ځای خودادی چې ډیر سپین ږیری خلک خواهش لری چې پخپله داکار وکړی خوبیا دغه ددوی دوقار مخالف کار دی . څکه مشران پلمه کوی او وایې چې ماشومان خبره نه منی .که چیری کوچنیان ضد کوی داضد ته هیڅ اعتبار نشته غور وکړئ که چیری ستاسو ماشومان باغیان وی او په وهلو باک نه کوی .ایا تاسو به یې نه منع کوی ؟که چیری ماشوم ضد وکړی یا داسې بل ضدناکه شی غواړی ایا تاسو به یې ورکوی؟ او چې خدای جل جلاله او دهغه رسول صلی الله علیه وسلم مضر ورته ویلی دی هغه بیا ولی عادت جوړوی؟ له دی څخه معلومه شوه چې درسول الله صلی الله علیه وسلم فرمان تاسو ته کوم اهمیت نلری (نعوذ بالله) حال داچې دامال او دولت ستاله کومه وو ، داټول دخدای جل جلاله ملکیت دی تاسو محض خزانه داران یاست چې ستاسو په لاسو کی فقط تحویل دی داسې یاست لکه څنګه چې غلام وی مالک یوازې الله جل جلاله دی ((ولله خزائن السموات والارض)) ژباړه :اوخاص دالله جل جلاله لپاره دی داسما نو او دځمکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خزانې موږ ته دااجازه نشته چې څنګه عواړو هغسې يې خرڅ کړو ، دادخدای جل جلاله مال دی نو قیامت کې ددې سوال کيږي چې څنګه مو ګټلی او څنګه مومصرف کړی دی نو څکه ماشومانو ته داتش بازۍ یا کوم بل عبث او ناجائز کار لپاره پیسې ورکول شرعاً حرام دي تاسو ورکونکی څوک یاست؟ هسخکله دا مه ورکوی په ضد کولو سزا ورکوی او دساتیري او په بیکاره خایو کې يې مه پریږدی . (التبلیغ ص ۴۸ توک ۸)

دبرات په شپه وهديرې ته دتللو ثبوت

په دې شپه کی داعمل هم مذکور دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم به جنة البقیع ته تلی او هلته به يې اصحاب کرام رضی الله عنهم ته دوعاوی کولی له څخه هم ددې عمل سنت والی ثابتيږی . علماء کرامو داعمل مسنون بللی او له دی څخه علاوه نور ټول امور بدعات او مکروه دی مثلا په اجتماع سره هدیرې ته تلل څراغونه لګول چې ټوله هدیره روښانه شي او دخوراک یابل شی ترتیب نیول بلکه هرې هدیرې ته چې ولاړ شې په انفرادی شکل او له کوم فضول مناسبتو بغیر صرف د مغفرت دعا وکړی او ثواب حاصل کړی بیرته ژر راوګرزی او په بل عبادت مشغول شي بس همدومره اندازه دسنت مطابق ده او داعمل دسنت مطابق ده ، مناسبه نه ده چې عبث اعمال رواج کړي . (حقیقت شب برات ص ۵۲)

ایاښځې دهروزیارت ته تلای شي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقبر په زيارت کې څه منع نشته ،که څه هم ښځې زيارت وکړی ،هغه ددې حديث په بنياد چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلي دي: چې ما تاسې دقبرو له زيارت څخه منع کړي واست لکن اوس واورئ دقبرونو زيارت کوئ شارح رحمة الله عليه ويلی دی : زيارت نه دښځوپه تللو کي کوم ممانعت نشته . يعني خلاف اولی ده . تفصيل دادي چې که ښځې ددې لپاره زيارت ته ځي چې هلته خپل غم نوی کړي او وژاړي . په دي صورت کي زيارت بالکل جائز نه دي . او په کوم حديث کی چې دښځو په زيارت کولو باندی لعنت ويل شوي دي . له دي څخه دامخکنی ښځې مراد دي .او که چيرې هديرې ته ددې لپاره ځي چې عبرت حاصل کړي . او دصالحانو قبرونو ته دتبرک لپاره ځي . او ښځې سپين سرې وي نو کوم ممانعت نشته ، او که چيرې ښځې ځوانې وي نو زيارت ته تلل مکروه دی . اوياله خلګوسره ځي نو زيارت کول مستحب دي . محتار ۸۷۹مخ اول ټوک

مسئله : يوازې ښځه چې ځوانه وي يوازې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم له روضې مطهرې سوابلې هيڅ يوې هديرې ته تلل نې روانه دي.

مظاهرحق جديد ۴۷۲ مخ دوهم ټوک

وهديرې ته دښځوتللو دممانعت وجه داده چې هغوی هلته ولاړې شي هلته نامناست الفاظ وائي . دزيارت چې کومې ښيګنې دي هغه تر بديو لږ دي . له دي څخه پرته په لار کي دزينت او ښکلا ظهور کوي . او نورو ته ځان ښکاره کوي ،او دادواړه لوی ګناهونه دي . زيارت سنت دي ، دسنت داداکولو لپاره ددومره ګناه ارتکاب څنګه کيږي ؟ که چيرې ښځې زړې جامې واغوندې يعني بغير له ښکلاجی خوک ورته توجه نه کوی ،اوهديرې ته ولاړې شي اويوازې دمغفرت دوعاوې وکړی او کوم غير شرعي خبرې ونکړي . بيانو کوم ممانعت نشته حب، العلوم ۷۹۱مخ ۳ ټوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله خینې فقهاؤ ښخوته دزیارت کولو اجازه ورکړې ده چې ژاړې په دې شرط چې کښیني به نه. (فتاوی دارالعلوم ۴۳۲مخ ۵ټوک

ایا دمړې روح کورته راځې ؟

سوال : دمړې روح یوځای ته راځې کنه که چیرې نه راځې نو بیا په خوب کې ولې راځې ؟

جواب په خوب کې دکوم مړي لیدل ددې تقاضانه کوي چې دهغه روح دې مکان ته راځې . په خوب کې لیدل دروحانیت په سبب سره ده . له مکان سره دهغه هیڅ تعلق نشته . ډیر ژوندي خلک چې ډیر لیرې وې هم په خوب کې لیدل کیږې . دخوب قصه جلاده داجسامو دراتګ ظاهري اتصال ددې لپاره ضروري نده ، عالم ارواح بل عالم دی (فتاوی دارالعلوم ۴۲۰مخ ۵ټوک

مسئله روح مکان ته نه راځې ددې هیڅ ثبوت نشته . داسې خیال او عقیده لرل نه دی پکار .

مسئله : ددې خبرې هم هیڅ ثبوت نشته چې دپنجشنبې په ورځ روح دخپلو اقربؤ کره راځې . او دثواب په امیدوي . دجمعې لمونځ کوي او بیابیرته ځې داهیڅ حقیقت نه لري داسې کول نه دي پکار . (فتاوی دارالعلوم ۴۲۹مخ ۵ټوک

مسئله دبزرګانو دارواحونو پر راتللو کوم قوي دلیل نشته ، کوم روایات چې منقول دي دادمحدیثنو په نزد صحیح نه دي . (فتاوی محمودیه ۸۲مخ ۱ټوک

مسئله دمؤمنانو دجمعې په شپه راتلل هیڅ ثابت نه دي . دایوازې واهیه (غلط) روایات دی پردی عقیده لرل نه دی په کار . (فتاوی رشدیه ۲۲۹مخ ۲ټوک

وهدیرې ته دتلو اداب او احکام

نبی کریم صلی الله علیه وسلم داسلام په ابتداء کی وهدیرې ته تلل منع کړی وو ځکه چې دجاهلیت زمانه نژدی وه ځکه فکر یې کاوو چې شاید

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک پر قبرو رسوخ پیداکړي ، نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم دزیارت قبور اجازه وکړه . ځکه نو دټولو علماؤ په نزد قبرو زیارت کول مستحب دی ځکه چې قبروته په تګ سره په زړه کی نرمی راځی . مرګ یې یادیږی او په زړه کی داعقیده ټینګیږی چې له دې فاني دنیا څخه علاوه بوه بله دنیا هم شته چې هلته تګ ضروری دی او هلته ددې دنیا دیوه یوه عمل حساب کیږی له دې څخه علاوه نوری ډیری فیندی لری تر ټولو ښه فائده داده چې هلته دمړو دپاره دمغفرت ددعاوو ښه زمینه مساعده وی کوم چې سنت دی لکه څنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم به جنت البقیع ته تلی او هلته به یې ومړوته سلام کاوو او ورته به یې دمغفرت دوعاوې کولې وقبروته دتللو څه اداب او احکام شته کوم چې شریعت بیان کړی دی:

۱ کله چې یو شخص دمغفرت ددعا لپاره قبروته ولاړ شی هلته دی دمړي مخ ته مخامخ ودریږی مخ دې دقبر او شا دې دقبلې لورته کړی

۲ کله چې قبر ته ورسیږی دقبر مړې ته دې سلام وکړی (السلام علیکم یااهل القبور الخ)

۳ - پر قبر دې دعزت لپاره لاس نه ایږدی

۴ - قبر دې نه موچوی

۵ - قبر ته دې دتعظیم لپاره نه ټیټیږی او نه دې ورته سجده کوی

۶ - دقبر خاوري دې پرمخ نه موښی . له دې احکامو او ادابو څخه علاوه داسې شیان اختیارول کوم چې په شریعت کښی نشته . دا ډیره ګمراهی وحماقت دي .له قبر سره نژدې دقران کریم تلاوت مکروه نه ده . دنورو ورځو په نسبت خصوصا دجمعی په ورځ دورځې په لمړی برخه کښی هدیرې ته تلل افضل دي داهم منقول دي چې دنورو ورځو په نسبت دجمعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ مړي ته زيات ادراک کيږي . او دجمعې په ورځ قبر ته راتلونکي قريبان نه پيژني . (مظاهر حق جديد ص ۴۷۶ ج ۲)

دحضرت عقبه بن عامر رضي الله تعالى عنه څخه ارشاد نقل شوى دي وايي: چې ما ته داخوښه ده چې زه په اور کښې وخيژم يا په تيره توره پښه کښيږدم آن دا چې پښه مې پرې شي . تردې چې زه دچا په قبر وخيژم . اوزما په نزد په قبرو کښې متيازې (بولې) کول اوپه بازارو کې دخلکو په مخ کښې متيازې کول هم فرق نلري . (مظاهر حق جديد ص ۴۸۲ ج ۲)

وهديرې (مرستون) ته دتللو مسنونه طريقه

ژباړه : له حضرت ابن عباس رضي الله تعالى عنه څخه روايت ده چې يوځلې نبي کريم صلى الله عليه وسلم دمدينې په هديره تيريدى . اوهغه دقبر لور ته خپل مخ مبارک واړاوو اوويې ويل : (السلام عليکم ياأهل القبور يغفر الله لنا ولکم وانتم سلفنا ونحن بالاثر) اى دقبر خاوندانو پرتاسې دې سلام وي خداى تعالى دې موږ اوتاسو ته مغفرت وکړي اوتاسو ترموږ مخکې ياست اوموږ درپسې يو .

تشريح دحديث شريف الفاظ دي (چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم به دقبر ولور ته خپل مخ مبارک اړوئ اوتوجه به يې ورته کوله داپر دې خبره دليل ده چې که څوک دقبر مړو ته سلام کوى دده لپاره مستحب ده چې دهغه مخ دمړي و مخته مخامخ کړي همداشان کله چې دمغفرت ددعاء لپاره قبر ته دريږى بايد خپل مخ دمړي و مخته برابر کړي لکه څنګه چې دعلماؤ اومجتهدينو مسلک دي اودې مطابق دټولو مسلمانانو عمل دي .ميرزا مظهر رحمه الله وايي دچا زيارت دهغه دملاقات په شان ده همداشان لکه څنګه چې دچا په ژوند کښې دملاقات په وخت کښې خپل مخ دهغه و مخ ته مخامخ کوى دزيارت په وخت کښې هم بايد مخ دهغه مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته برابر کړی داهم په کار ده چې د کوم مړی په وړاندی هغه طريقه کول پکار ده کوم چې يې دهغه په ژوند کښی ورسره څنګه ګذاره کوله دمثال په ډول دملاقات په وخت کښی دي ديو مکرم اوعزت مند چاخواته نژدي نه شوای کښينستلای همداشان اوس ئي هم بايد زيارت يعنی قبر ته نزدی نه کښينی لکه څنګه په ژوند کښی کومه اندازه ورسره کښينستلای شوای نو اوس هم بايد هغونده ورسره کښينی او اوس هم بايد په هغه طريقه ورسره دغونه اندازه ورسره کښينه يا ودريږه .اوکه چېری دهغه په ژوند کښی ورنژدی کيدی اوس دي زيارت ته هم نزدي ورځی او کښيني دي کله چې دچا زيارت کيږی بايد سورة(فاتحه اوقل هوالله) دري واره وويل شي اوثواب دي مړي ته وروبخښل شي اوهم دي ورته دمغفرت دعاء ورته وکړی.

(مظاهر حق جديد مشکوة شريف صفحه ۴۸۰ ج ۲)

آيامړی زيارت کونکی پيژنی ؟

پردي خبره دټولو اسلافو اتفاق دي چې مړی زيارت کونکی پيژني او ورته خوشحاليږی (دحضرت عائشة رضی الله عنها څخه روايت دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل چې کوم شخص دخپل ورور قبر ته لاړشی . اودقبر خواته يې کښينی ، نودقبر خاوند ورڅخه خوشحاليږی اودسلام جواب يې ورکوی ترڅوچې هغه هلته ناست وي (کتاب الروح ص ۴۲ بحواله ابن ابی الدنیا در کتاب القبور)

په دې باره کښی ډير احاديث راغلی دي . اوپه دې کښی هيڅ شبه نه ده پاته چې په قبر کښی څنګه څوک وينې ؟ څکه چې دادلوی خدای تعالی کار دي چې په دې زمانه کښی داسې الات موجود دي چې پر ځمکه يې کښيږ دي ترځمکه ډير لاندي معدنيات معلوموی . لکه تيل . پټرول ، زر اوداسې نور اوله دي سره سره (ايکسری ماشين) چې بالکل عام شی دي (ان الله علی کل شئ قدير) مولانا محمد رفعت قاسمی مدرس دارالعلوم ديوبند)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دثواب درسیدو څو ضروري مسئلې

حضرت امام احمد حنبل (رحمة الله علیه) وایي چې کله تاسو هدیرې ته لاړشی ، سورة فاتحه معوذتین (قل اعوذبر ب الفلق ، قل اعوذ برب الناس) اوقل هوالله احد ووایاست اوثواب یې مړی ته ورو بخښئ . له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: کوم شخص چې هدیرې ته لاړشی هلته دقل هوالله سورة (۱۱) واره ووایې اوثواب یې ټولو مړو ته ور وبخښئ . ده ته به دهدیرې دمړو په اندازه ثواب ورکول کیږي له حضرت انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: چې کوم شخص هدیرې ته لاړشی اودثواب په نیت سورة یس تلاوت کړی الله تعالی دمړو عذاب ورکموی او ودي شخص ته دهدیرې دمړو په اندازه نیکۍ ورکول کیږي . (مظاهر حق شرح مشکوة شریف ص ۴۴۹ ج ۲)

که چېرې دچا دامخکښې سورتونه نه وي یاد ، هر سورة چې یې یاد وي ویلای یې شی اوخدای تعالی ثواب ورکوی . که چېرې بالکل جاهل وي په ژبه دي ورته دمغفرت دوعاوې وکړی . یا دي صدقه اوخیرات وکړی اوثواب دي ورو بخښی څکه چې په حدیث شریف کښې راځی چې مړی په مثال دغه چاده چې اوبو اخیستی وي او فریاد کوی . دخپلو قریبانو : پلار ، ورور اوداسې نورو دوعاؤ ته منتظر وي چې دوئ یې ورته وکړی څو کله چې هغوی دوعاوې ورته وکړی تردنیا اومافیها ورته محبوب شی ، او دژوندو تحفې دمړو لپاره دمغفرت دوعاوې دي . (احیاء العلوم ص ۹۴) ۴ ټوک محمد رفعت قاسمی غفرله . مدرس دارالعلوم دیوبند)

مسئله: په شپه کښې دمړو زیارت کول یعنې دقران کریم کوم سورة ویل اوثواب یې ورته بخښل جائز دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۳ ج ۵ بحواله مشکوة شریف ص ۱۵۴ ج ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله مړی ته ویل کیږي چې داثواب دفلانکي له لوري څخه ده . که له هدیرې څخه علاوه په کوم بل ځای کښې وي فرښته یې ورته رسوي.
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۲ ج ۵)

مسئله ومړوته دصدقات خیرات قران کریم اودمغفرت ددوعاؤ فائده رسیدل له قرآنه کریم اوله حدیثو څخه ثابته ده . لدې څخه انکار ناپوهی ، گناه اوداجماع څخه خلاف ده البته دثواب لپاره کومې معلومې ورځې شرط نه دي لهذا ځلوېښتمه . کلنۍ . عرس او نحه خواني داټول رواجي رسومات دشریعت مخالف دي ، اوله مړو څخه کومک غوښتل داسې ناجائز دي له الله تعالی څخه بغیر دهیچاهیڅ تصرف نشته (فتاوی دارالعلوم ص ۴۳۷ ج ۵)

مسئله سنت داده چې د زیارت کولو په وخت کښې برسنت طریقه مړو ته سلام وکړي . اودټولې هدیرې لپاره دمغفرت دعاوې وکړي . اوکه چېرې څه ووایې اودمړو وارواح ته یې ثواب وروبخښي ډیره ښه ده . اوکه چېرې دخپل ځان لپاره دوعاوې نو له الله تعالی څخه سوال وکړه په دې ډول چې یا الله تعالی ددې نیکانو په برکت زما حاجت پوره کړې وبزرگانو ته به دانه وایې چې تاسو زما لپاره دوعاوکړی . دقران کریم ایات پردې دلالت کوي ، لهذا داسې دي نه وایې چې خطاب مړونه وي . بلکه له الله تعالی څخه دې دهغوی لپاره هم دمغفرت دوعا وکړي . که چېرې ددوئ په وسیله سره دخپل ځان لپاره دوعاوکړي نوداکوم ممانعت نلري . په حصن حصین کښې ذکر شوي دي چې دصالحینو په وسیله سره دوعاکول مستحب ده چې الله تعالی دهغوی په برکت سره دوعاقبوله کړی (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۲ ج ۵ به حواله دحصن حصین ص ۸۲)

مسئله :دثواب بخښلو په وخت کښې که څه هم یوازې نیت کافی ده ، لکن که په ژبه سره ووایې چې یا الله تعالی ددې عمل ثواب فلانکي ته ورسوي
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۱ ج ۵ به حواله درالمختار ص ۸۴۴ ج ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب دا ده چې وویل شي فلان ابن فلان (فلانکی دفلانکي زوی) که چېرې دېلار نوم ورته معلوم نه وي یوازې دده نوم کافي ده لکن هرخه چي په نيت کښې دي هغه کافي ده هرخه الله تعالی ته معلوم دي)(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په يوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښي داهم صحیح ده لکن که چېرې داثواب اول يوه ته وبخښل شي بيا نورو ته نه بخښل کيږي ځکه چې داثواب اول ته ورسيدی. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۱۹ ...)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډېرو مړو ته څوک وبخښي آيا پوره پوره ثواب وررسيږي .که تقسيمېږي ؟ په دي کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هريوه ته پوره پوره ثواب رسيږي . بل داچې تقسميږي بيا ورته رسيږي . دادوهم قول له قياس سره برابر ده . خودالله تعالی له فضل څخه ليری نه ده چې هريوه ته پوره پوره ثواب ورکړي. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړی ځکه چې دالله تعالي له خزانو څخه هيڅ نه کميږي . داصرف (يوازې) دبنده په نيت پورې اړه لری ځکه چې بې پر الله تعالی ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمي عفاالله عنه)

مسئله دقران کريم ثواب خو مړی ته رسيږي بل داچې ويونکی يونيک کار وکړی په لس ګونو بلکه تردي هم زيات ثواب ورکول کيږي . مګر په هرکار کښې اخلاص شرط دي بيله اخلاص هيڅ عمل مقبول نده

(أَلَا لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر) (مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ عَشْرُ اَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کريم په هديره کښې په لوړ اوسوکه اواز . په ياد (حفظ)يا په کتلو سره صحيح ده) فتاوی رشيديه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې وویل شي فلان ابن فلان (فلانکی دفلانکی زوی) که چېرې دېلار نوم ورته معلوم نه وي یوازې دده نوم کافي ده لکن هرڅه چې په نیت کښې وي هغه کافي ده هرڅه الله تعالی ته معلوم دي)(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په یوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښي داهم صحیح ده لکن که چېرې داثواب اول یوه ته وبخښل شي بیا نورو ته نه بخښل کیږي ځکه چې داثواب اول ته ورسیدی . (فتاوی دارالعلوم ص ۴۱۹ بوک بحواله داسمختار ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډېرو مړو ته څوک وبخښي آیا پوره پوره ثواب وررسیږي . که تقسیمږي ؟ په دې کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هریوه ته پوره پوره ثواب رسیږي . بل داچې تقسیمږي بیا ورته رسیږي . دادوهم قول له قیاس سره برابر ده . خو دالله تعالی له فضل څخه لیرې نه ده چې هریوه ته پوره پوره ثواب ورکړي . (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړي ځکه چې دالله تعالي له خزانو څخه هیڅ نه کمیږي . داصرف (یوازې) دبنده په نیت پورې اړه لري ځکه چې بې پر الله تعالی ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمي عفاالله عنه)

مسئله دقران کریم ثواب خو مړی ته رسیږي بل داچې ویونکی یونیک کار وکړي په لس ګونو بلکه تر دې هم زیات ثواب ورکول کیږي . مګر په هرکار کښې اخلاص شرط دي بیله اخلاص هیڅ عمل مقبول نده

(أَلاَ لِلّٰهِ الدِّیْنُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر) (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کریم په هدیره کښې په لوړ اوسوکه اواز . په یاد (حفظ)یا په کتلو سره صحیح ده) فتاوی رشیدیه کامل ص ۲۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: په ثواب بخښلو کښې دلاس پورته کولو ضرورت نشته ، او که چېرې دوعا کوی لاس يې پورته کړی وي نو شادي قبروته وګرزوی.
(فتاوی رشیدیه کامل ص ۲۴۷)

څکه چې عوام خطا کيږی چې له مړو دوعا، غواړی ، دمړی په وسيله سره دوعا غوښتل جائز ده . لکن په حقيقت کښې بیاهم له خدای تعالی څخه غوښتل دي. (محمد رفعت قاسمی)

دبرات دشپې رواجونه

لدې رواجو څخه دبرات دشپې حلوی وي ، او داختر غړی . او دعاشوری (لسمه دمحرم) شربت اوداسې نور دي دبرات دشپې په باره کښې په حديث کښې دومره راغلی دی: چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم جنت البقيع (هديره) ته تللی وو او دمړو لپاره يې دمغفرت دوعا کړيده له ده څخه وروسته خلګو اکثره مفاسد پکښې رواج کړي .بعض خلګ وايې چې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم غاښ مبارک چې کله شهيد شو نو ده حلوی يې خوړله دا بالکل بی بنياده او غلطه خبره ده ددې عقيده لرل هيڅ وخت نه ده جائز . څکه چې عقلا هم نه ده مکمل . څکه چې دا واقعه په شوال کښې پيښه وه نه په شعبان کښې .دوهم : بعض خلګ دحلوی دجائز بللو لپاره داوايې چې په دې شپو کښې حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهيد شوی دي دادهغه رضی الله تعالی عنه فاتحه ده ، داهم بې دليله او بې اصله ده ، لمړنی خود تاريخ تعين ته ضرورت نشته بل داچې داقصه پخپله غلطه ده څکه چې حمزه رضی الله تعالی عنه هم په شوال کښې شهيد شوي وو نه په شعبان کښې دريم : بعض خلګ داعقيده لری چې دبرات په شپه دمړو ارواح کورو ته راځې اوګوری چې ایا زمونږ لپاره چاڅه پخ کړی کنه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره خبره ده چې دابې له کوم نقلي دليل څخه ثابتېږي . حال داچې هيڅ نقلي دليل نشته . هره مسئله له قران کريم او حديث څخه ثابتول ضروري ده . او په قران او حديث کښې په دې باندي هيڅ دليل نشته . چې دمړو ارواح دمرګه وروسته دې دنيا ته راځي او کورې البته پرنه راتلو ډير دلائل موجود دي (مشکوة شريف ص ۲۵ ج ۱) محمد رفعت قاسمي غفرله) .

څلورم : دبعضو خلګو فکر دی چې کله دبرات ترشپه مخکې څوک مړشي . ترڅو چې دده لپاره دبرات په شپه فاتحه ونه شي . داله مړو څخه نه دي حساب . داهم محض بې اصله اولغوه ده . بلکه داهم رواج دي چې څوک تردي جشن (دبرات ترشپې) مخکې مړشي . دمړې وارثانو دامخکې نه دي لمانځلې (دپيداکيدو په وخت کښې) ليکن په احاديثو کې په صراحت سره مذکور دی چې مړی قبر ته ځي په داسې شان څنګه چې دی دنيا ته راغلی ؤ داسې نه ده چې دبرات په شپې پوری موقوفه دهپنځم : بعض خلګ دبرات دشپې دحلوې داسې پابندی کوی چې بې حلوی بی برکت نه شي داهم ډيره فاسده عقيده ده چې ضرور بې بولی عمل بې هم فاسدېږي تر فرضو او واجبو بې زيات اهتمام کوی له دې خرابيو سره سره داتجربه هم ده چې نيت بې بالکل خراب وی ثواب بې مقصود نه وی . او داخيال بې وي چې که چېرې حلوی پخه نکړی نو خلګ وابې دا مسکين شوی دی . ددې تهمت دليرې کولو دپاره چې څومره تکليف وی ضرور بې کوی . دداسې نيت صرف (بوازې) فخر او اسراف دی چې ګناه بې بار بار ذکر شوی ده کله کله داسې هم کيږی چې ددې لپاره په سود او قرض پيسې واخلی . چې داځان نه لويه ګناه ده . شپږم : کوم څوک چې دکومک مستحق وی هغه ته هيڅ نه ورکوی . اقلاً چې په کور کې څه پاخه وی داهم نه ورکوی اکثره مالدار خلګ چاته په معاوضه شی ورکوی او نت بې داوی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فلانکی مدته نسي راکړي دي که بي زه ورنکرم نو هغه به خه وايي ، پدی کي هم هغه ريا کارۍ او تفاخر ده اووم: بعض خلک دشعبان په پنځلسمه منشور دال ضرور بخوی . ددي دايجاد تاريخ معلوم نه دی خو دومره ويلای شو چي داکار بکاره گناه ده اتم: ځيني خلک داسي هم شته چي په دي شپه (دبرات شپه) دنفلو لمونځو لپاره خلک راجمع کوی تر څو دشپي روڼول ورنه اسان شي داهم له شريعته مخالف کار دی . البته که چېرې اتفاقاً خلک جمع شول پدې کی بيا کوم ممانعت نشته نهم: ځيني خلک په دي شپه لوښي نوي کوي کورونه چونه کوی او ځراغونه ډير لگوي او داسي نور دبدعت کارونه کوي .دابالکل دکفارو نقل دی او په حديث شريف کی تشبه حرام بلل شوی ده. (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴ از حضرت تهانوی ؒ)

په هندوستان کی غير مسلم خپل جشنونه له ډاليو څخه رااخستي دي چي لوښي بدلوی او ځراغونه هم روښانه کوی . دهغو داعقيده ده چي په دې کار سره دهغوی مذهبی مشران خوشحاله کيږي. خو اکثرو مسلمانانو دارسم خپل کړی دی دابالکل حرام دی پکار ده چي ځان ترينه ليري وساتي. (الالهه احفظنا محمد رفعت قاسمی عفرله)

مسئله: داهم مشهور ده چي دبرات دشپي په حلوی چی لمړنی روژه مات وشی دا ډير ثواب لری داخبره غلطه او بې بنياده ده. (اغلاط العوام مکمل ص ۱۲۴)

دبرات په شپه کی حلوی پخول او خوړل

سوال: دبرات په شپه حلوی پخول او خوړل څنگه دي ؟که چېرې بي دثواب له نيته پخه شي داخه حکم لري. همدا شان دداسي حلوی خوړل څنگه دی ؟

جواب:دبرات په شپه دخوشحالی او حلوی پخولو هيڅ ثبوت نشته ،لهذا داامور ناجائز او بدعت دی . که چېری بغير دثواب له نيته حلوی پخه شي نو بيا دبدعت تاکيد نکښی دی .بايد لدي څخه هم ځان وساتل شي همدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان له داسې حلوی قبلولو څخه هم باید ځان وساتل شي لیکن داحرام نه ده (حسن الفتاوی ص ۳۸۵ ج ۱)

مسئله دوډی د تقسیمولو په متعلق په دې شپه کې زما ترنظر کوم روایت نه دی تیر شوی . البته ددې شپې فضیلت له لمر لویدو بیا تر صبح صادق ده (سپیده داغ) پورې ده. (فتاوی محمودیه ص ۷۵ ټوک ۱۰)

دبرات دشپې سنت اعمال

دبرات دشپې خصوصیات خو معلوم شول .موږ ته څه کول پکار دي او دخدای جل جلاله دبیشماره نعمتونو دلټولو لپاره څه وکړو؟

داحادیثو له کتلو څخه ثابتیږي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم په دې شپه دري اعمال کړي دي ، ددې دريو سنتو طریقه اداکول دخیر او برکت ثواب باعث دي: اول: دشعبان په پنځلسمه شپه بیله کومې تولې هدیرې ته لاړشي . او هلته په رمبیدو سره دمغفرت دوعاوې وکړي که چیري صدقه او خیرات کوي ثواب ور بخښي باید دعامو رواجو تابع نه شي اوترشریعت تجاوز ونه کړي دوهم: په دې شپه کې ویښ و اوسې دخدای جل جلاله عبادت او نفل لمونځ بیله جماعت څخه وکړي هر څومره چې مو په طاقت کې وي دقرانکریم تلاوت وکړي یاېې واورې پر نبی کریم صلی الله علیه وسلم زیات شمیر درود شریف وواياست .دخپل ځان او ټولو مسلمانانو لپاره دوعا وکړئ او له خپلو ګناهونو څخه توبه و کاږئ خصوصا له هغو ګناهونو څخه کوم چې دکولو دسبب سره په دې مبارکه شپه هم دوعا نه قبلیږي کوم څوک چې طویل (اوږد) لمونځ کول غواړي هغه دې صلوة تسبیح وکړي دخدای جل جلاله له ویرې دې وژاړي دخپل ځان اولاد مور و پلار او دټولو مهمو امورو متعلق دې دوعاوې وکړي

دریم: په ورځ دی نفل روژه ونیسي لکه څنگه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم وینا ده (قوموا لیلها وصوموا نهارها) یعنی په پنځلسمه دشعبان دشپې ویښ واوسئ او دورځی یې روژه ونیسئ .دا دري اعمال له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دی باید دري سره په مسنونه طریقه سره ادا شی. (شب برات ص ۲۲)

تنبیه په بعضو ځایو کی دبرات دشپې رونبولو لپاره خلگ راټولوي ،شپه رونبول په اجتماع سره که څه هم اسانه ده لیکن دنفل عبادت لپاره دخلگو داسي رابو ځای کول صحیح نه دی همدا شان په مساجدو کی رابو ځای کیدل لکه څنگه چې نن اوسبا رواج ده .اکثرو علماؤ دامکروه بللی ده . په در مختار کی راغلی دی چې دکوچنی اختر لوی اختر دبرات پنځلسمه درمضان المبارک لس اخیري شپې او دذی الحجې لس لمړنی شپې په دی تولو شپو کی پورته کیدل او جلا جلا عبادت کول مستحب دی. ([illegible])

په حدیث شریف کی یوازې دري اعمال ثابت دی دهغوی ادا کول په سنت طریقه سره موجب دثواب دی: لمړی: دبرات په پنځلسمه هدیرې ته تلل مړوته دوعا او استغفار کول .که چیرې کومه صدقه یاخیرات کړی وې ثواب دی مړو ته وربخښل . له دې دعاو څخه فائده رسول دی باید صدقه په بټه توگه سره وشي نرخو ریا پکښې رانه شی.دوهم: داشپه رونبول او عبادت یو ازې کول نه په اجتماعی ډول سره.دریم: په ورځ یې روژه نیول . ددې اعمالو په سنت طریقه سره اداکول نهایت مفید دی. (اصلاح الرسوم ص ۱۲۴)

دبرات دشپې خاصې دعاوې

اعوذ بعفوك من عقابك واعوذبرضائك من سختك واعوذبك منك اليك لا احصى ثناً عليك انت كما اثنيت على نفسك (الترغيب والترهيب ص ۳۵۸ ټوک ۲)

اللهم انك عفو تحب العفوفاعف عني (ابن ماجه .مظاهر حق ص ۲۸۵ ټوک ۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبی کریم صلی الله علیه وسلم بی بی عائشي ..... ته وویل: دادعا پخپله هم زده کړه او نورو ته يې هم ور زده کړه . ځکه چې حضرت جبرائیل علیه السلام داوعا ماته رازده کړې ده. علماؤ کرامو لیکلي دي چې دعا ددنیا دټول خیر او برکت جامع کونکې ده . ځکه چې د الله جل جلاله له لوری وبنده ته عفو او بخښنه په دعا یوری تړلې لکه څنګه چې په یوه روایت کې راغلي دي چې: دبنده له لوری دحق تعالی په دربار کې دبخښنې او عفیت تر سوال هیڅ شی افضل نشته تر خو چې ممکنه وی داد عاوې یادی کړئ او خپلو ماشومانو ته يې هم ور زده کړئ . ځکه چې نن سبا اکثره ماشومان ددرواغو نکلونه یادوی او مور او پلار يې فخر هم ورباندې کوی که چېرې مو دانه یادېږی بیا په خپله ژبه دخیر او عافیت دوعاوی وکړئ . که مو دادعا یادوې مخکې درود ووایاست بیا دوعا وکړئ لکه: ای لویه خدایه! ته پر ټولو احسان کونکې يې پر تا څوک احسان نشې کولای . ای دلویې او مغفرت خاونده! له تاڅخه سوا هیڅ معبود نشته نه ده بیوزلو مددګار يې او دپریشانیانو مشکل کشا يې ای الله جل جلاله ! له تا څخه بغیر بل هیڅ څخه څه نه غواړو یوازې ته ورکونکې يې ای لویه خدایه جل جلاله ! که تاچېرې زه په خپل کتاب کې بې برخې او بی نصیبه لیکلی یم لویه خدایه جل جلاله په خپل فضل او کرم سره زما خواری، بدبختی او کم رزقی رنګې کړې. داخبره ستا په کتاب کې کوم چې دې پر اخیري نبی صلی الله علیه وسلم نازل کړې دي نو شته دي چې الله جل جلاله چې څه غواړي لیکې يې او چې څه وغواړي محوه کوې يې ان الله علی کل شيء قدیر یاالله جل جلاله له تاڅخه کوم دیوښتنې خاوند نشته هر څه ستا په اختیار کې دي .یا الله له تاسره ام الکتاب دد ، یاالله جل جلاله ستا په روی سره زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشکلات او پریشانی لیرې کړې که زه په خبر یم او کنه او په هرڅه ته عالم بې لویه خدایه جل جلاله ترټولو ته دا حسن خاوند یې. لویه خدایه! ئیک اولاد راکړې ماته بخښنه وکړې. یاالله جل جلاله ټول ګناهونه صغیره وي که کبیره بېکاره وي که پټ ته راته بخښنه وکړې. یا الله جل جلاله زما عیبونه پټ کړې معافي راته وکړې پر ایمان خاتمه راکړې. زما مور اوپلار. استاذانو او ټولو مسلمانانو ته مغفرت وکړې ای لویه خدایه جل جلاله! موږ هرڅه نه شو غوښتلای بس هغه غواړو چې زموږ نبي کریم صلی الله علیه وسلم غوښتي دي او له کوم شي څخه چې په هغه سره نبي صلی الله علیه وسلم پناه غوښتې ده زه هم ترې پناه غواړم زموږ دعاوې دنبي صلی الله علیه وسلم په وسیله قبولې کړې آمین یارب العلمین

مولانا محمد رفعت قاسمي عفا الله عنه مدرس دار العلوم دیوبند

دقدر دشپې لوېي

بسم الله الرحمن الرحیم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ بیشکه موږ قرانکریم په لیلة القدر کې نازل کړ. یعنی قرانکریم له لوح محفوظ څخه دلیلة القدر په شپه نازل شوی دي .دایوه خبره ددې شپې دفضیلت لپاره کافي ده چې داعظیم کتاب په کې نازل شوی دي . په کومه شپه چې داقران نازل شوی له دې سره سره نور ډېر فضلتونه هم لري د نور تشویق لپاره داایت لولو: **وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ** ضرور به در ته معلومات وي چې داشپه څومره مبارکه اوبافضیلته شپه ده څومره فضائل او نیکۍ پکښې دي دیو څو فضائلو ذکر کوو: (**لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ**) دقدر شپه تر زرو شپو اولې او بهتره ده یعنی د زرو میاشتو دعبادت چې کوم ثواب دی یوازې په دې مبارکه شپه کې عبادت تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات ثواب لري او ددې زيادت علم هم نشته چې څومره زيادت (تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ) په دې شپه کې ملائکې راښوه کيږي:
علامه رازی رحمه الله ليکي چې کله په ابتداء کې خدای جل جلاله انسان پيداکاوو ملائکو ورسره مخالفت ښکاره کړ، د لوی خدای جل جلاله په دربارکې يې عرض وړاندی چې ته جل جلاله داسې څوک پيداکوې چې بيا به په ځمکه کې فساد کوی او وينې به بهوي، نن شپه چې د خدای جل جلاله په قدرت انسان د الله جل جلاله په عبادت او معرفت مشغول وويني ملائکه د معذرت لپاره راکوزيږی. (وَالرُّوحُ فِيهَا) په دې شپه کی روح القدس (جبرائيل عليه السلام) هم راکوزيږی، له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت دی: چې جبرائيل عليه السلام له يوې تولی دملائکو سره راکوزيږی، کوم شخص چې په عبادت مشغول وی دهغه لپاره درحمت دعاوې کوي (بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ) د خدای جل جلاله په حکم له هر خير سره راکوزيږی. په مظاهرحق کی ليکلي دی چې په دې شپه کی دملائکو پيدائشت شوی دی، دحضرت آدم عليه السلام دمادې جمع کيدل په دې شپه کی شروع شوی ده او په دې شپه په جنت کی ذرختې کرل شوې دی، ددعاو قبليدل په ډيرو احاديثو کی راغلی دی. او په يوه روايت کی راغلی دی چې په دې شپه عيسی عليه السلام اسمان ته ختلی دی او په دې شپه دبنی اسرائيلو توبه قبوله شوی ده. (سَلَامٌ هِيَ) داشپه سر تر پايه سالمه ده يعنی دفرشتو له لوري په مؤمنانو سلام وې تر دې چې يوه تولی دملائکو ځي او بله راځي (حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) داتوله شپه دبرکتونو انو رحمتونو سره وی تر څو چی سپيدی راوخيژی، داسې نه چې دشپې په يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه کې برکت وی او په بله کې نه وي بلکه تر صبح صادق پورې ددې برکاتو نه ظهور وی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۷ ومعارف القران ص۷۹۱ توک ۸)

دیوه سوال ځواب: دقدر شپه تر زرو شپو اولی بلل شوی ده ظاهره ده چې په دې زرو میاشتو کې هر کال دقدر شپه هم راځی نوحساب به څنګه کوو دتفسیر علماؤ ویلی دی چې دلته له زرو میاشتو هغه مراد دی چې پکښی دقدر شپه نه وی په دې لحاظ هیڅ مشکل نشته. (معارف القران ص۷۹۳ توک ۸)

داچې ویل کیږی چې دقدر شپه تر زرو میاشتو اولی ده، ددې مطلب دادی چې دزرو میاشتو په اندازه کښی چې څومره عبادت کیږی ددې شپې دعبادت تر دې زیات ثواب دی او څونه؟ داخدای جل جلاله ته معلومه ده کوم شی ته چې الله جل جلاله ډیر زیات ویلي وي دهغه زیاتوالی بیې څه اندازه وې ددنیا دخلګو دستور دی چې یوه اندازه زیات شی ته په ډیروالی قائل وی او تر هغه یل زیات شی زیات نه بولی، یو په ظاهره ژور شی ډیر ژور بولی.یوه داخبره هم ده چې په هغه زمانه کی په عربو کی تر زرو زیات حساب نه وو لکه څنګه چې له ۱۰۰۰زر کاله مخکی په دنیا کی د ۱۰۰ سیکړو ډیر اهمیت وو او نن؟څنګه چې قرانکریم دهغوی په ژبه وو او دهغوی له لهجې سره برابر وو بیا نوڅنګه تر زرو زیات ویلای شوای؟ ځکه بیې دهغوی دحساب اخیري درجه وویله دنورې ترقی لپاره الله جل جلاله دونه وویل چې ((تر دې هم زیات)) اوس تر دې دزیادت امکان نشته .کرور .ارب، کهرب، نیل وسنګ اومهاسنګ ټوله دی زیادت لاندی دې ګواکی چې دقدر دشپې دفضیلت هیڅ حد نشته.(محمد رفعت قاسمی غفرله)

ایا په ټوله دنیا کښی په یوه شپه کښی دقدر شپه وی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دمطالعو داختلاف په سبب سره په مختلفو مملکتوکی دقدر شپه په مختلفو تاریخو وی په دې کی هیڅ مشکل نشته ځکه چې په هر ځای کی دقدر دشپې تاریخ وی په همهغه شپه دقدر برکات حاصلیږی (والله سبحانه تعالی اعلم)

مسئله:کوم څوک چې دقدر په شپه دماخستن او سهار لمونځ په جماعت سره اداکړی بس دهمدې شپې ثواب یې پیداکړ چاچې زیات عبادت وکړ زیات ثواب ورکول کیږی .په صحیح مسلم کښی له عثمان غنی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: کوم شخص چې دماخستن لمونځ په جماعت سره اداکړي ګواکی دنیمې شپې دقیام ثواب یې پیداکړ او چاچې دسهار لمونځ هم په جماعت سره اداکړ ګواکی دټولې شپې دقیام او عبادت ثواب یې حاصل کړ . (معارف القران ص ۷۹۲ توک ۸)

دقدر دشپې معنی

دقدر معنی شرف او عظمت ده .ودې شپې ته لیلة القدر ویل ددې شپې دعظمت په وجه ده حضرت ابوبکر وراق رحمة الله علیه ویلی دی چی ودې شپې ته لیلةالقدر (دقدر شپه) ځکه ویل کیږی چې دکوم شخص تردې شپې مخکې دبې علمی په وجه هیڅ قدر او قیمت نه وو . په دې شپه دتوبې ،استغفار او عبادت په وجه داشخص هم دقدر او شرف خاوند کیږی.
دقدر بله معنی تقدیر او حکم هم کیږی ددی معنی په اعتبار دلیلة القدر دویلو وجه داده چې په دې شپه دټول مخلوق لپاره کوم ازلي تقدیر لیکل کیږی دبنده چې کومه برخه له دې رمضان المبارک تر بله رمضانه پورې ده هغو ملائکو ته حواله کیږی کومی چی دتدبیر او تنفیذ لپاره ماموري دی ،کوم علماء کرام چې له لیلة المبارکة څخه دشعبان پنځلسمه شپه مرادوی ، دهغې تطبیق دادی چې ابتداء فیصله دامورو په اجمالی شکل په دې شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږي او تفصیلات یې دلیلة القدر په شپه کوم چې درمضان المبارک په میاشت کښې ده لیکل کیږي ددې تائید دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په یوه قول سره کیږي ،چې الله جل جلاله دټول کال داموررو فیصله دبرات په پنځلسمه شپه کوی بیا دقدر په شپه دفیصلې مطابق فرشتو ته سپارل کیږي. (تفسیر مظهری)

دامو مخکې هم لیکلي ووچې داموررو دفیصلې په دې شپه مطلب دادی چې په دې کال کی چې کوم امور نافذ کیږي ، هغه له لوح محفوظ څخه نقل کیږي او ملائکو ته حواله کیږي او اصلا خوداټول تقدیرونه په ازل کښې لیکل شوی دي. (معارف القران ص۷۹۲ توک ۸) ۹۳

دقدر شپه څه ده؟

درمضان المبارک په شپو کښې یوې شپې ته دقدر شپه ویل کیږي چې ډیره دخیر او برکت شپه ده په قران کریم کی دا شپه تر زرو شپو ښه بلل شوی ده زر میاشتې درې اتیا کاله او څلور میاشتې کیږي.نیکبخته ته دی هغه څوک چې داشپه په عبادت کی تیره کړی او دابرکات یې نصیب شي ګواکی درې اتیا کاله څلور میاشتې یې په عبادت کښې تیری کړی ، او دزیاتوالی یې حال نه دی معلوم چې زر میاشتې تر څو میاشتو افضل دی (دعربو په محاوره کښې ترزرو زیات عدد نه وو) الله جل جلاله په حقیقت سره ډیر لوی انعام پر خپل قدرمن مخلوق کړی دی په در منثور کی له انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت نقل شوی دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: دقدر په شپه الله جل جلاله زما پر امت یو خاص رحمت کړی دی چې پر نورو امتونو باندی نه وو په دې باره کی مختلف روایات دی چې ددې نعمت سبب څه وو. په ځینو احادیثو کی راغلی دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دتیرو امتو عمرونو ته فکرو کړچې ډیر زیات وو په دې خفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې زما دامت عمرونه ډیر کم دی او په دې کم عمر کی ددومره زیات عبادت امکان نشته ، کله چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خفه شو نو الله جل جلاله ددې مبارکې شپې برکت یې امت ته ور په برخه کړ ، که کوم نیکبخته دقدر (لس کاله یوه دقدر شپه) عبادت وکړ تردرې اتیاکاله څلورو میاشتو څخه هم زیاتیږی . په بعضو روایاتو کی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دیوه شخص ذکر کاوو ویې ویل چې زر میاشتی یې جهاد کړی دی داصحاب کرامو وباندی غبته پیداشوه الله جل جلاله ددوی دجبیرې لپاره داشپه ورکړه په یوه روایت کی راغلی دی نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دڅلورو اشخاصو ذکر وکړ: حضرت ایوب حضرت زکریا حضرت حذقیل او حضرت یوشع علیهم السلام چې دې ټولو انبیاؤ اتیا کاله دالله جل جلاله په عبادت کی تیر کړی وو او دیوې زرې برابر یې هم دخدای جل جلاله نافرماني نه ده کړې.
ودی ته صحابه کرام حیران شول بیا حضرت جبرائیل علیه السلام حاضر شو او دقدر سورة یې ووایو . له دې څخه علاوه نو هم مختلف روایات شته. دداسې قسم درواياتو داختلاف وجه اکثره داکیږی چې کله دمختلفو واقعاتو وروسته کوم ایت نازل شې ټولو ته ئې نسبت کیدلای شي په هر صورت دسورة دنازلیدو وجه که هر څه وی لیکن دامت محمدی صلی الله علیه وسلم لپاره دادالله جل جلاله ډیر لوی نعمت دی . داهم دالله جل جلاله یوه خاصه عطیه ده او دعمل کولو توفیق هم تر هغه جل جلاله پوری موقوفه دی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۵ زمظاهر الحق جدید ص ۲۷۹تهوک ۷)

دکتبې شپه

ددې شپې دفضیلت لپاره که څه هم مستقل سورة نازل شوی دی له دې سره سره دوه حدیثونه دنمونې په ډول ذکر کول غواړم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من قام لیلة القدر ایمانا واحتساباً غفرله ماتقدم من ذنبه (رواه بخاری ومسلم).

ژباړه له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چا چی د قدر شپه له ایمان سره دعبادت په نیت وکړه له دې څخه مخکی ګناهونه ټول ورته معافیږی.

تشریح که چېری ددنیا کاروبارې ته دامعلومه شي چې په فلانکی میاشت کښی ،مونږ ته نژدې په یوه ښار کښی یوه میله جوړیږي چې تجارت پکښی ډیره ښه ګټه کوي چې یوه روپی، لس روپی ګټي اوټول کال بیاله تجارت څخه څوک خلاصیږی . تاسو فیصله وکړئ څوک به داپرېږدی ؟ که چېرې تاریخ ورته معلوم نه وي په ډیرو پوښتنو ضرور تاریخ معلوموي بیاهم که ورته معلوم نشي څوشپې مخکې هلته ورځې چې دازرینه موقعه راڅخه تیره نشي .اوس دنیکانو دمیلې هم دمؤمنانو لپاره یوه زرینه زمینه مساعده کړی ده ، له دومره برکته سره ددې شپې میاشت هم معلومه ده ، بیاداهم معلومه ده چې په لسو اخیروکی ده ، شپه ئې ځکه نه ده معلومه کړي چې هغه څوک معلوم شي چې له خدای تعالی سره څومره محبت لری لکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې به ددې شپې لپاره میاشتې میاشتې اعتکافونه کول ، اوچې معلومه شي چې ددې شپې پلټونکی څومره شپې قربانوي ؟ (الترغیب والترهیب ص۹۰ ج۲)

دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی .لمونځ ، ذکر اوداسې نور ، اودثواب دنیت مطلب ئې وي. دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی ،لمونځ ، ذکر اوداسی نور ، اودثواب دنیت مطلب دادي چې خاص دالله تعالی درضا لپاره کښینی نه دریا اوغرور لپاره محض عاجزې اختیار کړی خطابی علیه الرحمة وایې: چې ددې مطلب دادي چې دثواب یقین به یې وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوپه ارام زړه سره پرځان تکلیف راولی ، نه په قراره زړه سره ، ښکاره خبره ده چې څومره په اخلاص سره کښینی هغومره عبادت اسانه کیږی داوجه ده چې څوک دالله تعالی په محبت کښی بوخت وي دهغه په عبادت کښی هیڅ مشقت نوي . دامعلومول هم ضروري ده چې په مخکنې ، حدیث او نورو حدیثوکښی چې دګناه ذکر ده دعلماء په نزد ګناه صغیره مراد ده ځکه چې په قران کریم کښی چې کله دګناه کبیره ذکر وشې ، ورسره ضرور د (الامن تاب) ذکر کیږی ، په دي بناء علماء کرام وایې چې ګناه کبیره بغیر له توبې څخه نه معافیږی .نوځکه کله چې په حدیث دګناه دمعافیدو ذکر راشی علمآء کرام یې په صغیره سره مقیده کوي .دتوبې حقیقت دادي چې پر تیرو ګناهونو پښیمانې اوپه آئنده کښی دنه کولو عزم که چېری لچاڅخه ګناه کبیره وشې دهغه لپاره ضروري ده چې که دقدر شپه یابله دقبولیت زرینه موقع وي باید ضرور دخپلو بداعمالو څخه په پاک زړه سره په ټینګ عزم په زړه اوژبه سره توبه وکړي ترڅوچې الله تعالی له رحمت کامله متوجه شې له صغیره او کبیره هرقسم ګناهونو څخه توبه وکاږی ترڅولوی خدای تعالی یې توبه قبوله کړي .(فضائل رمضان المبارک ص ۳۸).

دملائکوراتلل

عن انس رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکان لیلة القدر نزل جبریل فی کبکبة من الملئکة یصلون علی کل عبد قائم اوقاعد یذکرالله عزوجل (کذا فی المشکوة).

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت انس رضی الله تعالی عنه له نبي کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوي چې دقدر په شپه حضرت جبرائيل عليه السلام دفرشتو (ملائکو) له يوې ټولی سره ځمکې ته راکوزيږي اودهغه شخص لپاره دخدای تعالی څخه درحمت غوښتنه کوي چې په عبادت اوذکر مشغول وي.

تشريح دحضرت جبرائيل عليه السلام راتګ له ملائکوسره په قران کريم کښې ثابت دي اوپه ډيرو احاديثو کښې هم په صراحت سره داخبره ذکر شوی ده چې جبرائيل عليه السلام وملائکو ته وظيفه ورکوی چې دهر ذاکر اوشاغل کور ته لاړي شې اومصافحه (روغبړ) ورسره وکړی.

دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په حديث کښی راغلی دي چې دجبرائيل عليه السلام په ويلو سره ملائکې سره جلاجلا شې اوکوم کور کوچنی ، يالوی ، ځنګل اودښتی داسې چې مسلمان پکښې وي او هلته ملائکې دمصافحې لپاره نه شې ورتللای لدي څخه مراد دخير دوعا هم ده اوپخپله روغبړ هم ځينی مراد ده ، ځکه چې فرشتې مجسم نور ده ، دنور له وجې موږ ته په نظر نه راځی محسوسيږی هم نه ، لکه څنګه چې مړه کيدونکی ته ملک الموت او نورې ملائکې راځې اوخبرې ورسره کوي ، شايد چې نيکانو خلګو ته په نظر ورځی او محسوسيږی هم. (محمدرنعب ناسی غفرله)

مګر هغه کور ته نه داخليږی چې پکښې سپی خنزير يا ناوړه تصوير وي دمسلمانانو اکثره کورونه داسې دي چې دخدای تعالی لدې عظيم نعمت څخه بې برخې دي ځکه چې يوازې دخيالې ښائست لپاره تصويرونه ځړوي ځکه چې تصوير لګونکی ډير بدبخت وي ، چې دده په سبب سره ټول کور دخدای تعالی له رحمت څخه بې برخې کوي. (فضائل رمضان ص۴۰)

دقدردشپې دنامعلوم والي سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبادة بن صامت قال خرج النبی صلی الله علیه وسلم لیخبرنا بلیلة القدر فتلاحی رجلان من المسلمین فقال خرجت لاخبرکم بلیلة القدر فتلاحی فلان وفلان فرفعت وعسی ان یکون خیرالکم فالتمسوها فی التاسعة والسابعة والخامسة (مشکوة شریف وبخاری).

ژباړه: حضرت عبادة بن صامت رضی الله تعالی عنه وایې چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې لپاره دباندې راووتي چې موږ ته دقدر دشپې خبر راکړي لکن ددوو مسلمانانو جنګ وو نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې زه ددې لپاره راغلی وم چې تاسو ته دشب قدر په باره کښې خبر درکړم .لکن دفلانکي اوفلانکي په مینځ کښې جنګ وو چې دهغه په وجه بې تعیین ورک شو یعنی له ذهنه بې ووتله یوازې دالله تعالی په علم کښې پاته شوه لهذا دنویشتم اوویشتم اوپنځه ویشتم په شپه کښې یې طلب کوي.

تشریح په دې حدیث شریف کښې درې مضامین دغور وړ دي ترټولو اهمه هغه دوو ومسلمانانو جنګ وو داداسې بدشی دي چې ددې په وجه دهمیشه لپاره دقدر شپه نامعلومه شوه یوازې دانه بلکه جنګ همیشه دډیرو برکاتو دمحرومۍ سبب کیږي ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې ایا زه تاسوته تر صدقه، لمانځه اوترنورو افضل شی ونښیم ؟ اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم ورته وویل ، هو ضرور نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ترټولو افضل په خپل مینځ کښې ښه سلوک دي اوپه خپل مینځ کښې جنګ دین ته نقصان رسوی لکه څنګه چې په (بال صفا) سره دسرویښتان یودم صفا کیږي دخپل مینځ دجنګ په سبب سره دین همداسې صفا کیږي (یعنی نیک اعمال ختمیږي) نبی کریم صلی الله علیه وسلم دمسلمانانو آبرو و(عزت) خرابول بدترین اوخبیث ترین سود بللی دي لیکن موږ دجنګ په وخت کښې نه دمسلمانو دآبرو ، نه دالله تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم داوامیرو لحاظ کوو ، په یوه روایت کښې راغلی دي چې دبرات په شپه دالله تعالی عام رحمت ومخلوق ته متوجه کیږی ، او په معمولی بهانو ومخلوق ته مغفرت کوي ، لیکن دوو خلکو ته مغفرت نه کیږی ، یو کافر او بل حاسد (ضد کوونکی).
په یوه بل روایت کښې راغلی دي چې درې اشخاص دي دکومو چې لمونځ دقبلیدو پخاطر دیوه بالښت په اندازه هم ترسرنه پورته کیږی ، یو له هغو څخه هغه څوک ده چې له مسلمانانو سره جنګ کوي . (فضائل رمضان المبارک ص ۴۳)
بعض حضرات وایې چې له دغو دوو اشخاصو څخه چې په دې ځای کښې یې جنګ وو ، دیوه نوم عبدالله ابن ابی حذرد او دبل نوم کعب بن مالک ؤ.
(دشب قدر دنامعلوم والی) مطلب دادي چې ددې دوو خلکو دجنګ په سبب سره زماڅخه دهغه دقدر دشپې دتعین علم محوشو . له دې څخه معلومه شوه چې په خپل مینځ کښې جنګ . نفرت او دښمنۍ کول ډیر بدشی دي ، ددې په وجه سره سړی له برکتو او نعمتو څخه بې برخې کیږی.
دنبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې وینا چې (شاید داستاسو لپاره بهتره وي) مطلب دادي چې دقدر شپه چې ماته متعینه شوی وه ، او اوس راڅخه هیره ده ، که چیرې ماتاسو ته ویلی وای تاسو به یوازې پر دې شپه اکتفا کړی وای اوس چې نامعلومه شوه یوازې دانه چې تاسو به ددې شپې دبیداره کولو لپاره سعې او کوشش وکړئ بلکه طاعت او عبادت به هم زیات وکړی ، کوم چې ښکاره ده چې ستاسو لپاره ګټه ده . (مظاهر حق جدید ص ۲۸۷ ج ۲)

دقدر دشپې دپټوالی راز

کوم شی چې ډیر قیمتي اواهم وي هغه په ډیر محنت سره حاصلیږی ، نودقدر دشپې په شان داسې لوی دولت څنګه بیله محنته پلاس راځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه یې ددې شپې تاریخ نامعلومه کړ دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قول دي چې (عسی ان یکون خیر لکم) څه معلومه ده د تاریخ په نه معلوملو کښې به ستاسو لپاره خیر وي (ابن کثیر ص ۵۳۴ ج ۴)

ښکاره خبره ده که یې چېرې تاریخ معلوم شوی وای بیا به یې دومره قدر او برکت نه وای او بل داچې همداشان بیا به یې بې قدرې سخته دبدنصیبۍ او بده خبره وه مفسر قران علامه ابن کثیر رح وایې چې ددې دپټوالی حکمت دادی چې ددې شپې طالب او شوقمن به دټول رمضان المبارک دعبادت اهتمام وکړی. (ابن کثیر ص ۵۳۴ ټوک ۴)

که چېرې دقدر شپه معلومه وای نو ډیر کوتاه طبیعته خلګو به دنورو شپو بالکل اهتمام نه وو کړی او په دې صورت کښې دقدر دشپې په لټه دډیرو شپو عبادت ور نصیب کیږی. یو حکمت یې داهم دی چې ډیر خلګ له ګناه څخه بغیر ددې شپې اهتمام نه کوی ،دقدر دشپې دتعین په صورت کې که چېرې له چاڅخه ګناه شوی وای بیا به ډیره داندیښنې خبره وای نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوځلی مسجدته تشریف یوړ ویې لیدل چې یو صحابی ویده وو ،نبی کریم صلی الله علیه وسلم وحضرت علی رضی الله تعالی عنه ته وویل چې داویښ کړه چې اودس وکړی ،حضرت علی رضی الله تعالی عنه هغه راپورته کړ لیکن له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه یې پوښتنه وکړه چې ته خو دخیر پکار کې ډیر تلوار کوی . تا ولی په خپله نه کړ پورته؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل که چېرې دې سړې زما له وینا څخه انکار کړی وای ،زما له وینا څخه انکار کفر ته مفضی کیږی .او ستا له وینا څخه انکار کفر ته نه مفضی کیږی ،نو ځکه الله جل جلاله داشپه پټه کړه خلګ دخدای جل جلاله له رحمته څخه بې برخې نه شي ، که چېرې په تعین سره یو چاګناه کړی وای ، دابه یې ډیره دنافرمانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره واى ، يوه وجه داهم كيداى شي چې كه چېرې داشپه له چا څخه اتفاقا پاته شوى واى نو په راتلونكو شپو كى به يې افسوس كاوو او دهيڅ شپې عبادت به يې نه واى په نصيب شوى ليكن اوس خو اقلاً درمضان المبارك يوه يادوې شپې دهرچا په نصيب كيږى .يوه نكته داهم ده چې څومره شپې په دې طلب كى تيرى شې ددې ټولو مستقل ثواب وركول كيږى ،له دې څخه علاوه نورې ګټې هم لرى ، دداسې امورو په وجه كى دالله جل جلاله عادت داسې جارى دى چې اهم شيان يې پټ كړى دى لكه اسم اعظم .دجمعې دورځى خاص ساعت او داسې نور شيان الله جل جلاله پټ كړى دى ، داهم ممكنه ده چې دجنګ په وجه دشب قدر تعين له مينځه تللى وى او دنورو مصالحو مذكورو څخه دهميشه لپاره تعين نه وى. (فضائل رمضان ص ۲۳)

دقدر دشپې علم حضرت محمد صلى الله عليه وسلم ته وركړل شوى وو

نبى كريم صلى الله عليه وسلم ته دقدر دشپې علم وركړل شوى وو (ورته معلوم وو) هغه صلى الله عليه وسلم داصحاب كرام رضى الله عنهم ته دخبر وركولو لپاره له خپل كور مبارك څخه راووت كله چې يې وليدل چې ددوو مسلمانانو په مسجد نبوى كى جنګ دى دجنګ دختمولو لپاره يې كوشش وكړ هغه وو چې له ذهن مبارك څخه يې ددې شپې تعين له مينځه ولاړ داوو دجنګ قباحت چې په سبب سره ئې داسې زرينه موقع له لاسه ووتله .له دې څخه معلوميږى چې دمسلمانو په مينځ كى جنګ كول خداى جل جلاله ته ډير منفور (ناخوښ دى) له دې سره سره له ډيرو نعمتو ا ورحمتو څخه دبې برخې كيدو سبب ګرزى. بايد ورڅخه ځان وژغورو.

له حضرت محمد صلى الله عليه وسلم څخه دهيريدو په سبب سره بل خير او بركت هم رامينځ ته شو، لكه څنګه چې نبى كريم صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپله ویلی دی چې دقدر دشپې په لټولو سره دامت ډیر دخیراو برکت خبره ده. او ددې شپې فکر او طلب کول یو بل مستقل نعمت دی چې که چېرې داشپه معلومه وای دانعمت به نه وای. (انوار الباری شرح البخاری ص۱۳۱ټوک ۲)

علامه زمخشری رح ویلی دی چې شاید دقدر دشپې دپټیدو سبب داوی چې هغه څوک چې ددې شپې په تلاش کی وی دکال ډیرې شپې رڼوی ترڅو یې ددې ټولوشپو عبادت په نصیب شی.بل داچې که چېرې معلومه وای خلګو به خاص په دې شپه عبادت کاوو دډیر خیر اوبرکت خاوندان کیدل به.دنورو شپو په عبادت کی به یې کوتاهی کوله. ځکه داشپه پټه شوه (عمدة القاری ص ۲۲۳ ټوک اول)

ایا دقدر شپه اوس هم باقی ده

حضرت مولانا انور شاه کشمیری رح صاحب محدث دار العلوم دیوبند ویلی دی چې په حدیث کی چې ((فرفعت)) لفظ راغلی دی دلته د قدر دشپې بالکل ختمیدل ورڅخه مراد نه دی بلکه دتعین علم یې پورته شو، که چېرې دقدر شپه پخپله نه وای نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې ددې شپې دتلاش لپاره کوم حکم کړی ددې څه فائده ده؟ (انوار الباری ص۱۳۱ ټوک ۲)

پنځه شپان پټ شوی دی

دشب قدر دشپې قطعی تعین ځکه نشته . چې کوم شخص پر دې شپه خاص اکتفاء ونکړی ، په دې شپه چې یې کوم عبادت کړی وی تر زرو میاشتو په ښه بللو سره به له نورو عبادت څخه محروم شوی وای ، ځکه چې ویل به یې چې خدای جل جلاله راته داسې درجه راکړی ده چې په سبب سره یې جنت ته داخلیږم . ترڅو چې په عبادت کی سست او له الله جل جلاله څخه غافل نه شی ځکه داشپه پټه شوه .دمعلومتیا په صورت کی به خلګو دنیوی خواهشات پوره کول ، امید به یې وو چې دقدر شپې عبادت کافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ، دا ډیر دهلاکت خبره ده ،ځکه نو الله جل جلاله خلګ له خپلو عمرو څخه هم بې خبره کړل که چېرې چاته معلومه وای چې زه به په فلانکی تاریخ مرم ، بس د دې خواهشات به یې پوره کول او په اخیر کی به یې توبه ایستله عمر یې ځکه نامعلومه کړ چې هر انسان (مسلمان) همیشه په ویره کی وی ښه اعمال کوی ترڅو د اخرت سعادت ور په برخه شی .نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دی چې پنځه شیان یې د پنځو شیانو په وجه پټ کړل؛

اول: د خلګو پر عبادت د خدای جل جلاله رضامندی ښکاره کول

دوهم: د خلګو پر ګناهونو خپل قهر او غضب ښکاره کول

دریيم: وسطی لمونځ په نورو لمونځو کی.

څلورم: خپل دوستان په عامو خلګو کی.

پنځم: د رمضان المبارک په میاشت کی د قدر شپه. (غنبة الطالبین ص ۳۸۰)

بدنصیبه څوک دی ؟

د دنیا د خلګو په نظر خو هغه څوک ډیر ناپوه او بدنصیبه او محروم هغه څوک دی چې د کاروبار میاشت هسې بې ګټې تیروي لیکن د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په نزد تر ټولو بد نصیبه هغه څوک دی چې د نیکیو زرینه موقع له لاسه ورکړی او هیڅ عبادت نه کوی لکه چې وایې:

عن انس رضی الله تعالی عنه قَالَ دَخَلَ رَمَضَانُ فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم اِنَّ هٰذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَکُمْ فِیْهِ لَیْلَةٌ خَیْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حُرِمَ الْخَیْرَ کُلَّهُ وَلَایُحْرَمُ خَیْرَهَا اِلَّا مَحْرُوْمٌ (ابن ماجه ص ۱۲۰ توک ۲)

حضرت انس رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې یو ځلی د رمضان المبارک میاشت راغله نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل تاسو ته دا میاشت راغله په کوم کی چې یوه شپه تر زرو میاشتو بهتره ده ، کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک چې ددې شپې له بر کته بې برخې شو ګواکی له ټولو برکتو بې برخې شو ، او له دې څخه محروم هغه څوک دی چې په رښتیا محروم دی.
یوازې دایمان دکموالي او بدنصیبۍ خبره ده، کنه نو دیوې شپې رونول څه خبره ده؟ ایا اکثره خلګ ټوله شپه ویښ نه وی ؟ ایا اتلس اتلس ساعته مسلسل خلګ په خوړلو څښلو او کارونو بوخت نه وی ؟ مګر ژړا پر دې ده چې دخدای جل جلاله درضا لپاره به څوک پورته شي ، دمرګ مخکې ژوند لپاره خو داټول تیاری او بندوبست کوی لیکن دمرګ وروسته ژوند لپاره به څوک تیاری وکړي؟باید ټول دمرګ لپاره تیاری وکړو او توبه برابره کړی ، چې څوک بې نه کوی دهغه په بد بختي کی څه شک دی ؟چې څوک د شپیتو یا اویا وکلو دژوند لپاره شپه او ورځ پرځان یوه کوی په یو رنګه روزی (رزق) پیداکوی،لیکن دلکو او کروړو دژوند لپاره نه بلکه دبې شمیره کلونو دژوند لپاره هیڅ نه کوی. نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې شپې دپیداکولو لپاره درمضان المبارک لمړی لس ورځی اعتکاف وکړ ،بیابې لس ورځی اعتکاف وکړ چې په دې شلو ورځو کی ئي شب قدر پیدا نکړ بیابې په اخیرو لس ورځو کی اعتکاف وکړاو ټول عمر بې بیا داداخیری لس ورځی اعتکاف کاوو. (رمضان څشی دی؟ ص ۱۵۷ دمشکوة شریف په حواله ص ۱۸۲)

څه معلومه ده چې دشپې دااخری برخه به شب قدر وي

ځینی خلګ دافکر کوی چې ټوله شپه رونول مشکل کار دي ، او په لږ پور ته کیدو کښی څه فائده ده ؟ ځکه نوټوله ویده وي. داغلطه ده ځکه چې که اکثره شپه رونه کړی ، انشاء الله ددې شپې فضیلت به بې نصیب شی ، اوټوله شپه رونول څه مشکل ده؟ موږ اوتاسو وینو چې په تیره روژه کښی څومره خلګ ژوندي ؤ خو ټل نشته . اودهغوی لپاره هغه اخیری میاشت دروژې وه ، موږ څه خبر یو چې په راتلونکی میاشت کښی به څوک ژوندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي ؟ ددې لپاره که چېرې يوه يا دوې شپې روڼې کړو ځو مره لويه خبره ده که تو له شپه نشو روڼولای اکثره حصه خو بايد روڼه کړو ، او که اکثره روڼوو بايد اخيرې حصه روڼه کړو ځکه چې په دې وخت کښې په عبادت کښې اسانتياوي او دا حصه د شپې تر ټولو نورو حصو افضله هم ده . (رمضان ځنتي ده ۱۲۳)

دخدای تعالی حکمت

که چېرې مسلسل دلسو يا پنځو شپو د روڼولو حکم شوی وای ، ډېرو خلکو به داهمت نه وای کړی که يې کړی وای هم صحت او بدن ته ډېر تاوان ؤ.
ځکه نو الله تعالى په طاق شپو کښې (يوويشتم ، درويشتم) يعنې يوه شپه استراحت او بله شپه عبادت دا تقسيم به په داسې ډول سره کړی دی چې هم عبادت کيدلای شي او په بله کښې استراحت او ارام کيدلای شي ځکه نو بدن ته هم کوم نقصان نه رسيږي . (روژه مبارکه ځنتي ده ۲ ص ۱۵۹)

دقدر شپه کله راځي ؟

عن عائشة رضى الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
تَحَرَّوا لَيلَةَ القَدرِ فِى الوِترِ مِنَ العَشرِ الآوَاخِرِ من رَمَضَان. (مشکوة شريف عن البخاری شريف)
حضرت عائشة رضي الله عنها له نبی کريم صلى الله عليه وسلم ځخه روايت کوي چې ويل يې : دقدر شپه د رمضان المبارک د اخيرو لسو په طاق شپو کښې لټوئ.

تشريح دعلماء په نزد داخيري لسو له يوويشتم ځخه شروع کيږي عامې مياشتې (۲۹) او يا (۳۰) شپې وي ددې حساب په مطابق د حديث له رويه (۲۱.۲۳.۲۵.۲۷.۲۹) شپو کښې شب قدر لټول پکار ده مياشت که (۲۹) يا (۳۰) وي فرق نه کوي.

۱.۵ : حضرت ابوذر رضی الله تعالى عنه وايي چې ماله نبی کريم صلى الله عليه وسلم ځخه پوښتنه وکړه چې دقدر شپه دنبی کريم صلی الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ترزمانې خاص ده یا وروسته هم وي ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ووېل چې ترقیامته پورې شته بیا مې پوښتنه وکړه چې درمضان المبارک په کومه حصه کښې ده ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ووېل په عشره او اول ، اوعشره دوهم کښې یې تلاش کړه . بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم په خبرو مشغول شو چې بیا مې موقع پیدا کړه ومې پوښتل چې دعشره په کومه برخه کښې ده . نبی کریم صلی الله علیه وسلم دومره ناراضه شو چې نه لدې څخه مخکې دومره غصه شوی وو اونه وروسته ، اوویې ویل چې که دالله تعالی مقصود ښکاره کول واې ولی یې پټوله بس داخیر لسو په طاق شپو کښې تلاش وکړه او نوره پوښتنه مه کوه دامام ابو حنیفة رحمه الله قول دي چې دقدر شپه په ټول رمضان المبارک کښې دائره ده .صاحبین وایې چې په ټول رمضان کښې یوه متعینه شپه ده خومعلومه نه ده دامام شافعی رحمه الله راجح قول دادي چې یوویشتم په شپه زیات احتمال پکښې ده امام مالک رحمه الله اوامام احمد حنبل رحمه الله وایې درمضان داخېرو لسو په طاق شپو دائره ده چې کله په یوه شپه او کله په بله شپه وي.

دجمهورو علماء رایې داده په اوویشتم زیات امید دي په هرصورت دهر شخص دخپل همت موافق په ټول کال کښې تلاش کول پکار ده ، ممکنه ده له رمضان المبارک دباندې وي ، که دامشکل وي درمضان المبارک اخېرې طاق شپې خو ضروري ده چې روڼې شي ، ښه داده چې اخېرې عشره ټوله روڼه شي ، که داهم نه وي داوویشتم شپه خولازمی چې روڼه شي که له چاسره دخدای تعالی خاص رحمت ملګرې شي اودانعمت یې په نصیب شي ددنیاترټولو خوښیو اولی ده که پیدانه شي بیاهم له اجرڅخه خوخالی نه ده باید هر مسلمان وروز دماښام اوماخستن لمونځ په جماعت سره ټول کال اداء کړي ، ممکنه چې دشپ قدر په شپه یې هم دالمونځونه په جماعت سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي چې دډېرو جماعتونو ثواب به يې په نصيب شي . دخداى تعالى ځومره لوى انعام دي چې ددين په کار کښې چې کوشش وکړى که يې خاص مقصود حاصل نه شي خو بيا هم دکوشش اجرور کول کيږي.

(فضائل رمضان المبارک له ص ۳۹ تر ص ۴۷).

اووه عدد اودقدر شپه

حضرت ابن عباس رضى الله تعالى عنه وايې چې دقدر دشپې دپيداکولو لپاره په طاق عددو کښې فکر وکړئ او اووه عدده ډير موزون اوبرابر په نظر راغلو . کله چې مې په اوو عددو کښې فکر وکړ راته معلومه شوه چې اسمانونه هم او ځمکې هم دي ، دريابونه هم اووه دي دصفا اومروا ترمينځ سعى هم اووه واره کيږي پر کعبه طواف هم اووه واره کيږي ، اوشيطانان هم په اوو ډبرو ويشتل کيږي دانسانو تخليق هم پر اوو اندامو شوى دى ، دانسان رزق هم اوه دانې ده دانسان په مخکې غاړونه هم اوه دي : دوه غوږونه ، دوې سپږمې دوې سترګې اويوه خوله ، درحم حالتونه هم اووه دي دقران کريم قرائتونه هم اوه دي سجده هم پر اوو اندامو کيږي ددوږخ دروازې هم اوه دي ددوږخ نمونه هم اوه دي ددوږخ طبقې هم اوه دي اصحاف کهف هم اوه دي.دعاد قوم هم په اوو شپو کښې په هوا (باد) هلاک شول ، يوسف عليه السلام هم اووه کاله په زندان کښې تير کړل ، ديوسف عليه السلام په قصه کښې ذکر شوى غوايې هم اوه دانې وو ، وچکالې او هم اوه کاله وه آبادي هم اوه کاله وه (دمصر دپاچاخوب اوديوسف عليه السلام تعبير ته اشاره ده) پنځه وخته لمونځونه اولس رکعته کيږي اوالله تعالى وايې چې له حج وروسته اوه روژې ونيسئ . دنسب له مخې له اوو قسم ښځو سره نکاح کول حرام دي نبي کريم صلى الله عليه وسلم وايې چې کله سپي په يوه لوښې کښې خوله وهي بايد اووه واره پريمنځل شي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړی په خاورو اوبیا په اوبو سره په سورة انا انزلنا کښې ترسلام لفظ پورې اوویشت حروف دي حضرت ایوب علیه السلام په مصیبت کښې اوه کاله مبتلاء ؤ .حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې کله زه نبی کریم صلی الله علیه وسلم په نکاح کولم زه داوو کلو وم اودګرمی ورځې هم اووه وي درې دپهاګن ورځې اوڅلور دچست ورځې دي (دا په هندي حساب سره دي) .اوپه همدې ورځو کي ګرمې پای ته ورسیده نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې زما دامت شهیدان هم اووه رنګه دي : (۱) چې دخدای تعالی په لاره کښې مړشی (۲) چې دطاعون له مرضه مړی شي (۳) چې دسل له مرضه مړشی (۴) چې په اوبو کښې غرق شی (۵) چې په اور کښې وسوځل شی (۶) چې داسهال (امل) په مرض مړشی (۷) هغه ښځه چې پراولاد مړه شی .الله تعالی قسم هم پر اوو شیانو کړی دي (۱) په لمر (۲) دڅاښت په وخت (۳) په سپوږمۍ (۴) په شپه (۵) په ورځ (۶) په اسمان (۷) په هغه ذات چې ځمکی اواسمانونه یې پیدا کړی دي (داټول شیان اووه اووه دي) .دحضرت موسی علیه السلام اوږدوالی هم اووه ګزه وو اودعصا اوږدوالی یې هم اووه ګزه وو .

په زړه پورې نتیجه

لدي بیان څخه ثابته شوه چې داټول شیان الله تعالی اووه اووه پیدا کړی دي نوشاید چې درمضان المبارک په اخېری عشره کښې دقدر شپه د اوویشتم په شپه وي .په قران کریم کښې د(سلم هی حتی مطلع الفجر) کښې دهی لفظ له اوویشتم لفظ وروسته راغلی دي له دې څخه هم معلومیږی چې دقدر شپه په اوویشتم درمضان المبارک. (غنیة الطالبین ص ۳۷۸)

د(۲۲) وویشتم په شپه دقران کریم ختمول څنګه دي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال درمضان المبارک داخیری عشره په طاق شپو کې دقدر دشپې دپلټلو حکم شوي دي. نو هر کال ددې میاشتې په اوویشتمه شپه خاص عبادت کول ددې شپې خاص قدر کول اوقرانکریم په دې شپه کی ویل بدعت دی کنه ؟ خاص په دې شپه کی زیات عبادت کول او دحافظانو کرامو دقرانکریم ختمول په دې شپه کی څنګه دي؟

جواب دقدر شپه داخیری عشره په طاقو شپو کی دتلاش کولو حکم شوی دی لیکن ډیرو علماؤ له قرائنو څخه داوویشتم شپې ته ترجیح ورکړی ده او غالب ګمان هم دادی چې داوویشتم شپه ده . لیکن پردې باندی یقین کول صحیح نه دی چې نورې شپې دظن غالب پر بناء نفی کړي . که چېرې داوویشتم په تراویح کی ختم دقران کریم وشی دامستحب دی ،لیکن په یقینی توګه دا دقدر شپه بلل او نورې شپې نفی‌کول بالکل غلط دی .باید ختم هم دهمیشه لپاره په دې شپه کی التزام ونه شی ،عبادت ،تلاوت،لمونځ او په اجتماع سره په مساجدو کی ادا کول بدعت او مکروه دی. (فتاوی محمودیه ص۸۹ توک۱۱)

دقدر دشپې علامې

وَمِنْ اَمَارَاتِها اَنها لَيلَةٌ بُلْجَةٌ صَافِيَةٌ سَاجِيَةٌ لَآ حَارَةٌ وَلَآ بَارِدَةٌ كَانَ فِيهَا قَمَراً سَاطِعاً وَلَآ يَتحِلُ اَنْ يَرْمِى بِه تِلْكَ اللَّيلَةَ حَتّى الصَّبَاحِ وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَ الشَّمْسَ تَطلُعُ صَبِيْحَتُهَا لَآ شَعَاعَ لَهَا مُسْتَوِيَةً كَاَنَهَا القَمَرَ لَيلَةُ البَدْرِ وَحَرَّمَ اللهُ عَلَى الشَّيْطَانِ اَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا يَوْمَئذٍ . (درمنثورعن احمد والبيهقى)

ژباړه: ددې شپې له نورو علاماتو سره یوه علامه داهم ده چې داشپه به روڼه او روښانه وی پاکه اونرمه ، نه ډیره ګرمه (توده) نه ډیره یخه (سړه) بلکه معتدله به وی ، ګواکی دانوارو دډیروالی له وجې به سپوږمی

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه وی ، په دې شپه کی ترسهاره شیطانان په ستورو نه ولی ،یوه علامه یې داهم ده چې ددې شپې په سهار چې لمر راخیژی بیله له شعلو څخه به وي .بالکل روښانه به وي لکه دڅوارلسم سپوږمی ، الله جل جلاله په دې له لمرراختلو شیطان منع کوی (د نورو ورځو په خلاف څکه چې دلمر له راختلو سره شیطان هم ښکاره کیږي)

تشریح په دې حدیث شریف کې دقدر دشپې یو څوعلامې ذکر شوي دي چې وضاحت ته یې احتیاج نشته ، له دې څخه علاوه په ډیرو احادیثو کی مختلفې علامې ذکر شوی ،همداشان دهغو نیکبختو له اقوالو څخه چې ددې شپې فضیلت یې په برخه شوی دی ، ډیر مهمه علامه داده چې کله په دې شپه سهار لمر راخیژی او بغیر له شعلو څخه راخیژی دا علامه همیشه وی ، له دې علاوه نورې علامې ضروري اولازمې نه دی. (فضائل رمضان ص ۴۸)

په احادیثو کی دقدر دشپې ډیرې علامې ذکر شوی دی ، په کومه شپه چې داعلامې پیدا شوی ښکاره خبره ده چې دا دقدر شپه ده.

۱- ترټولو صحیح علامه ددې شپې داده چې کله ددې شپې په سهار لمر راخیژی بالکل داسې وی لکه دڅوارلسم سپوږمی، تر عامو ورځو یې رڼا یوڅه کمه وی . (عینی شرح بخاری ص ۳۲۵ ټوک ۵)

داعلامه ډیرو خلکو ازمویلې ده او همیشه پیدا کیږی.

۲- دا شپه خلاصه او روښانه وی (مسند احمد رواه العینی ص ۳۲۵)

۳- دا شپه نه ډیره گرمه نه ډیره یخه وی (ابن کثیر ص ۴۳۱ ټوک ۴)

۴- په دې شپه کی ستورې لرا و برنه غورزیږی (ابن کثیر ص ۴۳۱ ټوک ۴)=۱۱۰

۵- امام ابن جریر طبری رحمه الله له بعض اکابرو څخه نقل کوی چې په دې شپه کی هر شی په ځمکه پروت وی او سجده کوی او بیا بیرته خپل اصل ته ردیږی (عینی ص ۳۲۵ ټوک ۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکن داشیان هرچاته نه معلومیږی که څه هم ډیره توجه ورته وکړی

۶- بعض علماؤ دتجربې له مخې ویلی دی چې په دې شپه کی دسمندرونو (دریابونو) او څاګانو تروی اوبه خوږې وی (العرف الشذی ص۳۲۷)

داهیڅ دحیرانتیا خبره نه ده . په دې شپه کی دخدای جل جلاله درحمتونو په لړۍ کښی مسلسل بارانونه هم شروع کیږی ،دانه ده ضروری چې هر وخت او په هر ځای کښی وی.

۷- بعضو خلګو ته یو قسم خاصه روښنائې هم په نظر راځی لیکن هغه خپل حالات لري ،داکومې خاصې علامې نه لرې باید عامو خلګو ته نه شي پیدا (رمضان څشی ده؟ ص۱۲۰)

دقدر دشپې اعمال

عن عائشة رضی الله عنها قالت قلت یارسول الله صلی الله علیه وسلم اَرَاَیْتَ اِنْ عَلِمْتُ اَیَّ لَیْلَةٍ لَیْلَةُ الْقَدْرِ مَا اَقُوْلُ فِیْهَا قَالَ قُوْلِی اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّی (ترمذی وفی المشکوة)

ژباړه : حضرت عائشة رضی الله عنها له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه : ای دخدای تعالی رسوله ! که چیرې ماته دقدر شپه معلومه شي باید کومه دعا وکړم نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل: ته دادعاوکړه : ای لویه خدای جل جلاله بې شکه چې ته معاف کونکی یې او ته عفو خوښوې ، نو ماته هم معافي وکړي (ترمذی مشکوة).

تشریح : دا ډیره جامعه دعا ده ، چې له الله تعالی څخه دګناهونو دمعافولو غوښتنه کیږي . اوهغه یې انشاء الله معافوي . له دې څخه ښه خبره بله کومه ده (فضائل رمضان ص ۴۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمطلب رضی الله تعالی عنه ته وویل : ای عباسه ! ای زما قدرمنه اکا ! ایا زه ستا په ورانډی یوه دقدر وړ او قیمتي تحفه وړاندي کړم ؟آیا زه تاته یوه خاصه اومهمه خبره وکړم ؟ آیا زه ستالپاره لس کارونه اولس خدمتونه وکړم ؟ یعنی یوداسې عمل درته وښیم چې تاته لس فائدې ورسوي دایوداسې عمل ده چې په کولو سره به یې خدای تعالی ستا مخکی ، وروسته ، زړې ، نوې ، هیرې ، پیاد ، صغیره ، کبیره ، پټې ، اوښکاره ګناوې معاف کړی داعمل صلوة التسبیح دي ، ای ګرانه اکا ! که چیرې کولای شې چې هره ورځ دالمونځ وکړې ډیره ښه ده اوداکه نه وي دهرې جمعې په ورځ ، که نه نوپه کال کښې یې یوځلې کوه که داهم نه شې کولای په ټول عمر کښې خویې یوځلی ضروري وکړه (ابو داؤد ابن ماجه).

پدې لمانځه کښې یوه خاصه باریکی

حضرت شاه ولی الله محدث دهلوی رحمه الله دصلوة تسبیح په باره کښې یوه خاصه باریکی لیکلی ده چې حاصل یې دادی چې له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه په لمانځه کښې ډیر اذکار ثابت شوي دي (خصوصا په نفلي لمونځوکښې دالله تعالی دهغو بندګانو لپاره چې ، په لمونځونو کښې داسې اذکار نشي ویلای ، ترڅو چې له دې مبارکو اذکارو څخه بې برخې نشي نو یې صلوة التسبیح لمونځ پیدا کړځکه چې په دې کښې دخدای تعالی ذکر ، تسبیح اوتحمید په زیات شمیر سره راغلی دي ، لکه څنګه چې دایوه کلمه په وار وار ویل کیږی ځکه وعامو خلګو ته مشکل نه وي.

دصلوة التسبیح خاص تاثیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په سبب سره ګناهونه معافیدل او دمعصیاتو له ناپاکۍ څخه پاکیدل په اصولي توګه له قران کریم څخه ثابتیږي : (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ (سورة هود پاره ۱۲)
لیکن په دې تاثیر کښې چې د(صلوة التسبیح) خاص مقام او مرتبه ده ، دحضرت عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه په پورتني حدیث کښې ذکر شوي ده ، یعنی د دې لمانځه په سبب سره الله تعالی دبنده ، مخکې ، وروسته ، زړې نوې هیرې ، یا دې ، صغیره ، کبیره پټې او ښکاره ټولې ګناوې معافوی .اوپه یوه روایت کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوه صحابی) حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه ته دصلوة تسبیح له ښوولو وروسته وویل:

(فَإِنَّكَ لَوْ كُنْتَ أَعْظَمَ أَهْلِ الْأَرْضِ ذَنْبًا غُفِرَلَكَ بِذَالِكَ)

یعنی که ته چېرې ترټولو ګنهګار شې ، بیاهم د دې لمانځه په برکت سره به تاته الله تعالی بخښنه وکړي . (معارف الحدیث ص ۳۷۳ ج ۳)

دبعض محقیقینو علماؤ قول دي چې له دې قدراو فضیلت معلومیدلو وروسته که څوک دالمونځ نه اداء کوي معلومه ده چې له دې سړي سره د دین قدر نشته . (شامی علم الفقه ص ۴۹ ج ۲)

دصلوة التسبیح ثواب عام دي

سوال : دصلوة التسبیح ثواب لکه څرنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خپل اکا حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته ویلي دي آیا نورو مسلمانانو ته هم داسې ده که نه ؟

جواب : په حدیث شریف کښې راغلي دي (إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ).
مشکوة شریف کتاب الایمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ببښکه عملونه په نیتونو سره دي ، که چیرې څوک خاص دخدای تعالی درضالپاره دالمونځ وکړي ، الله تعالی هرومرو ثواب ورکوي لکه څنګه چې حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته تعلیم ورکړل شوی دي دا دهغه صلی الله علیه وسلم خصوصیت نه وو ، لکه څرنګه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دنورو دعا و او اعمالو تعلیم عام وو. (فتاوی دارالعلوم ۳۱۳ ج ۴).

دصلوة التسبیح جماعت

دنفلو لمونځو جمع که صلوة التسبیح یابل نفل وي په خاصه غوښتنه او اهتمام سره ئې کول مکروه دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴ په حواله درمختار ص ۳۲۳ توک باب الوتر والنوافل)

دتعلیم په غرض جماعت کول

سوال: که درمضان المبارک په اخري جمعه کښې صلوة التسبیح په جماعت سره وشي ددې شرعي حکم څه دي ؟ امام داوایې چې جاهل (ناخبره) خلک صلوة التسبیح نه شي کولای ، ځکه نو دامام په متابعت ورته ثواب ورکول کیږي.

ځواب: ددې هیڅ اصل نشته ، په دې سره دقضاشوو لمونځوکفاره نه کیږي دامام دافکر غلط دي ، داعمل بدعت دي. (فتاوای دارالعلوم ص ۳۱۴ ج ۴).

په دې لمانځه کښې دلاس نیولو کیفیت

سوال: دصلوة التسبیح په قومه کښې لاس ترنامه لاندې نیول کیږي او که هسې پریښودل کیږي ؟

ځواب: خلاص نیول هم رواج دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴)

دصلوة التسبیح طریقه

صلوة التسبیح څلور رکعته له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دي اولی داده چې څلور سره په یوه سلام سره و شي ، که په دوو سلامو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي بیاهم روا ده یعنې په یوه نیت سره څلور رکعته هم کولای شي اودوه رکعته هم کولای شي .په هررکعت کښې پنځه اویا (۷۵) واره سبحان الله ویل کیږي چې په ټول لمانځه کښې درې سوه واره کیږي . دلمانځه کولو ترتیب یې دادي چې نیت وکړی (نویت ان اصلی اربع رکعات صلوة التسبیح) یا په پښتو داسې ووایې چې نیت کوم دڅلورو رکعتو لمونځ دصلوة التسبیح) یا په زړه کښې ذافکر وکړي چې په ژبه ویلو ته ضرورت نشته . تکبیر تحریمه دي ووایې لاسونه دي ونیسي (سبحنک اللهم دي بشپړه ووایې ، بیا دې بغیر له لاسو خلاصولو پنځلس واره داکلمه ووایې (سبحان الله والحمد لله ولااله الا الله والله اکبر بیا دي اعوذ بالله اوبسم الله او الحمد لله بشپړه ووایې یوسورة دي هم ورسره ووایې بیا دي لس ځله همدا کلمه ووایې بیا دې رکوع وکړي . اوپه قومه کښې دې له سمع الله لمن حمده اوربنالک الحمد وروسته لس ځله ووایي بیا دې په لمړۍ سجده جلسه اودوهمه سجده کښی لس لس ځله ووایې بیا په دوهم رکعت کښی ترالحمد لله مخکې پنځلس واره اوترالحمد اوسورة وروسته دې هم لس واره ووایي بیا په رکوع ، قومه دواړو سجدو اوجلسه کښی لس لس ځله.

په یوه روایت کښې راغلي دي چې له سبحانک اللهم وروسته داکلمه نه ویل کیږي بلکه له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس ځله اوله دوهمې سجدې وروسته کښېنستل او لس ځله دي ووایې اوپه دوهم رکعت کښې هم له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس واره اوله التحیات څخه وروسته لس واره ویل کیږي . همداشان په دریم اوڅلورم رکعت کښې هم له درود شریف څخه وروسته لس واره ، نورې تسبیح په خپل ځای کښې ویل کیږي . دادواړې طریقې په ترمذي کښې ذکر شوي دي . هرروایت چې دچاخوښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي عمل پرې کولای شي اواولی داده چې کله پرېیوه روایت اوکله پربل روایت عمل وکړي . (شامی)

دتسبیحاتو دحساب طریقه

ددې لمانځه تسبیحات څنګه په یوخاص عدد سره پکار دي څکه چې په ولاړې کښې (۲۵،۱۵) ځله ویل کیږي اوپه نورو ځایو کښې لس لس ځله څکه نود حساب ضرورت دي که چیرې فکر دحساب لورته شي په لمانځه کښې خشوع له مینځه ځي څکه نوفقهاؤ کرامو ویلي دي چې دحساب لپاره کومه علامه پکار ده مثلا چې یوځل بې ووایې پریوه ګوته دي زور کوي همداشان دې تول شمیرپوره کوي که څوک بیله له کومې علامې څخه تول تسبیح په ذهن کښې تیولای شي په دې شرط چې نور لمونځ ترینه هیرنه شي . دېیره ښه ده . (شامی . علم الفقه ص ۵ ج ۲).

که ئې په لمانځه کښې تسبیح هیرې شي ؟

که چیرې تسبیح په یوه ځای کښې یوڅه هیر شي ، په بل داسې ځای کښې باید وویل شي چې ددغه ځای په مثال وي ، په دې شرط چې دادوهم ځای دې ددې تسبیحاتو په ویلو سره ترمخکې لوی نه شي او ددې لویه دل ترمخکنې ځای منع وي . مثلا : قومه لویه دل ترركوع منع ده یعنې کومې تسبیح چې په رکوع کښې پاتې شي په قومه کښې نه ویل کیږي . بلکه په لمړنی سجده کښې ویل کیږي دجلسې لویه دل ترسجدو منع ده نوځکه دسجدې تسبیح چې پاته شي په جلسه کښې نه ویل کیږي ، باید په بله سجده کښې وویل شي . (علم الفقه ص ۵۰ ج ۲).

په صلوة تسبیح کښې که په یوه رکن کښې تسبیح پاته شي په بل ځای کښې دې ووایې ، لکن په رکوع کښې که چیرې تسبیح پاته شي په قومه کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې نه وايي بلکه په بله سجده کښې دي وو ايي څکه قومه او جلسه په نورو تسبيح ويلو سره لويږي. (فتاوی رحیمیه ص ۲۴۲ ج ۱)

تمت بالخير

اللهم وفقنا بعمل يحبک فی ليلة القدر والبراءة ايمانا واحتسابا بحرمة سيد الانبياء والمرسلين والصلوة والسلام عليه وعلى اله وازواجه واصحابه واتباعه الى يوم القيامة والذين آمين يارب العالمين.

محمد رفعت قاسمی غفرله مدرس دار العلوم ديوبند (انډيا)

مؤرخه (۲۰) رجب (۱۴۱۲) هجری.

مطابق (۳۲) جنوری (۱۹۹۲) عیسوی.

دژباړی چای: (۹) رجب (۱۴۲۷)

دپنج شنبی ورځ داګست (۳\۸\۲۰۰۲)

لويه خدايه جل جلاله ددې کتاب مؤلف، مترجم، ليکونکي، تصحيح کونکي، چاپونکي، خرڅونکي، اخيستونکي، کتونکي، بل ته ښوونکي، رسونکي اوچې په هره برخه کې ئي کوشش کړي دا ټولو ته همدارنګه دهغوی موراوپلار، استاذانو، قريبانو او ټولو مسلمانانو ته په خپل خاص رحم هره شپه د رحمت نظر وکړي او هر د شپه ئي شب قدر وګرزوي، ترڅوچې ستارضاوبياهم ستارضائي نصيب شي، ددې ټولو کارونو توان او توفيق هم تاراکړي. اوتالره دې داسې حمد اوستاينه وي چې له تاسوا بل چانه ده کړي او ستا پر هغه بنده اودده پر ملګرو کورنی. اودوستانو دې صلوة اوسلام وي چې ستا ترټولو زيات خوښ دي او دهغه شفاعت مونصيب کړي. امين يارب العلمين

دنور القرآن اداري خادم ستاسو ديني ورور:

ابوخالد مولوی عبد الاحد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاس ته راوړلو ځایونه

- په خپله مکتبه رشیدیه کویټه
- مکتبة العرفان کانسي روډ کویټه
- مکتبه محمدیه کانسي روډ کویټه
- مکتبه نور القرآن پښتون اباد خدایداد چوک کویټه
- اسلامي کتاب گهر سټلائټ ټاؤن گول مسجد
- کلیم استېشنرز مسلم باغ
- مکتبه نشر القرآن نعیم مارکیټ قلعه سیف الله
- مکتبه عبد العزیز ږوب
- مکتبه شاه محمد ږوب
- جدید کتب خانه وانه
- الفریدي کتب خانه خانوزئي
- مکتبه محمودیه نزد ډاکټر نسیم کلینیک پښین
- مکتبه اسلامیه پښین
- مکتبه رشیدیه لورلائي
- مکتبه سراج الدین دکی
- طالب جنرل سټور دکی
- ضیاء القران کتب خانه بوغره روډ چمن
- مکتبه حقانیه بوغره روډ چمن
- اسلامي کتب خانه تاج میر روډ چمن
- مکتبه علوم اسلامیه تاج میر روډ چمن
- دار الاخلاص محله جنگي پیښور
- مکتبه غفاریه ارگ بازار قندهار
- مکتبه رشیدیه سنگین بازار هلمند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.taleemulislam-radio.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library